DİJİTAL VARLIK REGÜLASYONU

ÇAPRAZ-ÜLKE ANALİZİ

2019

PARiBU | STASIS

Solak&Partners Katkılarıyla

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 3

SUNU 4

BÖLÜM I:
TOKEN'LAR VE YENİ SERMAYE YAPISI 5

BÖLÜM II:
UYGULAMADA DİJİTAL VARLIK REGÜLASYONU 10

ASYA VE PASİFİK BÖLGESİ
- JAPONYA 12
- GÜNEY KORE 20
- ÇİN 24
- SİNGAPUR 26
- MALEZYA 32
- FİLİPİNLER 36
- AVUSTRALYA 42

AVRUPA
- İSVİÇRE 54
- ALMANYA 59
- LIECHTENSTEIN 65
- MALTA 69
- MAN ADASI 76
- CEBELİTARIK 79

KUZEY AMERİKA
- AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ 82
- KANADA 88

ÖNSÖZ

Kripto para piyasalarının regülasyonu; kullanıcı veri ve varlıklarının güvenliği, ekosistemin sağlıklı bir şekilde sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından büyük önem taşıyor.

Kullanıcıların haklarının dijital varlık işlem platformlarının inisiyatifinde değil, yasalar çerçevesinde olması kripto para piyasasında güvenle işlem yapmanın çok temel bir gerekliliği.

Paribu, kurulduğu günden bu yana regülasyon için yapılan çalışmaları destekledi. Bu alanda BDDK, MASAK gibi kurum ve kuruluşlarla iş birliği yaptı.

Aynı zamanda dünyadaki uygulamaları yakından takip ederek olası bir regülasyonun gerektirdiklerini daha başından yerine getirdi.

Kripto para piyasaları, bugüne dek ciddi bir hacim oluşturdu. Bu hacim ve merkeziyetsiz finansın avantajları konusunda devletlerin de ciddi girişimleri oldu. Amerika Birleşik Devletleri'nden Malta'ya, Güney Kore'den İsviçre'ye farklı ülkeler regülasyon konusunda çalışmalar yaptı.

STASIS'in hazırladığı "Digital Asset Regulation", işte bu çalışmaları kapsamlı şekilde derleyen, gelişmeleri, yasaları ve uygulamaları bir araya getiren bir kılavuz. Paribu, bu çalışmanın 2019 baskısını Türkçeye kazandırarak dünyadaki regülasyon örneklerini kapsayan bir bilgi kaynağı yaratmayı amaçladı.

Paribu, "Dijital Varlık Regülasyonu"nu Türkiye'de devam eden regülasyon çalışmalarına katkıda bulunması için tanıtım ve bilgilendirme amaçlı hazırlamıştır ve çalışma ücretsizdir. Kılavuz, kısaltılmış ve bütünlüğü bozmadan seçilen kısımlar aslına sadık kalınarak çevrilmiştir.

STASIS'in kurucuları arasında bulunan ve CEO'su olan Gregory Klumov'un, kılavuz için kaleme aldığı önsözde ifade ettiği gibi, "Bu kılavuzun amacı, öncelikle dijital varlıkların özgün yapısını kabul edip bunların, alternatif varlıkların gittikçe büyüyen dünyasına nasıl uyum sağlayacağını anlamaya çalışarak dijital varlıkları değerlendirmek ve regüle etmek konusunda yasa yapıcılara bir rehber olmaktır."

SUNU

Dünya üzerindeki kökleri binlerce yıl öncesine uzanan ortaklıklar geçmişten bugüne kâr elde etmek amacıyla faaliyetlerde bulunmuşlardır. Şüphesiz ki, kâr elde etme amacı zaman içerisinde değişen ekonomi politikalarının yansımalarıyla şekil değiştirmiş olsa da vahşi kapitalizmin yoğun bir şekilde kendisini hissettirdiği günümüz dünyasında önemini giderek artırmıştır. Bu artış kişileri ve kurumları daha çok tüketmeye sevk etmiş ve obezleştirmiştir.

Bugün belki de çok az sayıdaki ortaklık sonsuz bir kâr maksimizasyonu kaygısıyla değil, bir başka ifadeyle düzenin kutsadığı hedeflere yönelmeksizin, sürdürülebilir ve bilinçli bir ekosistemin oluşması amacıyla hareket etmekte ve toplumdan aldıklarının bir kısmını çeşitli formlarda topluma geri vererek iktisadi kaygıların ötesine geçen ideallerle hareket etmektedir.

İşte bu noktada, Paribu da bu güzide küme içerisinde kendisine yer bulmak gayretiyle büyük bir hurafe bulutunun gölgesindeki Türkiye blokzincir ekosisteminin doğru ve ayakları yere basar bir şekilde gelişebilmesi için üzerine düşeni yapmakta ve halihazırda okumaya başladığınız blokzincir ve kripto paralar ile ilgili dünyada önde gelen hukuk sistemlerinin incelendiği bu ve benzeri çalışmaların ortaya çıkarılmasını sağlamaktadır. Bu takdir edilmesi gereken kıymetli bir çabadır.

Türkiye blokzincir ekosisteminin bilgi hazinesine katkı sağlayacağına yürekten inandığımız bu çalışmanın ilgilisine faydalı olmasını ümit ediyoruz.

Mutlucan Solak-Elçin Karatay
Solak&Partners Avukatlık Bürosu

BÖLÜM I: TOKEN'LAR VE YENİ SERMAYE YAPISI

Farklı tipte kripto para birimleri

Dijital varlık regülasyonunda düzenleyicilerin kaçınmaları gereken bir nokta, farklı tipte kripto para birimlerini birbirinden ayırmayan şemsiye tipi bir yaklaşım kullanmaktır. Dijital varlıklar elbette kategorize edilmek zorundadır, tabii ki farklı varlıklar arasındaki anlık farklılıkları dikkate alacak bir mevzuat yazmak pratikte imkânsızdır. Ancak farklı tipteki dijital varlıklar yapıları itibariyle farklı özelliklere sahiptir ve bu sebeple hem bireyler hem kurumlar için başka riskler taşırlar. Dijital varlıkları etkin bir şekilde regüle etmek için de bu ayrımları iyi anlamak önemlidir. Bu ayrımlar yapılırken sadece "security token" (menkul kıymet token'ı) ve "utility token" (hizmet token'ı) etrafında dönen güncel tartışmalara odaklanmak konuyu basite indirgemek olur. Düzenleyicilerin altta yatan blokzincirler ve aynı zamanda token'ların sirkülasyona geçirildiği yöntemler arasındaki farkları da dikkate almaları gerekir.

Blokzincirler arasındaki ayrım

Farklı blokzincirlere bakarken en önemli ayrım "private" (özel, kapalı) ve "public" (genel, açık) blokzincirler arasındaki ayrımdır. Günümüzde yüksek profilli kripto para birimlerinin büyük çoğunluğu halka açık blokzincir kullanmaktadır. Bu durum, bunların herhangi bir merkez tarafından çalıştırılmaması ve işlemlerin dağıtık bir bilgisayar grubu tarafından doğrulanması demektir. Blokzincir doğasındaki anahtar element "sabit, değişmez" olmasıdır. Hiçbir zaman sadece tek bir taraf işlemi onaylayamaz ve tek başına hiçbir tarafın kayıtları değiştirme gücü yoktur. İşlem kayıtlarını değiştirebilmek için birinin/kurumun ağdaki sunucuların yarısından fazlasına erişim kazanması gerekir (Bu durum, genellikle %51 saldırısı olarak anılır).

Bütün açık blokzincirler aynı özellikte değildir. Bitcoin ve Ethereum gibi dominant zincirler iş kanıtlı model (proof-of-work, madenciler token ödülü karşılığında ağa işlemleri onaylayarak katkıda bulunurlar) ile çalışırken işlem onayında farklı metotlar kullanan, daha az enerji tüketen yoğun modelleri geliştirmek için önemli kaynaklar ayrılmaktadır. Detaya girmemekle birlikte, işlemleri doğrulamak/onaylamak bir blokzincirin güvenliği için zorunlu olduğundan bu ayrımları anlamak oldukça önemlidir.

Blokzincirin güvenliğinde büyüklük de (madencilikle bulunan blok sayısı ve işlem gücü) önemli bir faktördür. Bir blokzincirde değişiklik yapmak için işlemleri doğrulamada kullanılan işlem gücünün %51'ini ele geçirmek gerektiğinden, diğer faktörler aynı kaldığında, bir blokzincirin işlem gücü ne kadar fazlaysa güvenliği de o kadar fazladır. Bu da yeni blokzincirlerin –her ne kadar ümit verici tasarımlara sahip olsalar da– Bitcoin veya Ethereum kadar güvenli olabilmek için daha büyük ölçeğe ulaşmaları gerektiğini gösterir.

Tabii ki bütün blokzincirler açık değildir. "İzinli" blokzincirler genelde blokzincire kimlerin erişim sağlayacağına karar veren bir merkez tarafından işletilirler. Buna güzel bir örnek, müşterileri arasındaki işlemleri kolaylaştırmak için dahili olarak geliştirdiği özel bir blokzincir kullanan banka gibi bir finansal kurum olabilir. Diğer taraftan, özel blokzincirdeki varlıklar hack'lenmeye veya %51 ataklarına karşı çok korumasız değillerdir ancak merkezi tarafın blokzinciri değiştirme gücü vardır, dolayısıyla yine de bir "karşı taraf" riskinden bahsetmek mümkündür.

Token'ları ayırt etmek

Günümüzde düzenleyiciler token'ları "security token" (menkul kıymet token'ı) ve "utility token" (hizmet token'ı) fikri etrafında iki veya üç sayıda kategoriye ayırmaya çalışıyor. Önemli bir sınıflandırma olmakla beraber bunun biraz basite indirgeme olduğunu düşünüyor ve beş sınıf kullanmalarını öneriyoruz.

Sistem token'ları/coin'leri: Bitcoin ve Ethereum gibi bir blokzincirin işletilmesi için hayati öneme sahip token'lar. Bunların regülasyonu minimum olmalı ama gözetime de tabi olmalıdır. Merkezsizleştirmenin derecesi, %51 atağı olasılığı ve bunun maliyeti de detaylı bakılması gereken konular olmalıdır.

Menkul kıymet token'ları: Direkt veya endirekt pasif getiri sunan token'lar. Oy hakkına sahip token'lara gelince, direkt veya endirekt herhangi bir pasif getiri sağlamadıkları ve (şirket personeli veya kurum üyeleri gibi) sadece sınırlı bir gruba dağıtıldıkları sürece, menkul kıymet token'ı sınıflandırmasının dışında tutulmalıdırlar.

Hizmet token'ları: Bunlar bir çeşit basit ön ödemeli gelir gibidir. Birisi token satın aldığında önceden ödemesi yapılmış bir hizmet veya ürünü sağlamak için verilen söz.

Stablecoin'ler: Bunlar tipik olarak fiat (itibari) para birimlerine sabitlenmiş ve fiat teminatlarca desteklenmiş token'lardır. Genellikle hükümetler tarafından ya bir e-para olarak ya da bir çeşit vadesiz tahvil olarak görülürler. Fakat özünde altta yatan varlıkların mülkiyetindeki değişiklikleri izleyen kayıtlara yapılan girişlerdir. Bu sebeple, bunların da ağır bir regülasyona tabi olmamaları gerektiğini düşünüyoruz; ancak dayandıkları teminatların sık sık doğrulanması gerekmektedir. Endüstrinin şu anki görüş birliği, rezervlerin ayda en az bir kere doğrulanması şeklindedir.

Varlık destekli token'lar: Bunlar, stablecoin'lere benzer olarak, altında yatan varlıklara ait sahipliğin bir çeşit dijital temsilidir.

Değişik tipte token'ları regüle ederken dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta da ödeme kripto para birimleri ile e-para arasındaki farktır. İşlemler ve bakiyelerle ilgili olarak zaten ciddi şeffaflık sunan açık blokzincirlerin bu yapıları nedeniyle ödeme token'larının, şirketlerin aslında kapalı kutu olduğu e-para veya diğer ödeme sistemleri kadar ağır regülasyona tabi tutulmaları için bir sebep yoktur.

Bir token ihracı ile bir token satışı arasındaki ayrım

Son olarak, token'ların sirkülasyona sokulma yolları arasındaki farkların bilinmesi de önemlidir. İki kategori vardır: token satışları ve token ihraçları. Token satışları esasen fon sağlamak içindir. Şirket, sermaye bulmak amacıyla halka veya belli sayıda yatırımcıya token satar. Bu girişim bir fon sağlama tasarımı olduğu için bu kapsamda regüle edilmesi de mantıklıdır.

Ancak birçok token potansiyel kullanıcılara ve paydaşlara bir sermaye artırım amacı olmadan piyasaya sürülmektedir (Airdrops örneği). Bunu yapan şirketlere diğer token satan şirketlere uygulanan ağır raporlama şartlarını getirmek çok mantıklı değildir. Maalesef günümüzde fon sağlama amaçlı olmayan token ihraçlarıyla token satışları arasında açık bir ayrım yapan düzenleme yoktur. Bu da birçok şirket için gereksiz bir yük yaratmaktadır.

Token'laştırma

Coin ve token arasında fark vardır. Coin, bağlantılı olduğu dağıtık defter teknolojisinin doğal ve tamamlayıcı bir parçası olan sanal bir varlıktır. Token ise bağımsız dağıtık bir defter üzerinde oluşturulmuş bir akıllı sözleşmenin doğal ve tamamlayıcı parçası olan bir kripto varlıktır.

Akıllı bir kontrat özünde herhangi bir varlığı token'laştırma yoludur. Token'laştırma menkul kıymetleştirmeye benzer çalışır. Bir anlamda, blokzincirde dijitalleştirilen varlıklar daha fazla likidite ve pazarlanabilirlik görürler. Bu iki tekniği karşılaştıracak olursak, her ikisinin de aynı amacı olduğunu görürüz: çok sayıda likit olmayan varlığa likidite ve pazarlanabilirlik sağlamak. Aralarındaki fark sağladıkları verimdedir: Token'laştırma, daha hızlı işlem onay süreleriyle daha geniş; işlemleri denetlemede, gözetlemede ve token'laştırılmış bir varlığa ait hakların transferinde ise daha iyi fırsatlar sunmaktadır. Bu sebeple, token'laştırma menkul kıymetleştirmenin yeni ve devrimci bir formudur.

Token'ları bir şirketin sermaye yapısına yerleştirmek

Düzenleyiciler yavaş yavaş dijital varlık kavramını yeni bir varlık sınıfı olarak kabul etmeye başlıyorlar. Bu grup içinde token, uygulama ve yorumlamada en geniş alanı sunan en ilgi çekici alt sınıflardan biridir. Bu bölümde, bir token'ın ihraççı şirketin sermaye yapısındaki yerini değerlendirmeye ve ihraççının olası bir tasfiye durumunda token sahibine sağladığı hakları incelemeye çalışacağız.

Evrensel olarak kabul edilmiş bir token sınıflandırmasının, bir token'ın sermaye yapısına nasıl yerleşeceği tartışmasını hızlandıracağını düşünüyoruz. Daha önceden token'ları beş sınıfa ayırmıştık. Bunların bilançoda nasıl temsil edilebileceğine bakalım:

Özellikle Batı'da klasik bir sermaye hiyerarşisi şu şekilde yapılandırılmıştır.

- Vergiler, Maaşlar
- Kıdemli Teminatlı Borç
- Kıdemli Borç
- İkincil Borç
- Dönüştürülebilir Borç
- Hibrit ve Tercih Edilen Özkaynak
- Özkaynak

- Sistem token'ları/coin'leri yüksek ihtimal sermaye yapısından çıkarılır. Bir sistem coin'i sahibine uygulamayla ilgili faydalar sağlayarak ihraççının ayrılmaz bir parçası olur ancak borç/sermaye yapısının dışında kalır.
- Bir menkul kıymet token'ı, bir özsermaye/borç benzeri veya token'laştırılmış ve üstünde yapılan tüm işlemlerin kaydını tutmak için blokzincir (veya herhangi başka bir tür dağıtık defter telnolojisi) kullanan bir hibrit borç menkul değeri temsil edebilir. Bu anlamda bir menkul kıymet token'ını uygun sermaye sınıfına atfetmek çok kolaydır. Bu, borcu temsil ettiği zaman 3. sıradaki kıdemli teminatsız borç sınıfından başlamak ve özsermayeyi temsil ettiğinde de en aşağıdaki 7. sıraya doğru inmek şeklindedir.
- Hizmet token'ları ön ödemeli bir hizmet olduğundan, ihraççının fiili kazanılmamış geliri niteliğinde 3. sıradaki kıdemli teminatsız borç sınıfına girebilir.
- Stablecoin ve varlık destekli token'ların her ikisi de eğer bir token sahibi altta yatan varlık üstünde –bu varlığın kendisi işleme girmeden– hak sahipliği kazanıyorsa sermaye hiyerarşisinin bir parçası olarak düşünülebilirler. Bu durumda token sahipleri kıdemli teminatlı alacaklı olarak görülür (ihraççının sermaye yapısındaki 2. sıra).

BÖLÜM II:
UYGULAMADA DİJİTAL VARLIK REGÜLASYONU

Bu bölümde farklı ülkelerdeki dijital varlık regülasyonları tanıtılacaktır. Güney Amerika ve Afrika dışında hemen hemen her kıtayı temsil eden ülkeleri analiz ettik. Özellikle de Avrupa'da Almanya, İsviçre ve Malta; Asya'da Japonya, Güney Kore ve Singapur; Kuzey Amerika'da ABD, Kanada ve ayrıca Avustralya. Araştırma dijital varlıklar üstünde en güçlü etkiye sahip beş ülkedeki, yani Japonya, Güney Kore, Çin, Almanya ve ABD'deki regülasyon politikalarını kapsıyor. Asya bölgesi madencilerin ve önde gelen borsaların çoğunluğunu kontrol ederken, ABD kullanıcılara nakit karşılığı kripto para birimlerini alıp satma imkânı veren her dört ATM'den üçüne ev sahipliği yapıyor. Bu rehber Man Adaları ve Cebelitarık gibi bazı offshore ülkelerdeki regülasyonları da içermektedir.

Kripto para birimleriyle ilgili yeni düzenlemelere nasıl bakılması gerektiği konusunda üzerinde anlaşmaya varılmış tek bir yaklaşım yoktur. Bu sebeple ülkeler arasındaki regülasyonlar oldukça farklıdır.

Analizimizde düzenleyicilerin kripto para birimleri konusunda genelde odaklandıkları altı majör faktörü vurgulamak istedik:

1) Bir düzenleyicinin tanıyacağı/kabul edeceği dijital varlık çeşitleri

2) Düzenleyicinin token ihraç edenlere ve İlk Coin Arzlarına (ICO) yaklaşımı

3) Kripto para borsalarının regülasyonu

4) Madencilikle ilgili regülasyon

5) Para transferi hizmeti verenlerin regülasyonu

6) Kripto para birimlerinin vergilendirilmesi

Analizimizde her ne kadar bu akışı takip etmeye çalışsak da birçok ülkenin bir veya bazen daha fazla maddeyle ilgili olarak tanıttığı herhangi bir regülasyon hatta bir görüş dahi bulunmamaktadır; dolayısıyla bazı ülkelerin mevzuat analizi kısadır.

ASYA VE PASİFİK BÖLGESİ

JAPONYA

Japonya* kripto para birimleri regülasyonunda öncü ülkeler arasındadır. Tarihsel olarak kripto para birimlerine karşı olumlu bir duruşu olsa da 2014'te Tokyo merkezli dijital para birimi borsası Mt. Gox işlem yapmayı bıraktı ve o günkü karşılığıyla 390 milyon dolar değerinde 650.000 Bitcoin'in kaybolduğunu duyurdu. Bu durum Japon hükümetini bu tip borsaların müşterilerini korumaya ve blokzincir tabanlı varlıkları tamamen yasal zemine dahil etmeye yönlendirdi.

Japon ulusal para birimi yen, Bitcoin'e karşı en çok işlem yapılan üçüncü para birimidir. Ülke, dijital varlık adaptasyonundaki lider statüsüne çok önem vermektedir. Kripto para birimlerinin yasal durumu oldukça sofistikedir; bunlar "değer mülkiyeti" olarak tanımlanıyor; bir ödeme metodu olarak görülüyor ve geleneksel para biriminden ve e-paradan tamamen ayrıştırılıyorlar.

Dijital olarak saklanmış değer token'ları (token'lar) için olan Japon yasal çerçevesi bölünmüş durumdadır. Yasal sistem hizmet token'ı, menkul kıymet token'ı, coin, e-para veya dijital para birimi tanımı yapmamaktadır. "Ön ödemeli ödeme enstrümanı" ve "sanal para birimi" kavramlarından ayrı, geniş bir "dijital para birimi" kavramı yoktur.

DİJİTAL VARLIK ÇEŞİTLERİ

Japon Finansal Servisler Ajansı (FSA) kripto para birimlerini iki düzenleyici kanunla regüle eder:

Finansal Enstrümanlar ve Borsa Kanunu (FIEA) ile Ödeme Hizmeti Kanunu (PSA).

Bu iki kanunun dışında kalan işlem ve faaliyetler bu kanunlar tarafından regüle edilmemektedir. FIEA'ya göre kripto para birimleri menkul kıymetleri, finansal enstrümanlarını, kolektif yatırım fonlarını temsil edebilir veya hiçbirini de temsil etmeyebilir.

FIEA kapsamındaki menkul kıymetler

FIEA'nın geniş kapsamlı listesinde hisse senetleri, tahviller (benzer yabancı enstrümanlar) gibi geleneksel menkul kıymetler yer alır. Tipik kripto para birimi token'ları, menkul kıymet olarak listelenen hiçbir kategoride yer almaz.

* Japonya'da Mayıs 2020'de konuyla ilgili yeni düzenlemeler çıkmıştır.

FIEA kapsamındaki finansal enstrümanlar

"Menkul kıymetler"e ek olarak, FIEA "finansal enstrümanlar" kavramını tanımlar. Amaç, regülasyonlara tabi türev işlemleriyle ilgili olarak altta yatan dayanak varlıkların alanına karar vermektir. "Finansal enstrümanlar" terimi "menkul kıymetler", "para birimleri (yasal para birimi)" ve özellikle yasayla dizayn edilmiş bazı belli varlıklar olarak tanımlanır.

Tipik token'lar bu listede yer almadığı gibi, FIEA'ya göre "finansal enstrüman" da değildir.

FIEA kapsamındaki Kolektif Yatırım Fonları (CIS)

Hukuki yapısına bakılmaksızın yabancı fonlar dahil farklı türde yatırım fonlarını regüle edebilmek için CIS'lere dair kapsamlı bir tanım yapılmıştır. Bir CIS anlaşması aşağıda sıralanan tüm unsurlara sahip olmak zorundadır:

- Yatırımcılar tarafından yapılan İcra Düzenlemesi'nde sayılan para veya paraya eşdeğer varlık katkısı konusunda, İcra Düzeni'nde "para" kavramı şöyle kaydedilmiştir: Yasal para birimi, hükümet tarafından ihraç edilmiş coin'leri, Japon Merkez Bankası banknotlarını ve fiat para birimlerini ifade etmektedir. Ne BTC ne de ETH bu düzenlemenin tasarladığı "parayla eşdeğer" kategorisinde yer alır. Fakat çok sayıda kanun uygulayıcısı ve yorumcu eğer anlaşma regülasyonlara uygun şekilde yapılandırılırsa para veya parayla eşdeğer diğer birimlerin haricinde bir varlık katkısının da –bu unsura sadık kalınarak– olumlu yorumlanabileceğini tartışmaktalar. FIEA'nın yatırım özelliği taşıyan token'lara da uygulayıp uygulamayacağını belirlemeye çalışan bir girişim olarak, FSA ilk coin arzları hakkında resmi bir bildiri yayınladı ve sanal para birimleri kullanılarak yapılan bir satın almanın, yasal para birimi kullanılarak yapılan bir satın alma ile aynı sayılabileceğini belirtti. BTC ve ETH sanal para birimi borsalarında fiat paralarla kolaylıkla değiş tokuş yapılabildiğinden, token karşılığında bir BTC ve ETH ödemesinin "para ve parayla eşdeğer bir katkı" olarak sayılabileceğini düşünmek mantıklı olacaktır.
- Eğer bir token ihraççısı pazarlama, maaşlar, ürün veya başka bir iş geliştirmeye yatırım yaparak, kurulacak işi fonlamada token karşılığı ödeme olarak "para veya para eşdeğer"ini kabul ederse teklif edilen iş için katkı kullanılmış olarak yorumlanır.
- Kurulan işin yarattığı kazançların veya işle ilgili varlıkların dağıtılması konusunda yatırımcıların hakları vardır. Belirli tip token'ların sahipleri bir ödül olarak token ihraççısının dışında başka bağlantılı partilerden kazanç elde edebilirler veya proaktif olarak teklif edilen işle ilgilenmek için bir teşvik görebilirler.
- Bu teşvikin dağıtımı ve ödül, token ihraççısının işle ilgili varlıklar ve işin getirdiği kazançlarla ilgili yaptığı dağıtımdan farklılaştırılabilir. Bu da ihraççının ha-

ricinde, platform üyelerinin interaktif iletişimde bulunup birbirlerini token'larla ödüllendirdiği özgün durumlar için geçerli olur.

- Böylece ihraççının dışındaki platform üyelerinden kazanç veya varlık dağıtan token'ların üçüncü ilkeye uymadığı sonucuna varmak mantıklı olacaktır.

Kripto para birimleri, Ödeme Hizmeti Kanunu'na (PSA) göre üç tanımla temsil ediliyorlar: ön ödemeli ödeme enstrümanı, sanal para birimi ve para birimi cinsinden varlık.

PSA kapsamındaki ön ödemeli ödeme enstrümanı

"Hizmet token'ı", "coin" ve "e-para"'nın bazı belirli çeşitleri PSA kapsamında "ön ödemeli ödeme enstrümanı" olarak görülür.

PSA müşterileri korumak ve güvenli ve sağlam bir ödeme/takas sisteminin kurulmasına yardımcı olmak amacıyla bu tip enstrümanları ihraç edenleri regülasyona tabi tutar. İhraççı ve üçüncü parti satıcılar (çok amaçlı ön ödemeli ödeme enstrümanları) tarafından sunulan mal ve hizmet ödemeleri için kullanılacak bu enstrümanları ihraç edenler yerel finans bürosuna kayıt olmak zorundadır.

Bu enstrümanlar sadece ihraççıya ödeme yapmak için (tek amaçlı ön ödemeli ödeme enstrümanları) kullanılıyorsa ve belirli tarihlerde (her yıl 31 Mart ve 30 Eylül) enstrümanların kullanılmamış bakiyesi 10 milyon yeni aşıyorsa, ihraççı bunu yerel yetkili finans bürosuna ihbar etmek zorundadır. Ayrıca tüm ihraççılar referans tarihlerinde kullanılmayan bakiyenin 10 milyon yeni aşması durumunda, toplam ihraç miktarının en az %50'sini rezervde tutmak zorundadır. Bazı sınırlı sayıda vaka dışında da ihraççı bu enstrümanları tutanlardan geri satın alamayabilir. Kayıtlı bir çok amaçlı ön ödemeli ödeme enstrümanları ihraççısı yasal yükümlülüklere ve gözetime tabidir. Örneğin, böyle bir ürün ihraç ettiğinde kullanıcılara belirli bilgiler vermek zorundadır. İş sürdürülebilirliğini sağlamak ve verileri korumak için güvenlik tedbirleri almak, belirli defter ve kayıtları tutmak zorundadır. Her referans tarihinden sonraki iki ay içinde aşağıdaki konularda yarıyıl raporları sunmak durumundadır:

- İhraç edilen enstrümanların bakiyesi
- Kullanılmamış enstrümanların cari bakiyesi
- Cari rezerv tutarı
- İhraççının aktivitelerini kontrol edebilmek için yardımcı olacak başka bilgiler

Ön ödemeli ödeme enstrümanları ihraç eden yabancı bir kuruluş, Japonya'da yerleşik kişilerden Japonya dışında ihraç edilmiş bu ürünleri satın almalarını isteyemez. Nitekim eğer token'lar ön ödemeli ödeme enstrümanları olarak kabul ediliyorsa ihraççı ya Japonya'yı teklifinin haricinde tutmak ya da PSA regülasyonlarına uymak zorundadır.

Enstrümanın mülki değeri, örneğin parasal miktarı, sertifikalarda, elektronik cihaz veya başka maddelerde (sertifika) veya elektronik yöntem kullanan numaralarla, işaretlemelerle veya

işaretlerle (elektronik imza) kayıt altına alınmak zorundadır. Satın alınmış miktar ve kullanım zamanları enstrümanların kendisinde veya bir "network" sunucusunda veya bu enstrümanlara bağlı başka bir aracıda kayıtlı olmak zorundadır.

Bir ödül amacıyla satın alınmış ve parasal değer taşıyan ödeme enstrümanları PSA'ya göre elektronik imza olarak düşünülebilir. Elektronik imzalar token'ların özelliklerini ve işlevselliklerini kaydeden bir akıllı sözleşme içerir.

Sertifika veya elektronik imza bir ödüle karşılık olarak ihraç edilebilir, bir ödeme veya talep olarak kullanılabilir.

Bir karşılığa mahsuben ihraç edildiyse elektronik imzanın değeri ödüle tekabül etmek zorundadır; ya gelecekteki sertifika veya elektronik imza hamilinin ödediği para miktarına ya malların miktarına ya da hamilin satın alma hakkının olduğu hizmetlerin değerine. "Karşılık" terimi genel olarak herhangi bir mülkiyet hakkı değeri taşıyan her şeyi kapsar.

Ödeme veya talep olarak kullanıldığında ise hangi sertifikaların ve elektronik imzaların sunulacağına ve teslim edileceğine dair iki seçenek vardır:

- İhraççı veya üçüncü bir parti tarafından sağlanmış mal veya hizmetler için yapılan bir ödeme olarak
- İhraççı veya üçüncü bir parti tarafından, mal veya hizmetler temini için yapılan bir talep olarak

PSA kapsamındaki sanal para birimi

"Sanal para birimi"ni tarif eden ve sanal para birimi borsa faaliyetlerini düzenleyen PSA revizyonları 1 Nisan 2017'de hayata geçmiştir.

FSA tarafından yayımlanmış kılavuzlarda ilk olarak halka satılmış token'ların "sanal para birimi" sayılabileceği ve bu tarz token'larla ilgilenen bir ihraççının veya aracının PSA'ya göre "sanal para birimi borsa faaliyetleri hizmet sağlayıcısı" olarak tanımlanabileceği ifade edilmiştir.

Yabancı bir sanal para birimi borsa faaliyetleri hizmet sağlayıcısı öncelikle FSA'ya kayıt olmadan, Japonya'da yerleşik kişilere token satışı sunamayacaktır.

PSA "sanal para birimi"ni elektronik olarak kaydedilmiş bir mülkiyet değeri olarak tanımlar ki bu yasal para biriminden veya para birimi cinsinden varlık kavramından farklıdır.

İki tip sanal para birimi vardır:

1. tip sanal para birimleri;

- mal ve hizmetler için anonim kişilere yapılan ödemelerde kullanılabilir,
- fiat para birimlerine karşılık olarak belirlenmemiş kişilerle değiş tokuş yapılabilir,
- elektronik bir network aracılığıyla transfer edilebilir.

Bitcoin, Ether ve Ripple 1. tip sanal para birimlerine örnektir.

2. tip sanal para birimleri;

- anonim kişiler arasında 1. tip sanal para birimleriyle karşılıklı olarak değiştirilebilir,
- elektronik bir network aracılığıyla transfer edilebilir.

Kendi platformu dışında bir uygulaması olmayan, sanal para birimi borsalarında listelenmiş ve BTC ile takas edilebilir bir hizmet token'ı bu gruba örnektir.

Anlaşılan o ki, PSA kapsamındaki ön ödemeli ödeme enstrümanları ve 1. tip sanal para birimleri arasındaki fark, dijital varlığın kullanımının ihraççıyla veya ihraççıyla sözleşme yapan belli tüccarlarla sınırlı olup olmamasına veya bunun dışında ihraççı tarafından kontrol edilip edilmediğine bağlıdır. Bu anlamda, FSA, belirli bir ödeme enstrümanı eğer ön ödemeli ödeme enstrümanları tanımına karşılık geliyorsa, bunun sanal para birimi olmadığını öne sürer.

Para birimi cinsinden varlık

Bu tanım herhangi bir yasal para birimi cinsinden bir varlığı veya herhangi bir yasal para birimi kullanarak geri ödenecek veya (kupon) kullandırılacak bir varlığı (mevduatlar, devlet, yerel idare ve özel sektör tahvilleri gibi) kapsar. Böylece, eğer bir kripto para biriminin dizaynında varlıklar cinsinden ödenme/kullandırma gibi bir olasılık varsa, bu bir para birimi cinsinden varlık olarak görülebilir.

SANAL PARA BİRİMLERİNİN İHRAÇÇILARI VE İLK COIN ARZLARI

Yukarıda tartışıldığı gibi sanal para birimi satan ve bunu Japon halkına arz eden herhangi bir taraf, kurumun kendisi bir borsa olmasa bile, "sanal para birimi borsa faaliyetleri hizmet sağlayıcısı" tanımına girer. Bu sebeple her bir token satıcısı PSA'ya kayıt olmak zorundadır.

BORSALAR

PSA, "sanal para birimi borsa faaliyeti"ni şöyle tanımlar:

I. Sanal para biriminin alım satımı veya birbirleriyle takası

II. İlk maddede belirtilen aktivitelerle ilgili aracılık, komisyonculuk ve acente hizmetleri

III. Birinci ve ikinci maddelerde belirtilen aktivitelerle ilgili olarak kullanıcılar adına paranın veya sanal para biriminin yönetimi.

Sanal para birimi borsa faaliyetleri hizmet sağlayıcıları regülasyonları

Bu faaliyetleri PSA regüle eder ve yabancı bir sanal para birimi borsa faaliyetleri hizmet sağlayıcısının FSA'ya kayıt olmadan Japonya'da yerleşik kişilere token satmasını yasaklar.

Yabancı sanal para birimi borsa faaliyetleri hizmet sağlayıcısı, PSA'nın lisans/tescil şartlarına eşdeğer bir yabancı kanunun öngördüğü "Sanal Para Birimi Borsa Faaliyeti Lisansı" altında çalışan bir hizmet sağlayıcısıdır.

Böylece, Japonya'da hizmet token'ı satmak isteyen token satıcıları önce yerel bir büroya kayıt olmalı veya satım faaliyetleri için lisanslı bir sanal para birimi borsa faaliyetleri hizmet sağlayıcısını dış kaynak olarak kullanmak zorundadır (outsourcing). Satılan token'lar PSA'ya göre sanal para birimi olarak görülürse yabancı token satıcısı farklı yetki/yargı alanında eşdeğer bir lisansa sahip olsa bile bu şart geçerlidir.

Japon yerel finans bürosu başvuru sahibinin tescil için uygunluğunu FSA adına değerlendirir. PSA ve ilgili kabine tescil gerekliliklerini listelemiştir. Minimum sermaye (10 milyon yenden fazla) ve borsa faaliyetinin doğru düzgün ve güvenli çalışmasını garantileyen iç sistem gerekliliği bunların arasındadır.

Başvuru sahibi, Japonya'da sürdürülecek bu iş faaliyetini ve tescil gerekliliklerini nasıl karşılayacağını açıklayan Japonca yazılmış çeşitli tescil belgeleri hazırlamak zorundadır. Buna göre, yabancı sanal para birimi borsa faaliyetleri hizmet sağlayıcısı, bu borsa faaliyetinin doğru işlemesiyle ilgili kılavuzların, iç kuralların, prosedürlerin Japonca veya Japoncaya çevrilmiş dokümanlarını hazırlamak zorundadır.

Sanal para birimleri için borsalar

Yukarıdaki tanımda yer alan aktivitelerin bazılarını veya hepsini yapan sanal para birimi borsaları normal şartlar altında sanal para birimi borsa faaliyetleri hizmet sağlayıcısı tanımına girer.

Sanal para birimleri için kotasyon kuralları

Bir sanal para birimi borsası yeni bir token listelemeden önce, borsanın özgün listeleme kurallarını baz alarak kendi uygunluk durumunu değerlendirmekle yükümlüdür. Borsa, sanal para birimi borsa faaliyetleri hizmet sağlayıcısı olarak tescil edildiğinde, bu kurallar gözden geçirilir ve FSA tarafından onaylanır. Yanı sıra, token listeleme PSA'nın hükümleriyle regüle edilmektedir.

Sanal para birimi borsalarında hesap açma kısıtlamaları

Bireysel olarak bu borsalarda açılacak hesap sayısında yasal bir kısıtlama yoktur. Fakat biz sanal para birimi borsalarının güncel piyasa uygulamasının, AML/CFT (Kara Para Aklama ve Terörizm Finansmanıyla Mücadele) gereklilikleri nedeniyle, her bir bireyi borsa başına tek bir hesapla sınırlandırmak şeklinde olduğunu düşünüyoruz.

Diğer bir piyasa uygulaması da sanal para birimi hesap hamilinden, Japon Banka Kanunu altında lisanslı bir bankada banka hesabı olmasını istemektir. Bu anlamda, genel olarak bir Japon bankası, AML/CFT gereklilikleri sebebiyle, Japonya'da ikameti olmayanların hesap açma başvurusunu kabul etmeyecektir.

SANAL PARA BİRİMİ TRANSFERİ YAPANLAR

Token sahiplerinin cüzdanlarını sanal para birimlerinin havalesi için transfer amaçlı kullanmalarıyla ilgili bir regülasyon veya yasaklama bulunmamaktadır. Ancak sanal para birimlerini havalelerde kullanmayı ve müşterileri adına bu işi yüklenmeyi seçen bir hizmet sağlayıcısı muhtemelen "değiş tokuş işlemleri" tanımına girecektir ki bu da bir havale lisansıyla olabilir; ya Banka Kanunu'na uygun bir banka lisansı ya da PSA'da tescilli bir fon transfer faaliyeti söz konusu olacaktır.

Düzenleyici kılavuz, hizmet sağlayıcılarını gelen fon transferi isteklerinin sürecini tamamlamak ve yerine getirmek konusunda uyarır çünkü büyük olasılıkla PSA'ya göre fon transferi faaliyeti hizmet sağlayıcısı olarak tescil edilmesi gerekmektedir.

PSA, fon transferi faaliyeti hizmet sağlayıcısı tescili için bir banka lisansına kıyasla çok daha hafif şartlar öne sürer, ancak böyle bir hizmet sağlayıcısı tarafından üstlenilen veya uygulanan bir fon transferinde maksimum tutar işlem başına 1 milyon yendir.

Konuyla ilgili Japon yerel finans bürosunun, bir fon transferi faaliyeti hizmet sağlayıcısı başvurusunun uygunluğunu değerlendirmesi, yabancı sanal para birimi borsa faaliyetleri hizmet sağlayıcısına uyguladığı değerlendirmeyle aynıdır.

VERGİLENDİRME

Katma Değer Vergisi (Tüketim vergisi)

Sanal para birimi işlemleri 1 Temmuz 2017'den beri tüketim vergisinden muaftır. Japonya'daki tüketim vergisi, ilgili işlemlerde tüketiciler tarafından karşılanan Avrupa'daki KDV'ye benzerdir. Bu sebeple, PSA kapsamında tanımlanmış sanal para birimi işlemlerinde ne tüketim vergisi ne de KDV benzeri dolaylı vergi uygulanır.

Gelir Vergisi ve Kurumlar Vergisi

Gelir Vergisi Kanunu'na göre Bitcoin kullanmaktan doğan kazançlar vergiye tabidir ve Bitcoin kullanmaktan doğan kazanç ve kayıplar muhtelif gelirler olarak düşünülür. 6 Eylül 2017'de Japon Ulusal Vergi Ajansı (NTA) bunu web sitesinde sık sorulan sorulardan birine cevap olarak belirtmiştir. NTA ayrıca 1 Aralık 2017'de,"Sanal para birimlerine dair gelirin hesaplama yöntemi" adlı bir bildiri yayınlamıştır. Burada Gelir Vergisi Kanunu'na göre vergi beyannamelerine eklenmesi gereken sanal para birimi kazanç ve kayıpları ile bunları hesaplama yöntemleri özetlenmiştir.

NTA Bildirisi sadece bireylerin gelir vergisi rejimine atıf yapmakla beraber sanal para birimlerinden elde edilecek kazançları saptamadaki prensipler kurumları ilgilendiren kurumlar vergisi rejimine de uygulanabilir olmalıdır.

Şunu vurgulamak isteriz ki NTA Bildirisi yakın zamanda Vergi Kanunu'na ilişkin bir düzeltme yapılmadan yayımlanmıştır ve Japon mahkemelerince yapılacak bir değişikliğe,

geliştirmeye veya düzeltmelere tabidir. NTA Bildirisi sanal para birimlerinin PSA'nın sanal para birimleri tanımıyla sınırlı olup olmadığı ve başka tür token'ları da kapsayıp kapsamadığı konusuna açıklık getirmemiştir.

Gelir Tahakkuku (Tanınması)

Sanal para birimlerine sahip bireyler bunlarla ilgili gerçekleşmemiş kazançlar üzerinden herhangi bir vergiye tabi değildir. Fakat bunları herhangi bir işlemde kullanırlarsa oluşacak kazanç vergi tahakkuku kapsamına girecektir. NTA Bildirisi aşağıdaki işlemleri ve karşılık gelen hesaplama yöntemlerini göstermiştir:

- **Sanal para birimlerinin satışı**

  Bir kişi şahsına ait sanal para birimlerini sattığında, alış-satış fiyatı arasındaki fazlalık kazanç olarak tahakkuk edilecektir.

- **Sanal para birimleriyle mal satın alınması**

  Bir kişi şahsına ait sanal para birimlerini malların satın alma fiyatını hesaplamada kullanmak isterse, maliyet ile hesaplanan fiyat arasındaki fazlalık kazanç olarak tahakkuk edilecektir.

- **Sanal para birimlerinin değiş tokuşu**

  Bir kişi şahsına ait sanal para birimlerini başka sanal para birimleriyle takas ederse bu alışverişte elde edilen birimlerin piyasa değeriyle (veya satın alma fiyatıyla) satılan birimlerin maliyeti (alış fiyatı) arasındaki fazlalık kazanç olarak tahakkuk edilecektir.

- **Mecburi çatallaşma (Hard fork)**

  Bir kişi hard fork uygulaması nedeniyle yeni sanal para birimleri edinirse herhangi bir gelir tahakkuk ettirilmeyecektir. Gelir, bu birimler satıldığında veya kullanıldığında oluşacaktır ve gerçekleşen edinimin maliyeti bu sebeple sıfır olur.

- **Madencilik**

  NTA Bildirisi madencilikten gelen gelirin vergilendirilmesini de açıklamıştır. Şahıslar bu faaliyetlerden sanal para birimleri edinirse buradan gelen gelir (vakaya göre) işletme geliri veya muhtelif gelir olarak düşünülür. Vergilendirilebilir gelir, brüt gelirden (sanal para birimlerinin madencilikten edinildiği zamanki piyasa veya gerçek değeri) bu faaliyetle ilgili gerekli harcamaların çıkarılmasıyla hesaplanır.

GÜNEY KORE

Güney Kore'de* Mayıs 2018'e kadar kripto para birimleriyle ilgili regülasyonlar seyrek ve çoğunlukla kısıtlayıcıdır. Dijital token'lar hâlâ sınıflandırılmamıştır ve ne para birimi ne de menkul kıymet olarak düşünülmektedirler. ICO'lar ve Bitcoin tabanlı yatırım araçları yasaktır.

Mayıs 2018'de dijital varlıkların regülasyonundan sorumlu kurum Güney Kore Finansal Denetim Servisi'nin (FSS) başına yeni bir yönetici atanmıştır. Yoon Suk-heun medyada "aktivist ve reformist" olarak tanımlanmakta ve kripto para birimi piyasasına ilişkin daha esnek ve pozitif bir regülasyon uygulaması başlatması beklenmektedir.

Ülkenin dijital varlıklara ilişkin G-20 tarafından belirlenmiş politikaları izlemeyi planladığına dair söylemler bulunmaktadır. G-20 hükümetler ve Merkez Bankası yöneticileri için uluslararası bir forumdur.

DİJİTAL VARLIK ÇEŞİTLERİ

Güney Kore'de dijital token'lar hiçbir zaman sınıflandırılmamıştır.

Ocak 2018'de FSS, Bitcoin'i ve diğer para birimlerini herhangi bir para birimi çeşidi olarak görmeyeceğini söylemiştir. Merkez Bankası da bir emtia olarak görüldüğü için sanal para birimi regülasyonunun uygun olduğunu belirtmiştir. Sanal para birimleri, bir para birimiyle aynı seviyede regüle edilemezler.

E-para ve elektronik ön ödemeli enstrümanlar

Elektronik Finansal İşlemler Kanunu (EFT Kanunu) elektronik ön ödeme metotlarını, nakde çevrilebilmeye ve kullanım alanına uygun olarak e-para ve diğer elektronik ön ödeme enstrümanları olarak sınıflandırmıştır. Ancak, sanal para birimi para olarak görülmediği için bu kanun ona uygulanamaz.

E-para ve diğer elektronik ön ödeme enstrümanları ihraççıları ödeme hizmetlerini, elektronik olarak saklanmış parasal değer içeren sertifikalar çıkararak sağlarlar. E-para ihraççıları Finansal Servisler Komisyonu (FSC) tarafından onaylanmak zorundadır ve elektronik ön ödeme enstrümanları ihraççıları da FSC'ye kayıt olmak zorundadırlar.

EFT Kanunu e-parayı elektronik olarak saklanmış ve ihraç edilmiş transfer edilebilir parasal değerler içeren bir sertifika veya böyle bir sertifikanın üstündeki bilgi olarak tanımlar.

* Güney Kore, Mart 2020'de yeni bir düzenleme yayımlamıştır.

Bankalar, banka olmayan kredi kuruluşları ve kredi kartı şirketleri FSC'ye kayıt olmadan e-para ihraç edebilirler ancak diğer kuruluşların bu ihracı yapabilmek için tescil işlemi yapmaları şarttır.

Bu arada, e-paraya benzeyen ama nakde dönüştürülebilen diğer elektronik ön ödemeli metotlar, "elektronik ön ödemeli enstrümanlar" olarak sınıflandırılmıştır. Bunların kullanım alanı e-paranınkine göre çok daha azdır.

İki çeşit elektronik ön ödemeli enstrüman vardır: IC kart tipi ve network tipi. IC kart daha çok toplu taşıma için kullanılırken, network tipi kart online satın alınan mal ve hizmetler için kullanılmaktadır. Network tipi elektronik ön ödeme enstrümanları, parasal değerleri, erişim için işlem onayı gerektiren veri tabanlarında saklarlar.

EFT Kanunu'na uygun olarak, e-para bakiyeye bakılmaksızın her zaman nakitle değiştirilebilir fakat elektronik ön ödemeli enstrümanlarda bu işlem biraz zaman alabilir ve nakdin miktarı nominal değerinden daha az olabilir. Ek olarak, e-paranın en az beş faaliyet kolunda kullanılabilir olması gerekirken elektronik ön ödemeli enstrümanlarda iki faaliyet alanı yeterli olacaktır.

Bankalar, banka olmayan kredi kuruluşları ve kredi kartı şirketleri FSC'ye kayıt olmadan elektronik ön ödemeli enstrümanlar ihraç edebilirler ancak diğer ihraççı kuruluşlar tescil yaptırmak zorundadırlar.

TOKEN İHRAÇÇILARI VE İLK COIN ARZLARI (ICO)

29 Eylül 2017'de Güney Kore düzenleyici kurumları, FSC ve FSS, yerel şirketlerin token satışlarına ortak olmalarını yasaklayan hükümleri de içermek üzere, her tür ICO işlemini yasaklamıştır.

FSS'nin Güney Kore'de her tür ICO'yu yasaklarken, diğer yandan bireysel yatırımcılara uluslararası ICO'lara katılmayı yasaklayıp yasaklamadığı açık değildir.

BORSALARIN REGÜLASYONU

Güney Kore sanal para birimi borsaları Elektronik Ticaret İşlemleri Tüketici Koruma Kanunu'na tabidir ve e-ticaret platformları olarak sınıflandırılırlar.

7 Aralık 2017'de FSC finansal kuruluşlara finansal bir ürün olarak vadeli Bitcoin kontratları sunmayı yasakladı. FSC Bitcoin'i, türev ürünlerinin altında yatan bir varlık olarak tanımıyor ve bu yüzden Bitcoin'in vadeli işlemlerde finansal bir ürün olarak yer alması mümkün değil.

15 Aralık 2017'de hükümet kripto para birimi regülasyonu için acil durum önlemleri yayımladı. Kripto para birimleriyle işlem yapan reşit olmayan kişiler, yabancılar ve banka sahipleri için bir yasaklama açıkladı. Kripto para birimi ticareti için aktif olarak kullanılan sanal banka hesapları da bu yasağa tabi oldular.

Güney Kore kripto para birimi borsaları için aşağıda yer alan gereklilikleri açıkladı.

Bundan sonra borsaların uymak zorunda olduğu maddeler şöyle sıralandı:

- Kara para aklama ve terörizm finansmanı regülasyonlarına uymak (KYC/AML) ve zorunlu olarak kullanıcı doğrulamayı başlatmak,
- Anahtarların güvenle saklanmasını garantilemek,
- Fiat fonların saklanmasını 3. partilere ihale etmek,
- Kullanıcıları kripto para birimi ticaretinin riskleri konusunda uyarmak,
- Şeffaf bir emir defteri tutmak,
- Rezervleri fiat para olarak saklamak.

Yakın zamanda büyük borsalar bu yeni gereklilikleri karşılayacaklarını açıklamışlardır.

Güney Kore hükümeti şimdilerde bankalara, yeni bir gerçek isimle kimlik saptama sistemi kurmadıkları sürece, sanal hesaplar oluşturmayı durdurmalarını emretmiştir. Bankalar ayrıca yapılan alım satımın sebebini ve her kripto hesap sahibinin fonlarının kaynağını kontrol etmekle yükümlüdür.

FSC, Nonghyup Bank, Industrial Bank of Korea, KB Kookmin Bank ve Shinhan Bank'ın da dahil olduğu altı ticari bankanın 30 Ocak 2018'de yeni kimlik saptama sistemini uygulamaya koyacaklarını duyurmuştur. Hükümet, kripto para birimi borsalarına, kullanıcılarının işlem bilgilerini bankalarla paylaşmaları şartını getirmeyi planlamaktadır. Böylece, sadece gerçek kişilere ait banka hesapları ve borsalarda bunlarla eşleşen hesaplar para yatırma ve çekme işlemlerinde kullanılabilecektir.

İkamet izni olsun olmasın yabancıların hiçbir yerel kripto para birimi borsasına KRW (Kore ulusal para birimi) yatırma izinleri yoktur.

16 Ocak 2018'de FSS bir Sanal Para Birimi Görev Gücü kurduğunu açıklamıştır. Ajans şu anda ülkede faaliyet gösteren 13 büyük borsayla ilgili olarak e-ticaret yasasını ihlal iddialarını soruşturmaktadır.

PARA TRANSFERİ HİZMETİ VERENLER İÇİN REGÜLASYONLAR VE GEREKLİLİKLER

Güney Kore'de para transferi hizmeti verenler 2006 Elektronik Finansal İşlemler Yasası'na göre regüle edilirler. Yasa, kripto para birimi kullanımını kapsamamaktadır.

Yasadaki bazı gereklilikler şöyledir:

Elektronik para birimlerini ihraç ve yönetme işinde olmak isteyen herkes FSC'den izin almak zorundadır. Bu şart, Bankalar Kanunu'na bağlı bankalar ve Başkanlık Kararnamesi'yle belirlenen diğer finansal kurumlar için geçerli değildir.

Başvuru sahibi bir anonim şirket ise ve sermayesi veya toplam yatırımı Başkanlık Kararnamesi'yle belirlenen tutarı –ki bu her ayrı kategorideki faaliyet için en az 5 milyar Kore Wonu'dur– geçiyorsa izin alabilir.

Aşağıda sıralanan hizmetlerden herhangi birini vermeye niyetlenen biri, FSC'ye kayıt olmak zorundadır. Bu kural bankalar ve Başkanlık Kararnamesi'yle belirlenen diğer finansal kurumlar için geçerli değildir:

- Elektronik fon transferi hizmetleri,
- Elektronik borç (debit) ödeme araçlarının ihracı ve yönetimi,
- Elektronik ön ödemeli araçların ihracı ve yönetimi,
- Elektronik ödeme mutabakat kuruluşu hizmetleri,
- Başkanlık Kararnamesi'yle karar verilmiş diğer hizmetler.

İzin almak isteyen bir kişi için ise kurallar şöyledir:

- Sermaye ve temel mülklere (maddi/maddi olmayan duran varlıklar) sahip olmak,
- Amaçlanan faaliyeti yürütebilmek ve kullanıcıları korumak için uzman işgücü ve ekipmandan yeterli düzeyde faydalanmak,
- Başkanlık Kararnamesi'nde belirtilen finansal sağlamlık standartlarını karşılamak,
- Yapılması düşünülen faaliyeti gerçekleştirmek için doğru ve sağlam bir plana sahip olmak,
- Başkanlık Kararnamelerinde belirtildiği gibi, yeterli yatırım kapasitesi, sağlam finansal durumu ve toplumsal itibarı olan büyük yatırımcılar temin etmek.

VERGİLENDİRME

Ülkede şu anda kripto para birimleri işlemleri KDV'ye (VAT) tabi değildir. 2019'a dek kripto ile ilgili şirketler, KOBİ'lere, girişim sermayesi ve start-up şirketlerine sağlanan %50 gelir vergisi indiriminden faydalandılar. 2019'da Güney Kore Ulusal Vergi Servisi (NTS) kripto para birimi borsalarına kurumlar vergisi oranlarını tam olarak uygulayacağını duyurdu; bunlar %22'lik Kurumlar Vergisi'yle birlikte %2.2'lik yerel gelir vergisini kapsamaktadır.

Mayıs 2019 itibariyle, kripto para birimi faaliyetleriyle ilgili olarak KDV ve sermaye kazanç vergisi başlatılıp başlatılmayacağı hakkında bir bilgi yoktur; bu sebeple kişi ve şirketlerin bu vergi muafiyetlerinden hâlâ yararlandıklarını farz ediyoruz.

ÇİN

2018'in ortaları itibariyle, Çin otoriteleri kripto para birimlerini daha çok finansal risk içeren ve kriminal aktiviteler için kullanılan bir kaynak olarak gördüler. Ülkede, Bitcoin alışverişi ve ICO yasaktır, ödeme hizmetleri şirketlerinin kripto para birimi işlemleri gerçekleştirmeleri yasaktır ve madencilik katı bir biçimde sınırlıdır. Ama aynı zamanda, ulusal ekonominin değişik sektörlerini güçlendirmek için blokzincir teknolojisinin potansiyeli fark edilmiştir ve bu konu üzerinde devlet araştırma kurumlarınca çalışılmaktadır.

DİJİTAL VARLIK ÇEŞİTLERİ

Çin Merkez Bankası (Çin Halk Bankası, PBoC) kripto para birimlerini sadece sanal emtialar olarak tanımlamıştır. Bunlar Çin regülasyonuna göre yasal para değildir.

"Sanal para birimi" terimi bir organizasyon, şirket veya şahıs tarafından yaratılabilen veya insanlar belli bir emtiayı para birimi olarak kullandıklarında doğal olarak ortaya çıkan e-paraya işaret eder. Sanal para birimi, devlet onayı alınarak merkez bankalarının yarattığı, ulusal para birimine dayanan ve elektronik bankacılık/ödeme sistemlerinde dolaşımı olan "elektronik para"dan ayırt edilmiştir. Elektronik para örnekleri, banka mevduatları, elektronik fon transferleri (EFT'ler), direkt para yatırmalar ve ödeme işlemcileridir.

TOKEN İHRAÇÇILARI VE İLK COIN ARZLARI (ICO)

4 Eylül 2017'de Çin Merkez Bankası ICO'ları yasaklayan bir bildirimde bulundu. Hükümet düzenleyicileri token satışlarını "illegal ve ekonomik, finansal istikrarı bozucu" olarak etiketledi. Bu yasak, Siber İşlerle İlgili Merkezi Lider Grup Ofisi, Endüstri ve Bilgi Teknolojileri Bakanlığı, Endüstri&Ticaret Devlet İdaresi, CBRC, CSRC ve CIRC tarafından müşterek olarak desteklendi.

ICO'lar aracılığıyla fon toplamış olan organizasyonlardan, gelirlerini tasfiye etmeleri, haklarının korunması anlamında yatırımcılara para iadesi yapmaları ve süreçle ilgili herhangi bir riski doğru yönetmeleri beklendi. Buna uymayan faaliyetlerin cezai tedbirlere maruz kalacağı belirtildi.

Yapılan uyarıda sanal para birimlerinin para birimi olarak muamele görmesi yasaklandı ve bunların yasal ödeme aracı olmadıkları açıkça belirtildi.

Tüm Bitcoin ticareti platformları, fiat para birimleri, token'lar ve sanal para birimleriyle ilişkili olarak her türlü borsa faaliyeti yürütmekten men edildi. Bu platformlara sanal para birimi almak/satmak veya sanal para birimi veya token alan/satan bir merkezi taraf olarak davranmak veya herhangi bir fiyatlama yapmak ve bilgi vermek yasaklandı.

Banka ve diğer finansal kurumların token veya sanal para birimleriyle ilgili olarak hesap açma, kayıt, işlem yapma, takas vb herhangi bir hizmet vermeye, token veya sanal para birimleriyle ilişkili herhangi bir sigorta faaliyeti yapmalarına izinleri yoktur.

Kural, tüm finansal kurumların regülasyonları iyice analiz etmelerini, üye kurumları denetlemelerini, token veya sanal para birimleriyle ilgili herhangi bir illegal finansal aktiviteyi engellemelerini ve yatırımcıların farkındalığını artırmaya yardımcı olmalarını gerektiriyor.

BORSALARIN REGÜLASYONU

Bu bildirimle birlikte, işlem platformlarına fiat ve sanal para birimleriyle ilgili her türlü borsa işlemini yapmak yasaklanmıştır. Banka ve finansal kurumlar sanal para birimleriyle ilgili faaliyet yapmak ve hizmet vermekten men edilmişlerdir. Daha sonra Ocak 2018'de PBoC, ödeme kuruluşlarının, kripto para birimi işlemleri için ödeme hizmeti vermelerini yasaklamıştır.

SİNGAPUR

DİJİTAL VARLIK ÇEŞİTLERİ

Singapur Para Politikası Otoritesi'ne (MAS) göre sanal para birimi, birim olarak açıklanmış bir değerin herhangi bir şekildeki dijital temsili olarak tanımlanır. Herhangi bir fiat para birimi cinsinden ifade edilmez ve kamu tarafından bir değişim aracı, mal ve hizmetler için bir ödeme veya borç ödemesi olarak kabul edilir; ayrıca transfer edilebilir, saklanabilir ve elektronik olarak işlem görebilir. 14 Ocak 2019'da yasalaşan yeni Ödeme Hizmetleri Kanunu'nda, MAS "sanal para birimi" terimi yerine "dijital ödeme token'ı" terimini kullanır.

Menkul Değerler ve Vadeli İşlemler Kanunu (SFA) tarafından menkul değer veya regüle edilmiş diğer finansal enstrümanlar olarak sınıflandırılmadığı sürece, dijital token'lar için bir regülasyon şartı yoktur. Token'lar, eğer menkul değer olarak tanımlanırlarsa, menkul değer regülasyonu ve finansal piyasalar ile ilgili uygulanabilir yasalara göre regüle edilirler.

E-para ve değer/kredi yüklenmiş hizmet (stored value facility)

Singapur'da e-para, ihraççısı tarafından bir hakla temsil edilen, elektronik olarak yüklenmiş parasal bir değer olarak tanımlanır. Bu değer, ödeme işlemlerinin bir ödeme hesabı kullanılarak gerçekleşmesi amacıyla önceden ödenmiştir ve e-para ihraççısı dışında başka bir şahıs tarafından kabul edilmektedir.

E-para ayrıca çoğunlukla değer/kredi yüklenmiş hizmet (stored value facility, SVF) olarak da bilinir. Bunlar tek amaçlı (SPSVFs) ve çok amaçlı (MPSVFs) olarak sınıflanırlar. Tek amaçlı olanlar sadece ihraççı tarafından sunulan mal ve hizmetlerin bedellerini ödemek için kullanılırken (örneğin, ön ödemeli telefon kartları), çok amaçlı olanlar farklı satıcılar ve organizasyonlarca sunulan mal ve hizmetlerin bedellerini ödemek için de kullanılabilirler.

2006 Ödeme Sistemleri (Gözetim) Kanunu, Bölüm VII'ye göre (Kısım222a), toplam ödenmemiş değer, saptanan eşiğin (2019 itibariyle 30 milyon Singapur Doları) altında kaldığı sürece her teşebbüs MAS onayı olmadan SVF ihraç edebilir. Bu regülasyon rejimi SVF piyasasını serbestleştirir ve gerek tüketici ihtiyaçlarını karşılamada gerek ödeme metotlarında ek seçenekler yaratmada esneklik sağlar. 30 milyon Singapur Doları'nın üstünde bakiyesi olan bir MPSVF'nin, yaygın olarak kabul gören bir SVF (WASVF) olarak, atanmış bir bankanın onayıyla birlikte, MAS onayına ihtiyacı vardır.

14 Ocak 2019 itibariyle, MAS, herhangi bir fiat para birimine sabitlenmiş elektronik olarak yüklenmiş parasal değeri, e-para tanımına dahil eder. Eğer bu parasal değer piyasa tarafından belirlenecekse, böyle bir değer sanal para birimi olabilir (dijital ödeme token'ı). Ancak, değişiklikler henüz nihai değildir ve yasada önemli değişiklikler yapılması mümkündür.

TOKEN İHRAÇÇILARI VE İLK COIN ARZLARI (ICOs)

1 Ağustos 2017'de MAS, eğer ürün Singapur Menkul Değerler ve Vadeli İşlemler Kanunu hükümlerinin çerçevesi (SFA; 289) içindeyse, dijital token'ların arz veya ihracının kendi yetki alanına girdiğini belirtti. Token'ın kendine özgü özelliklerine göre, SFA'ya tabi olabilir yahut olmayabilir.

14 Kasım 2017'de MAS bir "Dijital Token Arzları Rehberi" yayımladı.* Rehber Singapur'da dijital token arzlarıyla ilişkili olarak menkul kıymetler düzenlemelerinin uygulanması hakkında genel bir kılavuz niteliği taşıyor. Aşağıda sunulan ve bu rehbere dayanan bilgiler token ihraççıları için oldukça önemlidir.

Sermaye piyasaları ürünleri oluşturan dijital token'lar

Dijital token'lar SFA'ya göre bir sermaye piyasası ürünü iseler, o zaman ICO'lar MAS'a göre regüle edilebilirler. Sermaye piyasası ürünleri menkul kıymetler, vadeli işlemler kontratları, kaldıraçlı döviz alışverişi amaçlı kontrat veya düzenlemelerdir. Dijital bir token şöyle görülebilir:

- bir şirketteki sermaye payını, bir şirketteki token hamilinin borcunu ve diğer token hamilleriyle birlikte ortak karşılıklı taahhütleri temsil eden bir pay,
- dijital token ihraççısının borçluluğunu token hamiline kanıtlayan bir borçlanma belgesi,
- bir kolektif yatırım fonundaki (CIS) pay/hak veya böyle bir paya/hakka sahip olma opsiyonunu temsil eden bir ortaklık/birim.

İçinde, bir CIS'ye ait menkul kıymet veya ortaklıklar bulunduran dijital token'ların arzları

Menkul kıymet veya CIS payları/birimleri teşkil eden dijital token arzları, menkul kıymet veya CIS paylarının/birimlerinin arzları ile aynı mevzuat rejimine tabidir ve geleneksel yöntemlerle gerçekleştirilir.

Bu tarz arzlar SFA ile uyumlu olarak hazırlanmış bir prospektüs eşliğinde, MAS'a tescil ettirilmiş olarak yapılmak zorundadır. Bir arz ancak aşağıdaki durumlarda bu şarttan muaf olabilir:

- belirli koşullara bağlı olarak, arzın değeri 5 milyon Singapur Doları (veya yabancı para birimi karşılığı) geçmezse,
- arz, herhangi bir 12 aylık dönemde, özel plasman şeklinde azami 50 kişiye yapılan bir arzsa,
- arz sadece kurumsal veya akredite olmuş yatırımcılara yapılıyorsa.

* Mayıs 2020'de yeni bir rehber yayımlanmıştır.

Dijital token'ların arzını veya ihracını sağlayan aracılar

Tipik olarak aşağıdakilerden bir veya birkaçı dijital token'ların arzını veya ihracını sağlar:

- üzerinde bir veya birden fazla dijital token arz edicisinin birincil arz veya ihraç yaptığı bir platformu çalıştıran bir kişi (birincil platform),
- dijital token'larla ilgili finansal danışmanlık veren bir kişi,
- üzerinde dijital token'ların alım satıma konu olduğu platformu çalıştıran bir kişi.

Bir "birincil platform" faaliyeti SFA tarafından regüle edilen bir veya birkaç aktiviteyle ilgili olabilir ve bu platformun sahibinin –başka bir muafiyet yoksa– bu aktivitelerle ilgili sermaye piyasası hizmet lisansına sahip olması mecburidir.

Singapur'da bir yatırım aracı olan herhangi bir dijital token'la ilgili olarak finansal tavsiye veren birinin FAA'ya göre muaf değilse finansal danışmanlık lisansına sahip olması zorunludur.

Singapur'da menkul kıymet veya vadeli kontratlar kabul edilen dijital token'larla ilgili olarak bir alım satım platformu çalıştırmak ve kurmak, bir piyasa kurmak veya işletmek olarak değerlendirilebilir. SFA'ya göre, –başka bir muafiyet yoksa– MAS tarafından, onaylanmış bir borsa olarak kabul görmüş bir piyasa operatörü olarak tanınma şartı vardır. Aynı durum dijital token'larla ikincil işlem yapılan platformlar için de geçerlidir.

SFA ve Finansal Danışmanlar Kanunu (FAA) ve ülke dışılık

SFA'nın 339 nolu paragrafına göre SFA gereklilikleri kısmen veya tamamen Singapur dışında faaliyet gösteren birincil platformlar ve alım satım platformları için de geçerli olabilir.

Singapur'da, vatandaşları danışmanlık hizmetlerini kullanmaya teşvik amacıyla finansal danışmanlık hizmeti veren ve bu doğrultuda davranan herkesin, finansal danışman olarak hareket ettiği kabul edilecektir.

Dijital token'lar eğer SFA'nın menkul kıymet tanımına girerse ve başka bir muafiyet durumu yoksa ihraççıları bildirimde bulunmak ve arzdan önce MAS'a bir prospektüsle kayıt olmak zorundadır.

Bu tip token'ların ihraççıları veya aracıları SFA ve FAA (Bölüm 110) tarafından lisanslandırılmak ve kara para aklama/terörizmin finansmanı (AML/CFT) ile mücadele şartlarını karşılamak zorundadırlar.

Yabancı şirketlerin token satışları ve vatandaşların uluslararası ICO'lara katılımı

ICO yapacak şirketler gerekli şartları yerine getirdikleri sürece, yabancı şirketlerin Singapur vatandaşlarına token satışında herhangi bir kısıtlama yoktur.

BORSALARIN REGÜLASYONU

MAS, borsa operatörleri gibi sanal para birimi aracı kurumlarının AML/CFT gerekliliklerine uymalarını ister. Bunlar, müşterilerin ve hak sahiplerinin kimlik tespit/teyit işlemlerini

yapmak, sürekli olarak izlemek, kara para aklama/terörist finansmanı (ML/TF) endişeleri için tarama yapmak, şüpheli işlemleri bildirmek ve kayıt tutmak gibi işlemleri kapsar. Aşağıda sıralanan faaliyetler AML/CFT'nin belirlediği zorunluluklar kapsamına girer:

- Sanal para birimiyle uğraşmak, diğer deyişle sanal para biriminin alım satımı. Bu, sanal para biriminin fiat para birimiyle veya başka sanal para birimiyle değiş tokuşunu kapsar.
- Sanal para biriminin alışverişini sağlamak. Bu da borsa katılımcılarının sanal para birimi alışverişi veya işlemi yapabileceği bir platform olarak, bir sanal para birimi borsası kurmayı veya çalıştırmayı içerir.

MAS'ın yaklaşımı kripto para biriminin kendisinin regülasyon gerektirecek bir risk oluşturmadığı ama Singapur'da yasal geçerli bir para da olmayacağı yönündedir.

Yeni yasal çerçevenin ana hatları

Ocak 2019'da Singapur Parlamentosu yeni Ödeme Hizmetleri Kanunu (PSB, 2006) tasarısını onayladı. Bu kitabın yazıldığı süreçte yeni PSB henüz yürürlüğe girmemişti.* Yeni çerçevede regülasyonun kapsamı yerel para transferlerini, ticari satın almaları ve sanal para birimlerinin alım satımını içine alacak şekilde genişletilmiştir.

Tasarı yasallaştığında, ödeme hizmeti sağlayıcılarının (e-para kullanıcıları) ve kripto para birimi borsalarının sadece bir lisansa sahip olmaları istenecektir. Kripto para birimleri işiyle uğraşan bir ödeme hizmeti sağlayıcısı ya standart ödeme kuruluşu ya da ana ödeme kuruluşu olarak lisans alacaktır. Singapur'da her iki kurum da sanal para birimleri ve e-parayla ilgili ödeme hizmeti verebilirler.

PSB'ye göre Singapur'daki bir sanal para birimi işi "F aktivitesi" olarak tanımlanmıştır ve bununla kastedilen sanal para birimlerinin alım satımı veya kişilerin bunu yapabileceği bir platform sağlanmasıdır.

Aynı yasada, e-para ihracı ise "E aktivitesi" olarak tanımlanmıştır ve bu da kullanıcıların satıcılara ödeyebilmesi için e-para ihraç etmesi veya e-parayı başka kullanıcılara transfer etmesi anlamındadır.

Yukarıda bahsedildiği üzere, bu yasa altında başvurulacak üç tip lisans vardır:

- para değişimi (money changing) lisansı,
- standart ödeme kuruluşu,
- ana ödeme kuruluşu.

Sadece majör bir ödeme kurumu bir takvim yılı içinde aylık ortalama 3 milyon Singapur Doları'nın üstündeki işlemleri kabul edebilir, işleme koyabilir veya yürütebilir ya da bir takvim yılı içinde ortalama günlük 5 milyon Singapur Doları'nın üstünde e-para işlem hacmine sahip olabilir.

Bu lisansa sahip olabilmek için;

* Yeni PSB Ocak 2020'de yürürlüğe girmiştir.

- başvuru sahibi bir şirket olmalıdır (Singapur'da veya denizaşırı ülkelerde kurulmuş olmak),
- faaliyetin kalıcı işyeri olmadan yürütülen bir yapıda olması hali dışında, başvuru sahibinin Singapur'da kalıcı bir işyeri olmalıdır,
- başvuru sahibi en az bir Singapur vatandaşını veya kalıcı oturma izni olan birini imza yetkilisi yönetici olarak istihdam etmek zorundadır.

Kullanıcıların erişimi ve kullanımın kapsamı konularında kısıtlanmış her çeşit sanal para birimini ve bunlara bağlı hizmetleri, regülasyonların haricinde tutmaya yönelik bir teklif vardır: sınırlı amaçlı sanal para birimi, oyun-içi varlıklar ve sadakat puanları.

PARA TRANSFERİ HİZMETİ VERENLERİN REGÜLASYONU

Singapur'da para transferi hizmeti yapanlar PSB regülasyonuna tabidirler; bu kanunun kripto para birimi aktivitelerine de uygulandığı varsayılır.

2006 yılı PSB'ye uyumlu olarak, para transferi lisansı için başvuru yapanın minimum 100.000 Singapur Doları sermayesi olan bir şirket olması şarttır. MAS böyle bir başvuruyu incelerken aşağıdaki faktörleri dikkate alır:

- yönetimin genel karakteri,
- başvuru sahibinin finansal durumu, geçmiş yıllara ait finansal performansı ve sicili,
- başvuru sahibinin ortaklık ve sahiplik yapısı,
- başvuru sahibinin yeterlilik durumu ve tecrübesi. Her bir direktör 4 adet veya daha fazla GCE "O" seviyesi kredi almış ve en az bir senelik tam zamanlı ilgili iş tecrübesine sahip olmalıdır,
- uygunluk ve doğruluk. Başvuru yapan, MAS'a önemli hissedarlarının ve direktörlerinin uygun ve doğru insanlar olduğunu kanıtlamak zorundadır,
- başvuru sahibinin AML ve CFT'ye ilişkin politika ve prosedürleri de dahil olmak üzere iş planı ve modeli,
- lisansı vermenin kamu yararı sağlayıp sağlamayacağı.

VERGİLENDİRME

Kripto para birimleri vergilendirmeye tabi varlıklar olarak görülmektedir.

Faaliyetlerinin olağan akışı içinde sanal para birimlerini alan satan işletmeler bu işlemlerden elde ettikleri kazanç üzerinden vergilendirilecektir. Madencilik ve para karşılığında sanal para birimleriyle alım satım yapan işletmelerin de bundan doğan kazançları vergiye tabidir.

Şirketler sanal para birimlerini mal ve hizmet ödemeleri için kullanırlarsa bu işlem bir barter (takas) ticareti olarak düşünülecektir.

Sanal para birimlerini uzun vadeli yatırım amaçlı alan şirketler ise bunların satışından gelecek sermaye kazancının tadını çıkarabilirler çünkü bu kazançlar vergiye tabi değildir.

Singapur'da bulunan bir sanal para birimi borsasının aldığı işlem ücretleri eğer bu borsa GST kayıtlıysa, GST Vergisi'ne (Mal ve Hizmet Vergisi) tabidir.

MALEZYA

Çin gibi ülkelerle kıyaslandığında, Malezya'da kripto para birimlerinin devlet regülasyonu oldukça gevşektir. Dijital token'lar sınıflandırılmamıştır ve ICO'lar için tam teşekküllü yasal bir çerçeve yoktur. Yabancı şirketlerin token satışı veya vatandaşların uluslararası ICO'lara katılımı kısıtlanmamıştır.

Regülatörler potansiyel ICO katılımcılarını olası risklere karşı uyaran çeşitli bildiriler yayımlamışlardır fakat bunun haricinde Malezya otoriteleri kripto para birimleri regülasyonunda oldukça toleranslıdır. Dönemin Malezya Merkez Bankası Başkanı Muhammed İbrahim alenen kripto para birimi piyasalarına katılım konusunda vatandaşların kendilerinin karar vermek durumunda olduklarını belirtmiştir.

Kripto para birimi regülasyonunda Malezya'nın yaklaşımı, dünyada farklı ülkelerde de görülebilen bir regülasyon geliştirme modelini takip etmek şeklindedir: Genelde ilk adım kripto para birimi borsaları müşterileri için olan AML/KYC veya AML/CFT gerekliliklerdir.

Aşağıdaki metin ağırlıklı olarak Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanına Karşı Koyma (AML/CFT) – Malezya Merkez Bankası (Bank Negara) Dijital Para Birimleri Sektör 6 içeriğine dayanır.

DİJİTAL VARLIK ÇEŞİTLERİ

Belirttiğimiz gibi, Malezya'da dijital token'lar sınıflandırılmamıştır. Dijital bir para birimi aşağıdaki değerlerin dijital bir temsilcisi anlamındadır: bir değişim aracı işlevini görme, herhangi bir parayla değiş tokuş edilebilme (bir hesabın borçlandırılması veya alacaklandırılması yolu da dahil olmak üzere). Ancak 2013 Finansal Hizmetler Kanunu ve 2013 İslami Finansal Hizmetler Kanunu'nda belirtildiği gibi bu kanuna uygun olarak onaylı bir ihraççı tarafından ihraç edilmiş elektronik para bu kapsamın dışındadır.

14 Aralık 2017'de Malezya Merkez Bankası dijital para birimi faaliyetleri için taslak regülasyonlar yayımlamıştır. Buna göre dijital para birimleri yasal geçerli para olarak düşünülmemektedir.

TOKEN İHRAÇÇILARI VE İLK COIN ARZLARI (ICO)

15 Ocak 2019'da Malezya Maliye Bakanı ICO'ları düzenlemek için "Sermaye Piyasaları ve Hizmetleri Düzeni 2019 (Menkul Değerler Yönergesi/Dijital Para Birimi ve Dijital Token)" bildirisini açıkladı. O andan itibaren kripto servis sağlayıcıları ve borsaları, uyumu sağlamak için Merkez Bankası'yla da birlikte çalışan Menkul Kıymetler Komisyonu'ndan (SC) yetki almak zorundadırlar.

SC'den onay almadan bir ICO arz eden veya bir dijital varlık borsası çalıştıran biri mahkûmiyet halinde 10 milyon RM'yi (yaklaşık 2.44 milyon dolar) geçmeyen para ve 10 yılı aşmayan hapis cezası alabilir.

E-PARA İHRAÇÇILARI

Elektronik para, aşağıdaki durumlara uyduğunda, maddi veya maddi olmayan bir ödeme enstrümanı anlamına gelir:

- ihraççıya ödenecek fonların değiş tokuşu için fonları elektronik olarak saklaması,
- ihraççı haricinde kişilere de ödeme yapma aracı olarak kullanılması.

E-para değişik şekillerde ihraç edilebilir: kart bazlı (örneğin, ön ödemeli kart) ve internet, cep telefonu veya başka araçlarla erişimi olan network bazlı.

E-para ihraççıları 2003 Ödeme Sistemleri Kanunu Bölüm 25 (1) uyarınca Merkez Bankası'ndan onay almak zorundadırlar. E-para ihraç eden, 1965 tarihli Şirketler Kanunu'na göre kurulmuş bir şirket olmalıdır.

Bir e-para ihraççısı kullanıcılardan toplanan fonları, e-para bakiyelerinin kullanıcılara ve ödemelerin satıcılara zamanında geri ödenmesini garantiye almak için ihtiyatlı yönetmelidir. Ayrıca günlük operasyonları için yeterli likiditeye sahip olduklarını garanti etmelidirler. Kullanıcılardan toplanan fonlar, karışma riskine karşı, ihraççının çalışma sermayesi fonlarından ayrı olarak saklanmalı ve yönetilmelidir.

BORSALARIN REGÜLASYONU

Kripto servis sağlayıcıları ve borsaları, yeni açıklanan "Sermaye Piyasaları ve Hizmetleri Düzeni 2019 (Menkul Değerler Yönergesi) (Dijital Para Birimi ve Dijital Token)" bildirisiyle uyumu sağlamak için Merkez Bankası'yla birlikte çalışan Malezya Menkul Kıymetler Komisyonu'ndan yetki almak zorundadırlar.

PARA TRANSFERİ HİZMETİ VERENLERİN REGÜLASYONU

Bazı kripto para birimi operasyonları ve faaliyetleri bu alandaki regülasyonlara tabi olabilir.

2011 Para Hizmetleri Faaliyeti Kanunu, Malezya'daki para transferi alanını regüle eder fakat

kripto para birimi kullanımı bu regülasyonda ele alınmamıştır. Kanunla uyumlu olarak para hizmetleri faaliyeti aşağıdaki işlerden biri veya hepsi olarak tanımlanabilir:

- para değişimi (money-changing) faaliyeti,
- para transferi faaliyeti,
- toptan döviz işlemleri faaliyeti.

Para hizmetleri faaliyeti lisansını almak için başvuran biri aşağıdaki şartları yerine getirmek zorundadır:

- Başvuru sahibinin önemli nitelikteki hissedarı, yönetici, kontrol eden kişi, CEO veya müdürü yahut bu görevlere gelecek her türlü kişi bankanın öngördüğü "uygun ve doğru" insan olma kriterini minimumda karşılamak zorundadır.
- Başvuru sahibinin makul bir iş planı olmalıdır.
- Niyet edilen bu faaliyetin operasyonunu yönetebilmek için başvuru sahibi uygun, sağlam ve yeterli yönetim düzenlemeleri mekanizmasına ve prosedürlerine sahip olmalıdır.
- Başvuru sahibi tabi olduğu ve olacağı AML/ATF ve diğer yasal yükümlülükler şartlarını karşılayabilmek için uygun, sağlam ve yeterli iç kontrol mekanizmasına ve uyum programlarına sahip olmalıdır.
- Başvuru sahibinin bankanın belirttiği sermaye gerekliliğini karşılayacak finansal kapasitesi olmalıdır.
- Bankaya ibraz edilen bilgi ve belgeler gerçek ve doğru olmalıdır.
- Başvuru sahibi, bankanın belirttiği para hizmeti faaliyeti operasyonlarını yürütebilmek için gerekli diğer koşulları yerine getirmelidir.

Malezya Merkez Bankası (The Negara Malaysia Bank) lisans için yapılan bir başvuruyu incelerken aşağıdaki noktalara dikkat eder:

- başvuru sahibinin para hizmetleri faaliyeti işi için kendisiyle ilişkili veya onun tarafından görevlendirilen veya görevlendirilecek olan herhangi biriyle alakalı herhangi bir konu,
- başvuru sahibinin herhangi bir önemli hissedarı, direktörü, denetmeni veya CEO'suyla ilgili veya herhangi bir ilgili/ortak şirketiyle alakalı herhangi bir konu,
- başvuru sahibi vermiş olsun olmasın, bankanın elinde başvuru sahibiyle ilişkili herhangi bir bilgi,
- lisansın verilmesinin Malezya'nın ulusal ve ekonomik çıkarına faydalı olup olmayacağı.

VERGİLENDİRME

Dijital para birimleri varlık veya yasal geçerli para olarak düşünülmese de Malezya'da kripto para faaliyetleri Gelir Vergisi Kanunu'nun 3. paragrafı uyarınca gelir vergisine tabidir. Bu vergi, kaynağı Malezya'da gerçekleşmiş/tahakkuk etmiş geliri olan herkesten alınacaktır. Gelir Vergisi Kanunu'nun bu bölümün yazım tarihinde geçerli olan hükümleri tüm kripto para birimleri alım satımı yapanlar için uygulanabilmektedir.

Bütün trader'lar, Milli Gelir İdaresi istediğinde, tüm kripto para ticareti işlemlerini ibraz etmek ve denetimler için düzgün kayıt tutmak itibariyle Malezya vergi yükümlülüklerinden sorumludurlar.

Gelir ve Değer Artış Vergisi olmak üzere iki tip vergi uygulanabilir. Malezya'da Mal ve Hizmetler Vergisi (GST), Katma Değer Vergisi'ne (VAT) eşittir. Finansal hizmetler için GST uygulanmamaktadır.

FİLİPİNLER

DİJİTAL VARLIK ÇEŞİTLERİ

Bangko Sentral ng Pilipinas'a (BSP veya Merkez Bankası) göre, sanal para birimi, sanal para birimi kullananlar arasında bir sözleşmeye dayanarak yaratılmış dijital olarak saklanmış değerin bir şekline veya takas aracı olarak kullanılan herhangi bir dijital birime denir. Sanal para birimleri aşağıda belirtilen özelliklere sahip dijital birim değiş tokuşlarını içine alacak şekilde kapsamlı yorumlanmalıdır:

- merkezi bir depoya (repository) veya karar merciine sahip olması;
- merkeziyetsiz olması ve merkezi bir deposu olması veya karar merciine sahip olmaması;
- üretim çabasıyla veya bilgi işlem yoluyla oluşturulmuş olması.

Sanal para birimleri e-parayı içine alacak şekilde yorumlanmamalıdır.

Sanal para birimi takas hizmetleri, fiat para birimleri veya diğer değerlerin sanal para birimine çevrilmesini veya takas edilmesini veya bunun tam tersini ifade eder.

E-para

Filipinler Merkez Bankası Para Kurulu'na göre e-para, ihraççısının iddiasında temsil edildiği gibi parasal bir değer anlamına gelir.

- Bu, bir enstrüman veya cihazda elektronik olarak depolanır,
- ihraç edilen parasal değerin değerinden daha düşük olmayan bir fon tutarı alındısı karşılığında ihraç edilir,
- ihraççı dışındaki kişiler veya kurumlar tarafından bir ödeme aracı olarak kabul edilir,
- nakit veya nakit eşdeğeri olarak çekilebilir.

E-para ihraççısı Merkez Bankası tarafından yetki verilmiş tüzel kişilere işaret eder; bunlar elektronik olarak depolanmış para değeri sistemini veya benzer dijital finansal servisleri kullanarak para transferi/havalesi hizmeti verirler.

E-para ihraççısı (EMI) aşağıdaki gibi sınıflandırılmalıdır:

- bankalar (EMI-Banka),
- Merkez Bankası gözetiminde olan banka olmayan finansal kuruluşlar (NBFI), (EMI-NBFI);
- Parasal transfer acentesi olarak Merkez Bankası'ndan tescil almış banka olmayan kuruluşlar (MORNBFI).

EMI-bankası olmak isteyen bankaların, Bankaların Regülasyonu Kılavuzu'nun (MORB) elektronik bankacılık hizmetleri yönergesiyle ilgili X621 nolu bölümüne uygun ve uygulanabilir olduğunda, aynı kılavuzun banka işlevlerinin dış kaynak yoluyla yapılmasıyla ilgili olan X169 bölümüne uygun olarak başvurmaları gerekir.

EMI-NBFI'ler ve borç verme faaliyetleriyle uğraşan EMI-Diğerleri, BSP'den yarı-bankacılık lisansı elde etmek zorundadırlar.

Bir sanal para birimi borsası ve e-para ihraççısı, bir para transferi/havalesi olarak faaliyet gösterebilmek için, Banka Olmayan Finansal Kuruluşların Regülasyonu Kılavuzu'nun (MORNBFI) 4511N.2 nolu alt bölümünde belirtilen şartlar uyarınca ve bunlarla uyumlu olarak bir Tescil Sertifikası (COR) almak zorundadır. Sanal borsalar A ve B tipi transfer/havale şirketleridir. E-para ihraççıları ise C tipi transfer/havale şirketleridir.

TOKEN İHRAÇÇILARI VE İLK COIN ARZLARI (ICO)

Günümüzde Filipinler'de ICO'larla ilgili net bir yasal düzenleme yoktur. ICO'ları gözetmek için Filipinler Merkez Bankası, Filipinler Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu (SEC) ile stratejiler planlamak için görüşme halindedir. SEC, ICO'ları, lisanslı olmayan bir yatırım alma aktivitesi ya da ICO aracılığıyla kripto para birimleri cinsinden yatırım kontratları satma eylemi olarak görme eğilimindedir.

Yabancı şirketler tarafından token satışları ve uluslararası ICO'lara vatandaşların katılımı

Filipinler'de yabancı token'ların satışı ve vatandaşların uluslararası bir ICO'ya katılımı regüle edilmemiştir. Pratikte, yabancı şirketlerin Filipinler vatandaşlarına token satmalarında bir kısıtlama yoktur.

BORSALARIN REGÜLASYONU

Filipinler'de dijital token'lar sınıflandırılmamıştır. SEC, dijital para birimi arzlarını menkul kıymet olarak düşünmek niyetindedir.

Filipinler Merkez Bankası ise, bir merkez bankası tarafından ihraç ya da garanti edilmediği ve ayrıca bir emtia tarafından da desteklenmediği için bir kripto para birimini para birimi statüsünde kabul etmek niyetinde değildir. Sanal para birimlerini, daha çok, AML/CFT,

tüketicinin korunması ve finansal istikrar gibi konularda önemli bir etkisi olan özellikle ödeme/havale gibi finansal servislerin verilmesinde kullanıldığında regüle etmeyi amaçlar.

Sanal para birimleri ihraç ve garanti anlamında herhangi bir yargı yetkisi alanı içinde değillerdir ve Filipinler'de yasal geçerli para statüsüne sahip değillerdir.

Para Kurulu, 19 Ocak 2017'deki kararında sanal para birimleri borsaları için aşağıda sıralanan kural ve regülasyonları onaylamıştır:

Bir sanal para birimi borsası, bir para transferi/havalesi şirketi olarak faaliyet gösterebilmek için, Banka Olmayan Finansal Kuruluşların Regülasyonu Kılavuzu'nun (MORNBFI) 4511N.2 nolu alt bölümünde belirtilen şartlar uyarınca ve bunlarla uyumlu olarak bir Tescil Sertifikası (COR) almak zorundadır.

Bir sanal para birimi borsası, Ek N-8-a (MORNBFI nin 4511N.2 bölümü) uyarınca belirlenen tescil prosedürlerine uymalı ve Denetim ve İnceleme Sektörü'nün (SES) ilgili departmanı aracılığıyla Merkez Bankası'na Tescil ve Noter Onaylı Taahhütname başvurusunu yapmalıdır.

COR'nun alınmasından sonraki üç ay içinde sanal para birimi borsası çalışmaya başlamalıdır. Borsa, aşağıda sıralanan durumlarda SES'nin ilgili departmanını bilgilendirmelidir:

- Operasyonun başlaması her bir ofisin çalışmaya başlamasından itibaren beş iş günü içinde bildirilmelidir.
- Yeni akredite olmuş sanal para birimi borsaları; sanal para birimi borsası kendisine ait yeni akredite olmuş para birimi borsalarını kontratın imzalanmasından sonraki beş iş günü içinde bildirmelidir.
- Yeni akredite olmuş sanal para birimi borsaları; kontrat imzalanmasından sonraki beş iş günü içinde bildirimde bulunmalıdır.
- İş ortağı veya ortaklarının değişimi; borsa, iş ortağı veya ortaklarının eklenmesinden ve/veya çıkmasından sonraki beş iş günü içinde bildirimde bulunmalıdır. Bu zaman zarfında şu belgeler sunulmalıdır: noter onaylı ortaklık sözleşmesi, RTC'nin veya karşı partinin faaliyette bulunduğu ülkenin AML kanunlarına tabi olduğuna ve havale işinde çalışmaya izinli olduğuna dair kanıt.
- Yerin değişmesi, fiili taşınma tarihinden itibaren beş iş günü içinde;
- ofisin kapatılması; fiili kapatılma tarihinden itibaren beş iş günü içinde;
- işletmenin kapatılması, fiili kapatılma tarihinden itibaren beş iş günü içinde.

Sahibin veya ortaklık/kurul kararının sertifikası ve Merkez Bankası COR belgesinin orijinal kopyası teslim edilmelidir.

Ek olarak, bir sanal para birimi borsası kayıt tutmalı ve SES'in ilgili birimine aşağıdaki dokümanları sunmalıdır:

- denetimden geçmiş finansal tablolar (Merkez Bankası'nın seçtiği dış denetçilerden biri tarafından, yıllık),
- işlem gören sanal para birimlerinin değerini ve toplam hacmini gösteren çeyrek dönem raporu (3'er aylık dönemlerde),
- faaliyette olan ofislerin ve web sitelerinin listesi.

Filipinler Merkez Bankası, sanal para birimi borsalarını, sanal para birimleriyle ilgili teknoloji risklerini ele almak, yönetmek ve azaltmak amacıyla yeterli risk yönetimi ve güvenlik kontrol mekanizmalarına sahip olmaları konusunda zorunlu tutar.

Borsaların tüm operasyonları ve kayıtların korunması Merkez Bankası'nca belirlenen minimum kontrol standartlarını karşılamalıdır. Raporlar, Merkez Bankası, SES tarafından istenen ve belirlenen formlarda teslim edilir.

PARA TRANSFERİ HİZMETİ VERENLERİN REGÜLASYONU

Filipinler'de para transferi hizmeti verenler 2017 yılı MORNBFI (Böl.4511N) Kılavuzu'na göre regüle edilirler. Kripto para birimlerinin kullanımı kılavuza dahil edilmiştir.

Kılavuz, banka olmayan finansal kuruluşları şöyle sınıflandırır:

- Büyük Ölçekli Operatör: Para değiştirme/kambiyo işlemleriyle ilgili operasyonları olsun olmasın, işlemlerinin aylık ortalama network hacminin en az 75 milyon Filipinler Pezosu olan Para Havalesi Acentesi (RT); referans sermaye en az 50 milyon Filipinler Pezosu.
- Küçük Ölçekli Operatör: Para değiştirme/kambiyo işlemleriyle ilgili operasyonları olsun olmasın, işlemlerinin aylık ortalama network hacminin 75 milyon Filipinler Pezosu'ndan az olan Para Havalesi Acentesi (RT); Referans Sermaye 50 milyon Filipinler Pezosu'ndan az.
- E-Para İhraççısı (EMI): Merkez Bankası tarafından yetki verilmiş, elektronik olarak depolanmış para değeri sistemini veya benzer dijital finansal servisleri kullanarak para transferi/havalesi hizmeti veren bir kuruluş; referans sermaye 100 milyon Filipinler Pezosu.

EMI'lar şöyle sınıflandırılırlar:

- Bankalar (EMI-Banka),
- Merkez Bankası gözetimindeki banka olmayan finansal kuruluşlar (EMI-NBFI),
- Parasal transfer acentesi olarak Merkez Bankası'ndan tescil almış banka olmayan kuruluşlar (EMI-Diğerleri).

EMI-NBFI'ler ve borç verme faaliyetleriyle uğraşan EMI-Diğerleri, BSP'den yarı-bankacılık lisansı elde etmek zorundadırlar.

Aşağıdaki hükümler bütün EMI'ler için geçerlidir:

- EMI'ler, ihraç edilen e-para enstrümanlarına ait doğru ve eksiksiz kayıtların, e-para sahiplerinin kimliklerinin ve özel ve konsolide edilmiş bilançoların korunması için bir sistem devreye sokmalıdır.
- EMI'ler, e-para enstrümanlarının, en nihayetinde e-para sahiplerine karşı sorumlu olan ihraççının kimliğini açıkça ortaya koymalarını garanti etmelidir.
- EMI'ler müşteri şikâyetleri için uygun bir telafi/düzeltme mekanizması sağlamak zorundadır.
- E-paranın ihracından önce, EMI'ler aşağıda sıralanan minimum standartları ve kontrolleri sağlamalıdır:

- sağlam ve ihtiyatlı işletme, idari ve muhasebesel yöntemler ve yeterli iç kontrol mekanizmaları,
- uygulama öncesi özenle test edilmiş doğru tasarlanmış bilgisayar sistemleri,
- veri ve operasyon proseslerinin gizliliğini, orijinalliğini ve bütünlüğünü korumak amaçlı uygun güvenlik politikaları ve önlemleri,
- işletmenin sürekliliğinin yeterliliği ve olağanüstü durum mücadele/kurtarma planı,
- kritik sistemlerin ve güvenlik kontrol ortamının periyodik gözden geçirilmesi için efektif denetim fonksiyonu.

- EMI'ler, BSP Denetim ve İnceleme Bölümü Denetleyici Veri Merkezi'ne, genelin yanı sıra yatırımlar, işlemlerin hacmi, e-paranın toplam devir bakiyesi ve bunun gibi varlıklar, ki ileride başka konu başlıkları da olabilir, hakkında çeyrek dönemlik raporlar sunmalıdır.
- EMI'ler e-para servisiyle ilgili herhangi bir değişiklik veya iyileşmeyi uygulamadan 30 gün önce BSP'ye bildirmelidir.

Minimum risk yönetim ve kontrol sistemleri şunları içerir:

- iç kontroller,
- doğru tasarlanmış ve test edilmiş bilgisayar sistemleri,
- güvenlik ile ilgili uygun politika ve önlemler,
- işletme sürekliliği ve kurtarma planları,
- denetim fonksiyonu,
- AMLA (Kara Para Aklamayla Mücadele Birimi) regülasyonlarına uyma.

EMI-diğerleri için ek hükümler şunlardır:

- sermaye şirketi olmak,
- e-para ihracı ve arızi faaliyetlerle uğraşmak,
- kredi likidite karşılama oranının (%100) artırılmasıyla ilgilenmemek,
- sistem ve veri tabanlarına BSP erişimi sağlamak.

VERGİLENDİRME

Filipinler Milli Gelir İdaresi/Vergi Başkanlığı (BIR), Bitcoin işlemlerinin vergilendirilmesi konusunda henüz açık bir yönerge yayımlamamıştır. Fakat gelir kanununda bir Filipin vatandaşı tarafından kazanılan her tür gelirin vergilendirileceği –tersi belirtilmedikçe– açıkça belirtilmiştir.

Hükümetin büyük fonlama gerektiren kararlı altyapı programı göz önüne alındığında, BIR, Bitcoinle ilgili aktivitelerden para kazanan vergi mükelleflerini eninde sonunda denetleyebilir. Bu da Bitcoin spekülasyonu ve madenciliğinden oluşan kazançları kapsayabilir.

BIR tarafından toplanması olası vergi, BIR'in Bitcoin'i nasıl sınıflandıracağı ile ilgilidir. Bitcoin'ler varlık olarak sınıflanırsa, işlemlere bir sermaye kazancı vergisi uygulanabilir. Bitcoin işlemleri hisse senedi gibi vergilendirilirse, sabit bir vergi oranı da ayrıca uygulanabilir. Bitcoin (veya diğer kripto para birimleri) madenciliğinden gelen gelir, olağan gelir vergisine veya diğer işletme vergilerine tabi olabilir.

AVUSTRALYA

Avustralya yetkilileri blokzincir tabanlı varlıklara karşı olumlu yaklaşımlarını ve bunların ulusal ekonomiye bir teşvik olabileceği yönündeki görüşlerini sıklıkla dile getirmiştir. Ülkedeki düzenleyici birimler, kripto para birimlerinin kara para aklama ve diğer kriminal amaçlar için kullanımını engellemeye yönelik bilinen adımlarla birlikte, yasal ortamı kripto para birimiyle ilgili işletmeler için daha dostane yapmaya odaklanmışlardır.

DİJİTAL VARLIK ÇEŞİTLERİ

Aşağıda sunulan metin yoğun olarak 2006 yılı Kara Para Aklama ve Terörle Mücadele Finansman Kanunu'na (AML/CTF) ve dijital para birimleri konusunda yapılan resmi görüşme metinlerine dayanmakta ve bu kaynaklardan alıntılar içermektedir.

Avustralya'da ne üzerinde anlaşılmış bir e-para tanımı ne de sanal para birimleriyle ilgili tek bir tanım vardır. Kanunlar ve düzenleyici kurumlar bunları yapılarına, fonksiyonlarına ve kısıtlamalarına göre farklı şekilde sınıflar ve buna göre davranır. Aşağıda, Avustralya regülatörleri ASIC, ATO ve Avustralya AML/CTF Kanunu'nda verilen sanal para birimi tanımlarını sunuyoruz:

Sanal para birimlerinin ASIC tanımı

Avustralya Menkul Kıymetler ve Yatırımlar Komisyonu'na (ASIC) göre, dijital ve elektronik para sanal para olarak düşünülür. Bunlar, birinin kabul etmeye istekli olması halinde bir ödeme aracı olarak kullanılabilse de resmi para birimi değillerdir. Sanal para biriminin değeri önemli ölçüde dalgalanabilir, birçok yerde geçerli olmayabilir ve herhangi bir banka veya devletin garantisinde değillerdir. ASIC elektronik para terimini nakit olmayan ödeme (NCP) araçlarıyla bağdaştırmaktadır. Düşük değerli araçlar; sadakat programları, ön ödemeli cep telefonu hesapları ve hediye kupon veya çekleri sunmak için bir lisansa ihtiyaç yoktur.

Bir nakit olmayan ödeme aracı şu hallerde düşük değerli olarak sınıflandırılır:

- İhraççı tarafından ihraç edilen aynı sınıftaki bütün araçlar altında, nakit olmayan ödemeler yapmak için mevcut olan ve herhangi bir kişinin elinde hazır bulunan toplam tutarın hiçbir zaman 1000 Avusturya Doları'nı geçmemesi,

- ihraççı tarafından ihraç edilen aynı sınıftaki bütün servisler altında, nakit olmayan ödemeler yapmak için hazır olan toplam tutarın hiçbir zaman 10 milyon Avusturya Doları'nı geçmemesi,
- aracın başka bir finansal ürünün parçası olmaması.

Sanal para birimlerinin ATO tanımı

Avustralya Vergilendirme Ofisi'ne (ATO) göre, dijital para birimleri ne paradır ne de yabancı para birimidir. Dijital para birimi, aşağıda sıralanan tüm niteliklere sahip dijital bir değer birimidir:

- ödeme olarak kullanılması amacıyla aynı dijital paranın başka bir birimiyle tamamen değiş tokuş edilebilir,
- her türlü satın almayı ödemek için temin edilebilir,
- önemli kısıtlamalar olmaksızın, genel olarak kamuya açıktır,
- herhangi bir ülkenin para birimi cinsinden değildir,
- değer başka herhangi bir şeyden türetilmiş veya ona bağlı değildir,
- başka bir şey elde etmek için bir hak veya imtiyaz sağlamaz.

Genel olarak, dijital para birimleri iki temel türe ayrılır: değiştirilebilir (fiat para birimiyle kolayca değiştirilebilir; bir merkezi yönetim otoritesiyle merkezileştirilmiş ya da merkezsizleştirilmiş olarak) ve değiştirilebilir olmayan (fiat para birimiyle kolayca değiştirilemez; merkezileştirilmiş veya kapalı devre bir çevreyle kısıtlanmış).

Sanal para birimlerinin AML/CTF Kanunu'nda tanımı

Bu kanuna göre dijital para birimleri belirli koşullarda para eşdeğeri olarak görülebilirler. Günümüzde, e-para birimi kullanarak para gönderenler, paranın tanımı içinde e-para birimi de yer aldığı için, AML/CTF Kanunu'nda belirlenmiş hizmetleri sunanlar olarak kayıtlıdır.

E-para birimi, internet bazlı elektronik bir değiş tokuş aracı anlamında aşağıda sıralananlardan herhangi birine işaret eder: e-para birimi, e-para, dijital para birimi veya AML/CTF kurallarında belirtilmiş başka bir isim. Direkt veya endirekt olarak değerli madenler, külçe altın veya AML/CTF kurallarında yazan başka bir varlık tarafından desteklenmelidir.

E-para birimi bir devlet kurumu otoritesince veya onun altında ihraç edilmez.

Dijital para biriminin yeni genişletilmiş tanımı, dijital para birimini işlemler yapmak için kullanan (örneğin Avustralya dışına Bitcoin havalesi yapan biri) belirlenmiş hizmetleri kapsamaktadır.

TOKEN İHRAÇÇILARI VE İLK COIN ARZI (ICO)

Aşağıdaki metin ASIC yayınlarında ICO'lar hakkındaki bölüme dayanmakta ve oradan alıntılar içermektedir.

Avustralya'da dijital token'lar için dört ana yorum vardır:

- yatırım birimleri,
- paylar,
- türev ürünler,
- ödeme yapmak için, değere ait nakit olmayan ödeme araçları veya biçimleri.

İlk üç tanım token'ları menkul kıymet olarak tarif ederken, dördüncüsü e-para olarak tanımlar.

Bir ICO'nun yasal durumu ICO'nun nasıl yapılandırıldığı, çalıştırıldığı gibi şartlara ve ICO aracılığıyla sunulan dijital coin'lere ilişkin haklara bağlıdır.

Bazı durumlarda, bir ICO yalnızca genel yasalara ve ürün/hizmet sunumuyla ilgili Avustralya tüketici kanunlarına maruz kalırken, bazı durumlarda 2001 yılı Şirketler Kanunu'na tabi olabilir.

Eylül 2017'de ASIC bir ICO veya ITO (ilk token arzı) çıkarmayı düşünen şirketler için düzenleyici bir rehber yayınladı. Burada dört ana ICO senaryosu belirlediler:

- yönetilen yatırım planı,
- hisse senedi ihracı,
- türev ürünler ihracı,
- ödeme yapmak için nakit olmayan ödeme servisleri veya değer deposu yaratmak.

Yönetilen yatırım planı (MIS)

ICO ihraççıları iştirakçilerin elde ettiği istihkakları (hak ediş), satın alınan bir hizmetin makbuzu gibi uyarlayabilirler. Ancak, edinilen dijital coin'in değeri iştirakçilerden toplanan fonlardan veya sözleşmeye uygun olarak bu fonların kullanılmasından etkileniyorsa, o zaman bu ICO büyük ihtimalle MIS ile ilgili gerekliliklere tabi olacaktır. Bir MIS kullanılırsa, Şirketler Kanunu'na göre bir dizi ifşa, kayıt ve lisans yükümlülükleri doğar.

Bir anlaşmanın MIS olup olmadığını gösteren basit işaretler şunlardır:

- insanlar bir pay elde etmek için plana varlık (dijital para birimi gibi) katkısında bulunurlar (böyle paylar genellikle bir finansal ürün çeşididirler ve Şirketler Kanunu'nca regüle edilirler),
- varlıklar bir veya birden fazla iştirakçiyle bir araya getirilir ve finansal fayda sağlamak üzere ortak bir girişimde kullanılır,
- iştirakçilerin planın operasyonunda günlük kontrol hakkı yoktur ama bazen oy kullanma veya benzer hakları olabilir.

Hisse senedi ihracı

Eğer bir ICO bir şirkete (veya şirket gibi çalışan bir girişime) fon sağlamak için yaratılıyorsa, o zaman ihraç edilen coin'lere eklenmiş haklar bir hisse tanımına girebilir. Bu sebeple, eğer coin'e eklenmiş haklar (genelde ICO'nun white paper'ında yer alır), genellikle bir hisseye bağlı haklara benziyorsa o zaman coin'lerin hisse tanımının içine girmesi muhtemeldir.

Bir ICO ihraççısı aslında bir hisse teklifi yapıyorsa, bir izahname hazırlamak zorundadır. Bu tarz hisse teklifleri genellikle İlk Halka Arzlar (IPO) olarak adlandırılır. Kanunen, bir izahname yatırımcıların bilinçli bir yatırım kararı vermeleri için gerekli tüm bilgileri içermelidir. Şu önemlidir ki, bir ICO, IPO'ya benzer dursa da aynı korumaları sağlamayabilir.

Türev ürünler ihracı

Arz edilen coin'in fiyatı başka bir varlığın fiyatına bağlıysa, bu coin bir türev ürün olarak düşünülebilir. Borsa endeksleri, menkul kıymetler ve diğer finansal ürünler altta yatan varlıklar olabilirler. Ayrıca, eğer bir coin, bir varlığın fiyatındaki değişime bağlı olacak ödemelerden doğan hak ve yükümlülüklere eşlik ederse, o zaman türev bir ürün ortaya çıkmış olur.

Nakit olmayan ödeme servisleri

Bir ICO üzerinden sunulan coin'ler her ne kadar bir ödeme yapmak için kullanılan bir değer biçimi olabilseler de, nakit olmayan ödeme aracı (NCP) olmaları pek muhtemel değildir. Bir ICO eğer aşağıdakilere izin veren bir anlaşma içeriyorsa, o zaman NCP ile ilişkilendirilebilir:

- bir dizi alacaklıya bu biçimde yapılacak ödemeler,
- bu biçimde başlatılan ve ödemenin tamamlanabilmesi için fiat para birimine çevrilen ödemeler.

Yabancı şirketlerin token satışı ve uluslararası ICO'lara vatandaşların katılımı

Bir platform işletmecisinin, Avustralya'da faaliyet gösterebilmesi için, eğer bir muafiyet kapsamında değilse, Avustralya Piyasa lisansına ihtiyacı vardır. Yabancı şirketlerin Avustralya vatandaşlarına token satmalarında herhangi bir kısıtlama yoktur.

Eğer bir ICO veya dayandığı coin bir finansal ürün olarak görülürse (ister yatırım yönetim planı ister hisse senedi veya türev ürünler ihracı olsun), o zaman yatırımcıların bu coin'leri alıp satmasını (veya ihracını) sağlayan her platform finansal bir piyasada faaliyet gösteriyor olarak düşünülür.

BORSALARIN REGÜLASYONU

Ülkede faaliyet gösteren Bitcoin borsaları, kara para aklamayla mücadele ajansı Avustralya İşlem Raporları ve Analiz Merkezi'ne (AUSTRAC) kayıt olmak zorundadır. 2017 yılındaki yeni yasayla, AUSTRAC Avustralya yargı alanı içinde çalışan tüm sanal para birimi borsalarının aktivitelerini monitör etmekle yetkilendirilmiştir.

Yasa, sanal para birimlerinin, kara para aklama ve terörizme destek olduğundan şüphelenilen işlemler konusunda, fiziki para tutan bankalarla aynı muameleyi görmesini emreder.

Tasarıda yer alan temel önlemlere göre dijital para birimi borsalarının şunları yapması şarttır:

- AUSTRAC'a kayıt olmak. Tescil hakkı şartlara bağlı olarak verilir ve bazı durumlarda iptal edilebilir.
- Kimliklerin tanımlanması ve doğrulanması yoluyla müşterilere ayrıntılı inceleme prosedürü uygulanır.
- İşlem kayıtlarını yedi yıl boyunca tutmak ve şüpheli işleri veya referans eşiğini aşan bir işlemi raporlamak. 10.000 Avustralya Doları veya bunu aşan her sanal para birimi transferi eşik işlem olarak görülür.
- Kara para aklama ve terörle mücadele finansmanı programlarına uymak ve bunları sürdürmek gereklidir.

Kripto borsalarının önümüzdeki süreçte daha fazla regüle edilmesi beklenmektedir.

PARA TRANSFERİ HİZMETİ VERENLERİN REGÜLASYONU

Aşağıdaki metin ASIC ve AUSTRAC yayınlarında e-para regülasyonları hakkındaki bölüme dayanmakta ve buradan alıntılar içermektedir.

Avustralya'da para transferi hizmeti verenler, nakit olmayan ödeme ürünleri temini için, ellerinde ASIC'den aldıkları Avustralya Finansal Servisler Lisansı'nı (AFSL) tutarlar. Buna ek olarak, AML/CTF ile ilgili Raporlama Kurumu olarak AUSTRAC tarafından regüle edilirler. Kripto para birimlerinin kullanımı bu regülasyon kapsamında değildir.

ASIC bilgileriyle uyumlu olarak her ne kadar bazı para transferi hizmeti verenlerin bir AFS lisansına ihtiyacı olsa da aşağıda sıralanan kriterleri karşılayan ürünleri olanlar için bir muafiyet vardır:

- İhraççı bir ödeme sistemi operatörüdür veya yetkili bir mevduat alma kuruluşudur (örneğin, iyi bilinen, köklü ve önemli para transferi tüccarları).
- Ödeme iki iş günü içinde yapılır (para alıcı tarafından kullanılabilir).
- Fonlar elektronik olarak transfer edilir.
- Müşteriyle, fonların elektronik olarak transfer edilebileceğine dair süregelen bir anlaşma yoktur.

Yukarıda bahsettiğimiz gibi dijital token'lar Avustralya'da yatırım birimleri, paylar, türev ürünler ve nakit olmayan ödeme araçları olarak değerlendirilirler. Son durumda, token ihraççısı para transferi hizmeti verenlerle ilgili hükümlere maruz kalabilir; bu durumda AUSTRAC'a kayıt olmak zorundadır.

Token ihraççısı sadece, eğer bir finansör olarak faaliyet göstermiyorsa ve şirketi aşağıdakileri kapsıyorsa AUSTRAC kaydına başvurmak zorundadır:

- Belirlenmiş bir para transferi düzenlemesi altında, para veya mülkiyetin transferi için transfer edenden talimat kabul etmek,
- belirlenmiş bir para transferi düzenlemesi altında, nihai alıcının para veya mülkiyete erişmesini sağlamak,
- 1 ve 2 nolu maddelerde belirtilen hizmetleri sunmak için insanlara bir platform veya işletim sistemi sağlamak.

VERGİLENDİRME

Buradaki metin Avustralya Vergilendirme Ofisi (ATO) yayınlarında kripto para birimi regülasyonları hakkındaki bölüme dayanmakta ve buradan alıntılar içermektedir.

KDV üzerine

ICO'ları da içeren yeni para birimlerinin veya token'ların satışına ilişkin Mal ve Hizmet Vergisi (GST) uygulaması, bunların belirli özelliklerine bağlıdır. Bazı ICO'lar bir ödeme metodu olarak tasarlanırken bazıları bir ürünün kazancından kâr payı sunar veya bir yazılım uygulamasına erişim sağlar. Söz konusu token, sahip olduğu özelliklere bağlı olarak;

- bir menkul kıymet gibi –hisse senedi, MIS veya türev ürünü de içererek– muamele görebilir (bu token'ların alım satımı finansal bir tedarik olacaktır),
- yukarıda anlatılan faktörlere dayanarak bir dijital para birimi olarak muamele görebilir (bu token'ların alım satımı finansal bir tedarik olacaktır),
- bir mal ve hizmet hakkı/yetkisi sağlıyorsa dijital para birimi tanımının haricinde tutulur (bu durum, üzerinde GST uygulanacak vergilendirilebilir bir arz olabilir).

Avustralya'da, 1 Temmuz 2017'den beri dijital para birimlerinin alım satımı GST'ye tabi değildir.

Dijital para birimlerinin alım satımı veya bir ödeme için kullanılmasıyla ilgili olarak GST uygulanmaz; bunlar bir işletme tarafından yürütülmediği sürece.

Eğer şirketler dijital para birimini mal ve hizmet satışlarına karşılık bir ödeme olarak kabul ederlerse normal GST kuralları uygulanır (alınan ödemenin yaklaşık %9'u).

Dijital para birimlerinin satışı peşin vergilendirilmiş satışlardır (finansal arzlar) ve GST'ye tabi değildir. Bir satış yapabilmek için satın alınmış herhangi bir şeyin içine dahil edilmiş GST için, genellikle GST iadesi talep edilemez. Fakat finansal edinme eşiği (finansal arzlarla ilgili olarak) aşılmazsa GST iadesi tam olarak talep edilebilir. Finansal edinme eşiği aşılırsa belli bazı satın almalar için indirimli GST iadesi talep edilebilir.

Vergilendirmede kazanç olarak kabul edilebilecek faaliyetler

Eğer bir kişi Bitcoin'i sadece şahsi mal ve hizmetleri ödemek için kullanırsa ve bunların maliyeti 10.000 Avusturya Doları'nın altındaysa bunlar vergilendirilmez.

ATO'nun vergi işlemlerine konu olacak diğer sebepler şunlardır:

- Yatırım: Bitcoin'ler elden çıkarıldığında oluşacak kâr üstünde sermaye kazancı vergisi. Bitcoin'i elden çıkarmak sermaye kazancı vergisine tabi olabilir ancak herhangi bir sermaye kazancı, vergilendirilebilir gelir içine olağan gelir olarak dahil edilmiş miktar kadar azaltılır.
- Alım satım yapma (trading): Vergilendirilebilir gelir içindeki kazançlar.
- Bir iş/faaliyet yürütmek: Bitcoin'ler mal ve hizmetler için ödeme yapmada kullanıldığında veya kabul edildiğinde GST söz konusu olur.
- Bitcoin madenciliği: Vergilendirilebilir gelir içindeki kazançlar. Madencilik aktivitesiyle ilgili yapılan masrafların düşülmesine izin vardır. Bu aktiviteyle ilgili oluşacak kayıplar da ticari olmayan zarar karşılıklarına tabidir. Madencilik işi yapan ve Bitcoin satan bir vergi mükellefinin elindeki Bitcoin, hisse senedi işlemi yapmak olarak düşünülür. Madencilikle üretilen Bitcoin arzı GST'ye tabidir. Bir Bitcoin madenciliği şirketinin yaptığı edinimler için, peşin vergilendirme iadesi mümkün olabilir.
- Bir borsa işi yürütmek: Kazançlardan gelir vergisi, işlemlerden GST. Herhangi bir harcama, satmak amaçlı Bitcoin edinimi de dahil olmak üzere mahsup edilebilir. Bir Bitcoin alışverişi yapan vergi mükelleflerinin elindeki Bitcoin hisse senedi işlemi yapmak olarak düşünülür. Mükellefler her yıl sonu gelir vergisi döneminde ellerindeki Bitcoin'leri hesaba katmak zorundadır.

Bir işletme faaliyetinin parçası olarak Bitcoin alıp satmak, yatırım için veya başka sebeplerle olsun farklı şekilde vergilendirilecektir.

AVRUPA

Kripto regülasyonu Avrupalı birçok kanun yapıcı ve otorite tarafından önemli ve değerli bir konu olarak görülmektedir. Ulusal ve uluslararası devlet yapıları, kripto piyasalarının spekülatif ve sıkıntı veren bir konu olmaktan ziyade, hassas bir şekilde ele alınması gereken bir konu olduğunu itiraf ediyorlar. Endüstri büyüyüp geliştikçe ve insanları, işletmeleri etkiledikçe blokzincir teknolojisinin potansiyel faydalarını reddetmek yerine artık makul, akılcı regülasyonlar ve kontroller tercih ediliyor.

Kuşkusuz, gittikçe artan sayıda Avrupa ulusal otoritesi kripto para endüstrisine olumlu bakmaya başlıyor. Kriptoyla ilgili mevzuat ve regülasyon esaslarının günümüzdeki gelişimi hükümetler adına avantajlı ve teşvik edici bir görünüm yaratıyor. Kripto dostu yasama trendi –metinde daha geniş analizi yapılmak üzere– böyle devam ederse, Avrupa bölgesi bu teknolojinin en fazla fayda kazananı olabilir.

İlaveten, Avrupa otoriteleri kripto regülasyonları konusu üzerinde de ayrıca çalışıyorlar. Buna birincil örnek olarak, Avrupa Bankacılık Otoritesi'nin (European Banking Authority, EBA) yayımladığı, kripto varlıklar ve dağıtık defter teknolojisiyle ilgili olarak Avrupa Komisyonu'na öneriler içeren raporu gösterilebilir. Bu kurum uzun zamandır kripto varlıkları, özellikle sanal para birimlerini gözlemlemektedir ama bu ek analizi Avrupa Komisyonu Başkan Yardımcısı Dombrovskis'in isteği üzerine yapmıştır.

EBA kripto varlıkları üçe ayırır: sanal para birimleri (kripto para birimleri veya ödeme/değiş tokuş token'ları), yatırım token'ları (ihraççı üzerinde borç veya pay/sahiplik hakkı) ve DLT (Distributed Ledger Technology: Dağıtık Defter Teknolojisi) ile bağlantılı olarak belli servislere giriş sağlayan hizmet token'ları.

Şu da kabul edilmiştir ki kripto varlıklar farklı özellikler de taşıyabilirler ve süreç içinde karakteristik özellikleri değişime uğrayabilir.

EBA Avrupa'da şu anki düzenleyici çerçevenin uygunluğunu ve uygulanabilirliğini sorgular, özellikle tüketiciler ve piyasa bütünlüğü açısından ama aynı zamanda kripto varlıkların, sermaye tedarikinde yeni araçlar ve finansal hizmetlerde yeni yollar olarak kullanımını, ayrıca kara para aklamada da potansiyel kullanımından doğacak riskleri de dikkate alır.

Kurum DLT'yi blokzincirden ayrıştırır. Blokzinciri, en bilinen örneği Bitcoin olan dağıtık defter teknolojisinin bir örneği olarak görür. DLT uygulamalarının her vakada kripto varlıkları kullanmak zorunda olmadığının da farkındadır.

Her ne kadar son zamanlarda farklı uluslararası standart belirleyici kurumlar kripto varlıklarla ilgili olarak inisiyatif alıyor olsalar da EBA, güncel AB yasalarının kripto varlıklara uygulanabilirliği konusunda açıklık sağlanmasının önemli olduğuna dikkat çeker. Güncel mevzuatın kripto varlık ve DLT ile ilgili risklerden bahsederken bunun kapsamının ne olacağı konusunda ortak bir kanının sağlanması gerektiğini söyler.

KRİPTO VARLIKLARA İLİŞKİN EMD2 (E-PARA DİREKTİFİ) VE PSD2 (ÖDEME HİZMETLERİ DİREKTİFİ) UYGULAMALARI

EBA, kripto varlıkların Avrupa Merkez Bankası (ECB) veya üye ülkeler tarafından, Sermaye Gereksinimleri Tüzüğü'nde (CRR, No 575/2013) belirtildiği gibi fiat para, mevduat veya "diğer geri ödenebilir fonlar" olarak tanınmadığına dikkat çeker. Ancak, kripto varlıkların EMD2'ye göre elektronik para veya PSD2'ye göre fon olarak kalifiye olup olamayacağını belirlemiştir.

Kurum, eğer EMD2'de anlatılan katı tanıma tam olarak uyarlarsa, kripto varlıkların elektronik para niteliğinde olacağı görüşündedir. Eğer belli bir kripto varlık elektronik paraysa o zaman ihraççısı da elektronik para ihraççısı olarak tanınmak zorundadır. İki örnek vardır:

Birincisinde, bir şirket fiat para karşılığında bir blokzincir ağında bir token ihraç eder ve bu belli para birimine sabitlenmiştir. Gerçek ödeme, ağ üstünde ihraççı şirkete olan altta yatan alacak veya bu alacağı kullanma hakkı iken, token istenildiğinde her zaman kullanılabilir (geri ödenebilir). Token, elektronik olarak saklanmalı, parasal değeri olmalı, ihraççı üzerinde bir talep hakkını temsil etmeli, fon alındığında ihraç edilmeli, ödeme işlemleri yapmak amacıyla ihraç edilmeli ve başka kişiler tarafından kabul görmelidir. Böyle bir durumda token, elektronik paradır.

İkinci olarak, bir şirket bir yardım kurumuna bağış göndermek için akıllı sözleşme kullanan DLT tabanlı bir e-para platformu yaratır. Şirket alınan fiat para bağışlarını temsil eden bir token yaratır, daha sonra token bağış yapanın cüzdanına, daha sonra verilmeye ve nominal değerinden kullanılmaya hazır olarak yatırılır. Token'ı alan yardım kurumu bunu ihraççıda nominal değeri üstünden kullanabilir. EBA böyle bir token yapısının e-para kriterini karşıladığını düşünür.

EBA'ya göre kripto varlıklar, elektronik para niteliği taşımadıkça PSD2'nin "fonlar" tanımına girmezler. Eğer bir şirket e-para niteliği taşıyan bir kripto varlık ile bir ödeme hizmeti yaratıyorsa (örneğin, ödeme enstrümanları ihraç etmek veya ödeme işlemleri almak gibi ödeme faaliyetleri gerçekleştirme ve para havalesi yapma) o zaman bu kripto varlık PSD2 tarafından "fonlar" olarak kabul edilir.

Sonuçta kurum şu anki Avrupa finansal mevzuatının bazı kripto varlıkları finansal enstrümanlar veya elektronik para olarak tanıyabileceğini düşünmektedir. Fakat mevzuat kripto varlık kullanımının her yönünü ve Avrupa finansal sisteminin maruz kalacağı her tür riski analiz etmek için henüz tam değildir.

TÜKETİCİ HAKLARI: KRİPTO CÜZDANLAR VE BORSALAR

EBA 2013'den beri tüketiciler için, kripto cüzdanlar ve borsalarla ilgili olarak bir dizi riske dikkat çekmektedir. Risklerin halen bugün de geçerli olduğunu ve bunları azaltmak için uluslararası bir yaklaşımın gerekli olduğunu düşünmektedir.

Riskler şöyle sıralanmaktadır:

- İşletme kurallarının yokluğu ve yetersiz uygulanması (kripto varlıklara bağlı risklerin ifşası, bilgi şeffaflığı ve ilgili firmaların yasal durumu gibi),
- Tüketiciler adına yapılacak uygunluk kontrollerinin yokluğu ve yetersiz uygulanması,
- Siber güvenlik risklerinin yönetildiğini ve azaltıldığını garantileyen yönetim anlaşmalarının zayıflığı,
- Tüketicinin varlıklarının saklanmasıyla ilgili ayarlamaların yokluğu veya yetersizliği,
- Çıkar çatışmasını azaltmakta zayıf yaklaşımlar,
- Yetersiz reklam kuralları,
- Müşteriler için tazminat planlarının yokluğu,
- Şikâyetlerin ele alınmaması veya alınırsa da yetersiz kalması,
- Her partinin (taraf olanın) haklarına ve yükümlülüklerine karar verecek yasal bir çerçevenin eksikliği.

EBA, kripto varlıklarla ilgili bazı üye ülkelerin yeni yasalar geliştirdiğinin farkındadır; kanaate göre bu aktiviteler, haklı tüketici riskleriyle başa çıkabilmek için yapılacak yeni bir AB yasal çerçevesi için eşit bir oyun alanı sağlanması konusunda risk oluşturabilir.

KARA PARA AKLAMAYA VE TERÖRİZMİN FİNANSMANINA KARŞI MÜCADELE (AML/CFT)

Mali Eylem Görev Gücü'nün (FATF), kripto varlıklarla ilişkili olarak kara para aklamaya ve terörizm finansmanına karşı yasal önlemler alınmasını önerdiği gibi, EBA da AML/CFT risklerini azaltmak suretiyle finansal sistemin dayanıklılığını artıracak aksiyonlar almayı destekler. Kurum, kripto varlıklarla ilgili risklerin ele alınmasında Avrupa Komisyonu'nun, FATF'nin şimdiki ve gelecekteki analiz ve önerilerini kullanması gerektiğini düşünüyor. En son FATF tavsiyesinde, aşağıda sıralanan aktivitelerden birini yapan gerçek veya tüzel bir kişinin, ilgili ülke tarafından AML/CFT yükümlülüklerinden sorumlu tutulması yer alıyor:

- Fiat para birimi ve kripto varlık arasında değiş tokuş,
- farklı kripto varlıklar arasında değiş tokuş,

- kripto varlıkların transferi,
- kripto varlıkların veya enstrümanların kontrolünü sağlamak için gerekli olan koruma ve idare,
- bir ihraççının bir kripto varlık teklifi veya satışıyla ilgili olarak finansal hizmetlerin sağlanması ve bunlara katılım.

FİNANSAL KURUMLAR VE KRİPTO VARLIKLAR

Kripto varlıklarla ilgili olarak iş yapan üç büyük grup EBA tarafından tanınmaktadır: kredi kuruluşları/yatırım firmaları, ödeme kuruluşları ve e-para kuruluşları.

Kredi kuruluşları/yatırım firmaları çoğunlukla doğrudan kendileri kripto varlıklara sahiptir, piyasa yapar, kripto teminatı karşılığında borç verir, kripto varlığa dayalı türevlerle takas veya alım satım ve kripto varlıklara yatırım yaparlar. EBA, AB kanunlarına göre bu kuruluşların Sermaye Gereksinimleri Direktifi (CRD) 74. (iç yönetim), 79. (denetleyici inceleme ve değerlendirme süreci) ve 104. (denetim yetkileri) maddeleri kullanılarak regüle edilmeleri gerektiğini savunur.

Ödeme kuruluşları da çoğunlukla direkt kendileri kripto varlıklara sahiptir, saklama veya cüzdan ve borsa değiş tokuş hizmetleri sunarlar. PSD2'nin ilgili 11(5) nolu (yetki verilmesi), 8(2) nolu, 9(3) nolu (fon sahipliği) ve 23 nolu (denetim) maddelerine uymak zorundadırlar.

E-para kuruluşları direkt kendileri kripto varlıklara sahiptirler ve kripto varlık yükümlülükleri vardır. EMD2'nin ilgili 3(1) ve 6(1) nolu maddelerine uymak zorundadırlar.

Bu kanunlar riskleri azaltmada denetim yetkilerinin kullanılabilirliğini gösterir ki EBA da buna dikkat çekmiştir. Kurum kripto varlık alanında bugün ulusal kanunların da finansal kuruluşların regülasyonunda uygulanabileceğini kabul eder.

EBA kripto varlıkların muhasebesi konusunda da bir açıklığa ihtiyaç olduğuna inanmaktadır. Şu anda örneğin bir kripto varlığın maddi olmayan varlık gibi muamele görüp görmemesi konusunda uluslararası ve ulusal muhasebe standartları seviyesinde bir netlik yoktur. Uluslarüstü net bir açıklama olmadığından ortaya farklı farklı yaklaşımlar çıkabilmektedir.

Kripto varlıklarla ilgili finansal kuruluşlar için net bir yönerge ve çerçeve olmadığı için, EBA 2019'da riskleri azaltmak ve sektörü daha şeffaf yapmak için belli aksiyonlar alacaktır.

Bazı ulusal otoriteler kriptoyla ilgili aktiviteleri gözlemleyecek donanıma sahip değildir ve gerekli denetimi yapamamaktadır. Bu sebeple EBA ulusal otoritelerin kullanabilmesi için ortak bir izleme şablonu geliştirecektir. EBA aynı zamanda finansal kuruluşların kripto varlık reklamları, kripto varlık işlemleriyle ilgili tüketicilere yönelik sözleşme öncesi bilgi ve riskler ile kripto hizmetleri alanında tüketicilere verilen güvence ve hakların açıklanması konularındaki iş uygulamaları hakkında bir değerlendirme yapacaktır. Bu değerlendirme sonrası tüketicilerin korunması konusunda ek önlemlere gerek olup olmadığına karar verecektir.

SONUÇ

EBA, Avrupa Birliği'ndeki kripto varlıklarla ilgili faaliyetlerin finansal istikrara getireceği risk anlamında nispeten sınırlı olduğunu düşünmektedir. Fakat diğer yandan, bu varlıklardan bazılarının tüketicilerin korunması, operasyonel esneklik ve piyasa bütünlüğü açısından oluşturduğu risklerin, şu anki AB finans yasaları kapsamında olmadığını görmektedir. Ulusal bazda yapılan yasama faaliyetlerindeki güncel gelişmeler de eşit bir oyun alanı sağlanması konusunda riskleri arttırmaktadır. Kripto varlıkların denetimiyle ilgi başka bir problem de tutarlı bir muhasebe ve vergi uygulamasının olmamasıdır.

Kurum Avrupa Komisyonu'na, kripto endüstrisi büyümesinin bu aşamada AB düzeyinde bir aksiyon gerektirip gerektirmediğini değerlendirmek için bir maliyet/fayda analizi yapmasını önermektedir. Ayrıca, AML/CFT risklerini azaltmak için FATF'nin güncel ve gelecekteki tavsiyeleri kullanılabilir.

Bu sırada, EBA kripto varlık faaliyetleriyle ilgili olarak düzenleyici sınırları ve inovasyonları izlemeye devam edecek ve Avrupa Komisyonu'na bankaların bu varlıklara maruz kalma risklerinin işleyişi hakkında rapor verecektir. Belli ki, AB'nin kripto varlık endüstrisini tam olarak kapsayabilmesi için hâlâ yapması gereken çok iş var ama bu konudaki güncel yaklaşım pozitiftir.

İSVİÇRE

İsviçre Federal Konseyi'nin Haziran 2014'de yayımladığı raporla başlayarak sanal para birimi Bitcoin, dayandığı blokzincir teknolojisiyle İsviçreli parlamenterlerin ve İsviçre Finansal Piyasa Denetim Otoritesi, FINMA'nın dikkatini çekti. 2014'de konsey sanal paranın (Bitcoin) rolünü bir ödeme aracı olarak kabul etti ancak oldukça önemsiz ve marjinal bir olgu olarak nitelendirdi. Sanal para birimlerinin rolünü henüz erken bir aşamada saptayabilmek içinse bu sahadaki gelişmeleri gözlemledi. Aşağıda anlatılan gelişmeler söz konusu sanal para biriminin (Bitcoin) ana teknolojisinden sonraki 4 yılı karakterize ediyor; özellikle dağıtık defter teknolojisi (DLT) ve blokzincir teknolojileri dijitalleşmede en dikkat çekici ve ümit verici gelişmeler arasında.

13 Aralık 2018'de yayımlanan raporda, Federal Konsey bu teknolojilerin hem finans hem de ekonominin diğer sektörlerinde inovasyon ve verimlilik adına önemli potansiyeli olduğuna yer verir. Rapor, İsviçre'yi özellikle finans sektöründe, DLT ve blokzincir teknolojileri alanında lider konumlardan biri olarak tanımlar. Dahası, İsviçre'nin dijitalleşmenin getireceği fırsatları kullanması için gerekli önkoşulları geliştireceğine söz verir. Rapor, Konsey'in fintech ve blokzincir firmaları ve genel olarak inovasyon şirketleri için İsviçre'nin kendini ispatlayarak lider, yenilikçi ve sürdürülebilir bir yer olmasını istediğinden bahseder.

Süreç içinde İsviçre hükümetinin blokzincir teknolojisinde aldığı pozisyonu geliştirmede izlediği yol ve teknoloji başlangıçta konuyu marjinal bir olgu olarak görmekten, dijitalleşmede en önemli ve ümit verici gelişmelerden biri olarak görmeye doğru evrilmiştir.

TOKEN SINIFLANDIRMASI

Var olan finansal regülasyonların ve gerekliliklerin uygulanmasını planlamak için token'lar üç sınıfa ayrılmıştır: ödeme, utility (hizmet) ve varlık token'ları. Bu sınıflandırma, fon toplama etkinliğinde uygulanacak finansal mevzuatın belirlenmesi için önemlidir. Token ihraççısıyla token sahibi arasındaki gelecekteki ilişki kadar ihraççının yürütmek istediği temel iş alanına kadar her şey göz önüne alınmaktadır.

İsviçre finans otoritesi, FINMA, ilk defa 16 Şubat 2018'de token sınıflandırması uygulamasını yayınlamıştır. İlk coin arzı, ICO'larla ilgili düzenleyici çerçevede aşağıdaki hususlar belirlenmiştir:

- **Ödeme token'ları (kripto para birimleri)**

Teknik olarak bir blokzincir üstüne transfer edilebilen ve bu sebeple değiş tokuşu yapılabilen token'lar bir ödeme aracı olarak kabul edilirler.

- **Hizmet token'ları (utility tokens)**

Gelecekteki hizmetlere erişim hakkı sağlayan token'lar hizmet token'ı niteliğindedir.

- **Varlık token'ları**

İhraççı üzerinde borç veya özsermaye talebini temsil eden token'lar varlık token'ı niteliğindedir. Bu token çeşitleri sahibine, örneğin ihraççının kazancının bir kısmını (kâr payı) veya varlıklarının bazılarını talep etme hakkı verir. Bu token'lar paya, tahvile veya türev ürünlere benzer.

- **Hibrit token'lar**

Token'lar nadiren tek bir fonksiyona sahiptirler, dolayısıyla da nadiren yukarıda anlatılan kategorilerden sadece birinde sınıflandırılırlar. Çoğunlukla, bir token birden fazla kategoriye ait özellik taşır. Blokzincirde değiş tokuşu yapılabilen ve aynı zamanda sahibine bir hizmete erişim sağlayan token, hibrit token'dır; hizmet ve ödeme token sınıflarına da girer. Dahası, ihraççı, token sahibine, gelecekte elde edeceği fayda veya varlıkların bir kısmını söz verirse, bu token bir varlık token'ı olur.

İLGİLİ MEVZUAT

İsviçre finans mevzuatı, İsviçre'nin uluslararası yasaları uyarınca tasarlanmış çok uzun bir kanun listesi ve diğer yasal düzenlemelerce temsil edilir. Amaç, İsviçre gibi bir finans merkezinde yatırımcı haklarının korunması için kaçınılmaz olan güvenilir ve sağlam bir altyapıyı kurmaktır. Daha önemlisi, ICO/STO (ilk menkul kıymet token'ı arzı) gibi bir etkinliğe uygulanacak finansal meseleler söz konusu olduğunda, kara para aklama ve terörizmin finansmanıyla mücadeleyle ilgili mevzuat, bankacılık, kolektif yatırım planları mevzuatı ve menkul kıymetler borsa mevzuatı, kısaca ilgili mevzuatın hepsi masaya yatırılır.

Kara Para Aklamayı Önleme Kanunu

Suç ve terörizmin finansmanıyla mücadele amacı taşıyan bu kanun, finansal sistemin giriş noktalarına veya yoğun transit geçiş olan yerlere kontrol noktaları koymak suretiyle yapılmıştır. İsviçre AML kurallarını, Mali Eylem Görev Gücü'nün (FATF) belirlediği gerekliliklere ve gelişmelere göre tasarlamıştır.

Kanun, ilgili partinin, teknik olarak bir blokzincir altyapısında transfer edilebilen token'larla işi olduğu anda uygulamaya girer; bu durumda token bir ödeme token'ı niteliğindedir.

Bir hizmet token'ı ihraç etmek isteyen start-up'lar, bu token blokzincire aktarılamadığı sürece, AML mevzuatına tabi değillerdir. Kaynak yaratma aşaması olan ön satış döneminde token henüz var olmadığı ve blokzincirde alım satımı yapılamadığı için, bir AML mevzuatı yaptırımı yoktur. Token'ın blokzincirde değiş tokuşu mümkün kılınmadan önce bütün katılımcılar üzerinde kontroller yapılmalıdır (ön satış döneminde yatırım yapanlar dahil olmak üzere).

Token'ları veya kripto para birimlerini (bir kripto borsası veya benzer yapı şeklinde) yönetmeyi planlayan start-up'lar AML mevzuatına tabidirler. Faaliyetlerini, finansal sistemin kara para aklama ve terörist finansmanı tehlikelerinden korunmasını sağlayacak şekilde öngörmelidirler.

İsviçre AML mevzuatına tabi start-up'lar bir İsviçre öz denetim kuruluşundan (SRO) üyelik talep etmeli veya FINMA'nın direkt denetimine tabi olup ayrıntılı incelemenin gerektirdiği tüm şartları yerine getirmelidir. Uygulanan sistemin ana amacı, alınan (örneğin, bir ICO durumunda), transfer edilen veya değiş tokuşu yapılan (örneğin, bir kripto borsası veya benzer yapı durumunda) fonların hak sahiplerinin kimliklerini doğrulamaktır.

İlgili taraf yasada anlatılan şartlar altında, AML mevzuatıyla ilgili olarak görev dağılımı da yapabilir.

Bankacılık Kanunu

Halktan mevduat kabul eden bir girişimci Bankacılık Kanunu'na tabi olabilir. Buna göre, profesyonel anlamda, halktan mevduat toplamayı planlayan gerçek ve tüzel kişiler, teoride bu işe başlamadan önce bankacılık lisansı almak zorundadır. Bankacılık Yönetmeliği'ne (BO) göre, böyle bir birey profesyonelce davranmalıdır. Uzun bir süre boyunca halktan yirmiden fazla kez mevduat toplayan bir birey ve bu amaçla herhangi bir şekilde, özellikle basın ve elektronik medya yoluyla ve broşür vb şeklinde, reklam yapan bir kişi bankacılık lisansı almak zorundadır.

BO'da, toplanan mevduatların halka ait olarak kabul edilmediği bazı istisnalar mevcuttur. Bu, aşağıdaki durumlar için geçerlidir:

- Tüzel kişi başına maksimum 1 milyon CHF tutarında mevduat, mevduatın faiz geliri olmaması ve mudiye sözleşme imzalamadan önce, mevduat toplayanın FINMA denetimine tabi olmadığının ve mevduatın bir banka garantisi taşımadığının yazılı olarak bildirilmesi halinde geçerlidir.
- İcra hesapları denen hesaplardan gelen ve tekrar karşılığı ödenmeyen fonlar da halka ait mevduat olarak düşünülmez. Bu istisna ancak ana işlem 60 gün içinde yapılırsa ve mevduat faiz geliri yaratmıyorsa geçerlidir.
- 1 Ocak 2019'dan itibaren, bankaların ana faaliyet vasıflarının ötesinde faaliyet gösteren şirketler, profesyonel anlamda kamudan maksimum 100 milyon CHF'ye kadar fon alabilecek ve daha basitleştirilmiş şartlara maruz kalmaktadır.

Diğer taraftan, bankacılık mevzuatı kapsamında olacak bir mevduat şöyledir: Yasal para birimi cinsinden olan fonların token'larla değiş tokuşu yapılmaz ama bir token işlemcisi (trader)

bunları müşteriden alır ve gelecekte döviz işlemleri yapmak üzere kendi hesabını alacaklandırır. Aynısı, eğer trader müşterisinin kendi yardımı olmadan kendi platformunda fonlarını elden çıkarmasına izin vermezse geçerli olacaktır.

Bankacılık Kanunu'nun işletmeler için olası uygulamaları, girişimcileri bankacılık lisansı almanın önemi konusunda uyarıcı nitelikte olmalıdır; bu süreç nispeten karmaşıktır ve yaklaşık 6 ay kadar sürebilmektedir.

Kolektif Yatırım Fonları/Planları (CIS) Kanunu

CIS Kanunu'na göre, kolektif yatırım fonlarının sorumlusu olarak faaliyet gören veya yöneten, bu tarz fonları nitelikli olmayan yatırımcılara dağıtan veya yabancı kolektif yatırım fonlarını kalifiye yatırımcılara dağıtan herkes FINMA tarafından yetkilendirilmek zorundadır. Bu kanunun amacı yatırımcıları korumak ve yatırım fonları ürünleri için piyasanın düzgün işlemesini sağlamaktır. Bu kanunun hükümleri sadece, bir ICO kapsamında kabul edilmiş fonlar, üçüncü kişiler tarafından yönetiliyorsa alakalıdır; bu mevzuat burada anlatılmayacaktır.

Menkul Kıymetler Borsa Kanunu (SESTA)

Token satıcılarının –menkul kıymet dealer'ları veya token alım satımı için borsa gibi platformları işletenler gibi– SESTA'ya müracaatları hariç tutulmamıştır. Bu da token'ların SESTA'nın anlayışı dahilinde menkul kıymet olarak kabul edilmesini gerektirir. Esasen, SESTA'ya göre, kendi kendine ihraç edilen sertifikasız menkul kıymetlerin kaydileştirmesi regüle edilmez; bu menkul kıymetler FINMA'ya göre menkul kıymet olarak tanımlansalar bile. Aynı durum üçüncü partilere yapılan menkul kıymet halka arz uygulamalarında da geçerlidir. Ancak, türev ürünlerin yaratılması ve birincil piyasalarda halka ihracı düzenlemeye tabidir (SESTO, Hisse Senedi Borsası Yönetmeliği 3. Mad. 3. Par.).

Üçüncü partilerin menkul kıymetlerini içeren token'ları üstlenmek ve birincil piyasada halka arzını yapmak –profesyonel bir kapasitede yapılıyorsa– menkul kıymet dealer lisansı gerektiren lisanslı bir faaliyettir. Menkul kıymetlere veya tahvillere benzeyen token'ların ihracında İsviçre Yükümlülükler Kodu'na göre prospektüs gerekliliği de söz konusu olabilir.

HİSSE SENEDİ TOKEN'LAŞTIRMASI

Geçtiğimiz ayların en önemli hamlesi İsviçre firmalarının paylarının token'laştırılmasıyla ilgili yasal çerçevenin açıklığa kavuşması olmuştur. Token'laştırılmış paylar, menkul kıymetlerin, imzalı bir doküman olmadan veya bir banka veya başka profesyonel saklama kuruluşunun karışmasına gerek kalmadan, elektronik yolla transferini mümkün kılar. Menkul kıymetlerin yatırımcılara satılma süreçlerini basitleştirir ve ihraççılar için kaynak yaratmayı mümkün kılar. Geleneksel ICO konseptinde ihraç edilmiş ve ihraççı üstünde sözleşmeye dayanan hak iddiası içeren dijital token'larla karşılaştırıldığında, token'laştırılmış paylar, yatırımcılar tarafından iyi bilinen, net bir yasal çerçeveye göre yönetilen ve sonuçta yatırımcıların kolayca anlayabilecekleri finansal enstrümanların avantajlarını temsil ederler.

Federal Konsey 13 Aralık 2018 tarihli raporunda şöyle demiştir:

"Şirket paylarını ve böylece azalığı transfer etmek mümkündür ancak bu şirket ana sözleşmesiyle uyumlu veya ahdi olarak ve yasal raporlama, kayıt ve muhafaza şartları yerine getirilerek yapılmalıdır.

Sermaye Piyasaları ve Teknoloji Kurumu bu konuyu tam olarak anlatan ayrıntılı bir plan (blueprint) yayınlamıştır.

Görünüşe göre, STO'ların artan popülaritesiyle birlikte, payların token'laştırılma olanağının sağlanması, sermaye bulmak için kripto dostu limanlar arayan start-up'ların Crypto Valley'e (Kripto Vadisi) akışını devam ettirecektir.

ALMANYA

Almanya blokzincir teknolojisini benimseme konusunda farklı yaklaşımlarıyla biliniyor. Özellikle Berlin'de canlı bir blokzincir topluluğu varken ve Ethereum ile The DAO gibi öncü gelişmeler Almanya'da ortaya çıkmışken hükümet blokzincir uygulamalarını teşvik ve/veya regüle etmede dikkatli bir duruş sergiliyor. Resmi açıklamalarda blokzincirin potansiyelinin kabul edildiği görülse de bu konuda özel kanunlar 2019'da çıkmamıştır. Bunun yerine, Alman finans regülasyon kurumu BaFin, özellikle ICO'lar olmak üzere blokzincir uygulamalarının bazı yönleriyle ilgili görüş rehberliği yapmış ve gelişmeleri gözlemlemeye başlamıştır. Genel yaklaşım diğer AB ülkeleriyle koordineli olmak şeklindedir çünkü finansal piyasaların regülasyonu söz konusu olunca, birçok konu AB yetkilerine girmektedir.

Blokzincir iş modelleri konusunda Almanya'nın zorlu bir yargı yetkisi alanı olduğu algısına rağmen BaFin yapıcı bir bakış açısına sahiptir ve somut durumlarda fikir vermek için soruları cevaplamaya hazırdır.

KRİPTO VARLIKLAR İÇİN DÜZENLEYİCİ ÇERÇEVE

Sınıflandırılmalarına bağlı olarak, kripto varlıklar birden çok finansal regülasyona tabidirler. Alman Bankacılık Kanunu (KWG - Kreditwesengesetz), Ödeme Hizmetleri Kanunu (ZAG - Zahlungsdiensteaufsichtsgesetz), Menkul Kıymetler İzahname Kanunu (WpPG - Wertpapierprospektgesetz), Menkul Kıymetler Ticareti Kanunu (WpHG - Wertpapierhandelsgesetz), Yatırım Kanunu (KAGB - Kapitalanlagegesetzbuch), Yatırım Ürünleri Kanunu, VermAnlG (Vermögensanlagegesetz) ve Alman Kara Para Aklamayla Mücadele Kanunu (GwG - Geldwäschegesetz) gibi kanunlar, vakanın çeşidine göre kripto varlık iş modelleri, kripto varlık ihraçları ve alım-satımları üzerinde uygulanacaktır.

Almanya düzenleyici çerçevesi, Almanya'da faaliyet gösteren işletmelere ve yapılacak ihraçlara uygulanabilir; bu da ya işletmenin ya da ihraççının Almanya'da ikamet etmesi veya yurtdışından yapılan bir iş ise işin Alman piyasalarına yönelmiş olması anlamındadır. Hedef Almanya'daki müşteri/yatırımcılar ise hizmetler ve ihraçlar Alman piyasalarına yönlendirilir. Bu değerlendirmelerde bir arzın Almanca olması her zaman belirleyici bir faktördür.

Ters talep denen durumlar için bazı istisnalar yapılabilir; Alman şirketler veya müşteriler tarafından yabancı bir hizmet ihracı hakkında bilgi istenmesi gibi. Bu istisnanın

uygulanması için, pazarlamanın Almanya'da olmaması ve talebin türünün net olarak belgelendirilmesi gerekir.

KRİPTO VARLIK SINIFLANDIRMASI

Alman Bankacılık Kanunu kapsamında, ödeme/değiş tokuş token'ları türündeki kripto varlıklar "para" olarak kabul edilmezler. Bu durum, ödeme token'ları yasal bir para birimine sabitlenirse de değişmez. Ancak Alman finansal piyasalar regülasyonu kapsamında, kripto varlıklar "finansal enstrümanlar" veya "menkul değerler" olarak bile yer alabilirler.

BaFin kripto varlıkların sınıflandırılmasında denetleyici bir bakış açısıyla hazırladığı bir rehber yayımlamıştır. Aslında prensip olarak BaFi, Alman yasasına göre tüm kripto varlıkları finansal bir enstrüman (rechnungseinheiten) olarak görmektedir. Bu ödeme/değiş tokuş ve hizmet token'larını da kapsar. BaFi, resmi olmayan bildirimlerinde, hizmet token'larının finansal enstrüman sınıfında olamayabileceğinden bahsetse de bugüne dek bu konuda net bir görüş oluşmamıştır. Prensipte Almanya'da kripto varlıklar finansal enstrümanlar olarak muamele görmelidirler.

İhraççı üzerinde bir hak talebini, oy hakkını veya menkul değerlere ait başka bir özelliği temsil eden belli kripto varlıklar menkul kıymetlerin Finansal Araçlar Piyasalar Direktifi (MiFID) tanımı kapsamına girebilirler; eğer bahsedilen özelliklerin yanında sermaye veya finansal piyasalarda standartlaşmış, işlem görebilir, transfer edilebilir iseler ve bir ödeme aracı değilseler (ödeme token'ları gibi) ve bir borç veya öz sermaye aracıyla kıyaslanabilir iseler. Bir mal veya hizmet üstünde hak talebi temsil eden hizmet token'ları ise Alman menkul kıymetler regülasyonları kapsamından çıkarılmışlardır.

Finansal bir hak iddiasını veya oy hakkını temsil eden kripto varlıklar sözleşmesel araçlar ve kâğıtsız olsalar bile, yüksek olasılıkla "menkul kıymetler" olarak görülecektir. MiFID tanımı temsil edilen haklar için bir maddilik şartı aramamaktadır.

BaFin kripto varlıkların çeşitliliği göz önüne alındığında, sınıflandırmanın genelleme yapmaktan çok vaka bazında yapılması gerekeceği konusunda son derece net bir açıklama yapmıştır.

KAYIT/TESCİL GEREKLİLİKLERİ

Alman Bankacılık Kanunu'nun 1. Bölümü'nde listelenen bankacılık ve finansal hizmetleri sunan şirketler, Alman Ödeme Hizmetleri Kanunu kapsamında ödeme hizmeti sağlayanlar ve Alman Yatırım Kanunu kapsamındaki yatırım fonları için uygulanan kayıt koşulları farklı farklıdır. Kanunların hiçbiri kripto varlık ihraççıları için genel bir lisans şartı sunmaz. Sadece ve eğer bir işletme Alman Bankacılık Kanunu'nca regüle edilen hizmetler alanında çalışıyorsa bir lisansa ihtiyacı olabilir. Örneğin, yukarıda bahsedilen kanunlarla ilişkilendirilmemiş bir faaliyeti fonlamak isteyen herhangi bir token çeşidi ihraççısının finansal düzenleyicilerden bir izin almasına gerek yoktur.

Alman Bankacılık Kanunu

Bu kanuna göre aşağıda sıralanan finansal araçlar/kripto varlıklarla ilişkili faaliyetler için bir lisans gereklidir:

- Finansal Komisyon İşi
- Menkul Kıymet Kayıt/Saklama
- Merkezi Kayıt Kuruluşu
- Menkul Kıymet Yüklenim
- Merkezi Karşı Taraf Hizmeti
- Yatırım Aracılık Faaliyeti
- Yatırım Danışmanlığı
- Çok Yanlı Trading Platformu Çalıştıranlar
- Menkul Değer Plasmanı
- Organize Trading Platformu Çalıştıranlar
- Finans Portföy Yönetimi
- Uygun Ticaret
- Yatırım Yönetimi
- Alman Yatırım Kanunu altında Alternatif Yatırım Fonlarının Yönetimi

Ödeme Hizmetleri Kanunu

Kripto varlıklar "para" olarak kabul edilmezler. Bu kanun kapsamında da çoğu zaman e-para olarak görülmezler. Ödeme/değiş tokuş token'larının e-para olarak kabul edilmeleri için, token'ı satın alanın kripto varlıkla değil geçerli yasal parayla ödeme yapması, token'ın ihraççı üstünde bir ödeme talep hakkını temsil etmesi gerekir ki, normalde bu ödeme token'larında görülmez. Yine de her ödeme token'ı yaratıldığında e-para sınıflandırması bir kez daha gözden geçirilir.

Yatırım Kanunu

Bu kanun kolektif yatırım araçlarıyla ilgili yatırım hizmetleri koşullarını regüle eder. Bu yatırım araçlarının bizzat bir lisansa ihtiyacı yoktur ancak bir yatırım yöneticisine ihtiyaç vardır (içeriden veya dışarıdan) ki bu yöneticinin lisanslı olması şarttır.

Lisans zorunluluğunun ve diğer tüm kanuni yükümlülüklerinin temelinde, Avrupa Alternatif Yatırım Fonları Yöneticileri Direktifi'nden (AIFMD) alınıp Alman Yatırım Kanunu'na geçen yatırım fonu (Investmentvermögen) tanımı vardır. Bu tanıma göre, bir yatırım fonu, belirli bir

yatırım politikasıyla uyumlu olarak yatırım yapmak için birçok yatırımcıdan sermaye toplayan ve finans sektörünün dışında faaliyet göstermeyen her tür kolektif yatırım oluşumudur. Bu tanım çok geniş olduğu ve aşağı yukarı tüm fon toplama faaliyetlerini kapsadığı için "finans sektörünün dışında faaliyet gösteren işletme" tanımı yatırım fonu işletmelerini, yatırım dışı fon işletmelerinden ayırmada çok önemlidir.

Bu tanımın arkasında yatan temel düşünce pasif ve aktif yatırımları birbirinden ayırmaktır. Menkul değerlerden ve/veya alternatif yatırımlardan "pasif" gelir yaratma amaçlı yatırımlar yatırım fonu yatırımları; "aktif" gelir amaçlayan yatırımlar, örneğin mal ve hizmet üretimi ve satışı ise yatırım dışı fon yatırımlarıdır. Bu oldukça kaba denebilecek ayırım, değerlendirmelerde yatırım fonu regülasyonunun dikkate alınıp alınmaması konusunda rehberlik edebilir.

Prospektüs gereklilikleri

Yukarıda anlatıldığı gibi bu tip kripto varlıkların ihracı için Alman düzenleyicilerden gelen bir lisans şartı yoktur. Fakat bu kripto varlık arzlarının hiç düzenlenmediği anlamına gelmez. Ödeme ve/veya menkul kıymet token'ı gibi menkul kıymet dışı arzlar –eğer tüketicilere yönelikse– başka birçok tüketici hakkı düzenlemelerine tabi olmak durumundadır. Tüketiciler ticari olmayan sıfatla faaliyet gösteren gerçek kişilerdir. Tüketicileri hedefleyen kripto varlık arzları, menkul kıymet arzlarına kıyasla daha az bilgi paylaşımı yükümlülüğüne tabi olsa da arz hakkında temel bilgiler ve özellikle de ilgili finansal ve diğer riskler paylaşılmalıdır. Arzlar (eğer) online yapıldığında, ki kripto faaliyetlerinde normaldir, ek yasal korumalar da devreye girer.

Menkul kıymet token'larının halka arzı söz konusu ise, bu resim tamamen değişir. Menkul kıymet halka arzları, tüm halka arzlara uygulanan Avrupa ve Alman prospektüs kanununun kapsamına girer. Halka arz, her ne çeşit ve nasıl olursa olsun halkla iletişim demektir ve yatırımcının bu menkul kıymetleri alıp almama kararını etkinleştirmek için arzın şartları ve arz edilen menkul kıymetler hakkında yeterli bilgi içerir. Halka arz bazı spesifik bilgi yükümlülüklerini tetikler; ihraççı spesifik bilgileri spesifik bir düzende sunmalıdır ve dokümanlar BaFin tarafından onaylanmalıdır. Şartname çok uzun ve detaylıdır. Halka arzın karmaşıklığına bağlı olarak sıradan bir prospektüs kolaylıkla 80 ve üstü sayfaya kadar çıkabilir.

Aşağıdaki durumlarda prospektüs yayınlama şartı menkul kıymet arzlarına uygulanmaz:

- sadece nitelikli yatırımcılar hedef alındıysa,
- Avrupa Ekonomik Alanı'ndaki her ülkede 150'den daha az sayıda nitelikli olmayan yatırımcı hedeflendiyse,
- yatırımcı ve arz başına en az 100.000 Euro'dan başlayan tutarda menkul kıymet edinebilecek yatırımcılar hedef alındıysa,
- minimum 100.000 Euro değerindeyse,
- Sermaye Yeterliliği Regülasyonu (CRR) kredi kurumları tarafından veya

hisselerinin organize bir borsada işlem görmesi zaten kabul edilmiş bir ihraççı tarafından ihraç edilmişse, 12 aylık bir dönem için hesaplandığında, Avrupa Ekonomik Alanı'nda arz edilen tüm menkul kıymetlerin toplam karşılığı 5 milyon Euro'dan az olduğunda,

- 12 aylık dönemde Avrupa Ekonomik Alanı'nda toplam değerin 8 milyon Euro'dan az olması halinde.

Burada "nitelikli yatırımcı" kavramı çok önemlidir ve ABD Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu (SEC) regülasyonlarında geçen "akredite yatırımcılar" tanımıyla karıştırılmamalıdır; tamamen Alman Prospektüs Kanunu'ndaki tanımla sınırlıdır.

Temmuz 2018'den beri, küçük arzların işini (8 milyon Euro'dan az) kolaylaştırmak için 6 nolu muafiyet maddesi uygulanır. Ancak, bu muafiyetten yararlanmak isteyen bir ihraççı üç sayfalık bir menkul değer bilgi evrakı sunmalı ve BaFin'den onay almalıdır. Ayrıca daha az bilgi verme durumunu telafi etmek için, 1 milyon Euro'dan daha büyük ihraçlar, gerekli lisansa sahip finansal hizmet şirketleri tarafından satılmalıdırlar. Bu hükümler de aslında sağlanan avantajları ortadan kaldırmaktadır. Teoride büyük bir arz, menkul kıymet ihracında aslında şart olan birçok aracı kurumu ortadan kaldırırken küçük arzlar kanunen, yine aracılık faaliyetine dayanmak zorundadırlar.

BORSALAR

Bugün itibariyle Almanya'nın kripto borsası yoktur. Stuttgart borsasının bir iştiraki olan BISON, yakın zamanda menkul kıymet token'ları hariç olmak üzere, birçok kripto para birimi ticaretine izin veren bir işlem yapma uygulamasını hayata geçirmiştir. Ancak BISON bir kripto borsası değildir. BISON kullanıcılarının ticari ortağı ve Stuttgart Borsası'nın bir iştiraki olan ve aracılık/broker lisansı bulunan EUWAX AG de bir borsa değildir.

Almanya'da kripto para birimleri ve/veya menkul kıymet token'ları ticareti için bir lisansa ihtiyaç vardır. Ödeme ve hizmet token'larının finansal araç olarak görülmediği başka ülkelerde, bunlar merkezi platformlarda daha kolay alınıp satılabilirler. Almanya'da borsalar ya çok taraflı alım-satım yapma yeri (MTF) ya da organize alım-satım yapma yerleri (OTF) olarak görülürler. Her iki durumda da, bu organlarda işlem yapmak sadece profesyonel alım satım işleri yapan şirketler içindir; gerçek kişiler kullanamaz. Bu sebeple tipik kripto borsası modelleri kurmak, şu an ve önümüzdeki bir süre için pek mümkün değildir. Sadece yasal çerçeveye uyumu sağlanmış borsa modelleri geliştirilirse belki bir lisans verilebilir. Bu modeller de geleneksel çizgileri takip eden ve blokzincirin faydalarından yararlanamayacak modeller olma pahasıyla ortaya çıkar.

KYC/AML (Müşterini Tanı/ Kara Para Aklamayla Mücadele)

Uzun bir zamandır KYC/AML ICO'lar için çok önemli bir konudur. İlk ICO'lar, yatırımcıların kimliğini gizli tutmak için kasten veya kasten olmadan KYC yükümlülüklerini göz ardı

etmiştir. Bu durum ICO şirketleri fonları kapalı kripto para birimi sistemi içinde tutabildikleri sürece devam etmiştir. Fonlar yasal geçerli paraya dönüştürülmek istendiğinde ise, banka hesaplarına ihtiyaç olmuş ve bankalar fonların kaynağı hakkında soru sormaya başlamışlardır. Milyonlarca ICO fonu KYC eksikliğinden dolayı kilitlenmiştir –hatta bazıları hâlâ öyledir– ve aynı sebeple iadesi yapılamamaktadır.

Bugün, KYC/AML prosesleri için, token arzında uzmanlaşmış bir kısım hizmet sağlayıcılar görevlendirilebildiği için şirketlerin tutumu hallolmuş ve pratik problemlerin çoğu çözüm bulmuştur.

Ancak, KYC/AML yükümlülüklerinin yasal dayanağı birçokları için hâlâ karışık bir konudur. Kanuna göre, çoğu ICO şirketi/token ihraççısı Alman Kara Para Aklamayla Mücadele Kanunu'na karşı yükümlü değildir. Sadece faaliyet alanları kanunda açıkça, özellikle belirtilmiş olan şirketler yükümlüdür. Fakat bütün şirketler bankalarının KYC şartlarını yerine getirmesinde onları desteklemek zorundadır. Ve neredeyse bütün bankalar kripto fon yatırımının riskli ve kara para aklamaya elverişli olduğunu düşündüğünden, en azından sıradan bir KYC kimlik tanımasının mutlaka yapılmasında ısrarcıdırlar.

Kripto varlık ihraççıları için olan KYC yükümlülüklerinin kapsamı, katılımcılar için hâlâ oldukça belirsizdir. İhraççılar, kurumsal banka hesabı için bankalara bağlı olduklarından ve bazen işbirliği yapacak banka bulmakta zorlandıklarından, bankanın ilgili bütün isteklerini kabul etmeye yönelirler. Halbuki, genel bir kural olarak, kripto varlık ihraççıları, bizzat kendileri yükümlü olmadıkça, sadece yatırımcıları hakkında bilgi vermek zorundadır. Bu bilginin doğruluğunu kanıtlamak zorunda değillerdir. Diğer bir deyişle, kimlik tanıma doğrulama demek değildir. Pratikte birçok kripto varlık ihraççısı ve bir kısım hizmet sağlayıcı en azından biraz doğrulama hizmeti sağlamaktadır. KYC doğrulamanın dışarıdan tedariki (outsourcing) Alman Kara Para Aklamayla Mücadele Kanunu'ndaki katı kurallara tabi olurken, bankaların bu hizmetleri kabul etmelerine izin verilip verilmeyeceği konusu zamanla görülecektir.

LIECHTENSTEIN

İsviçre ve Avusturya arasında kalmış, yaklaşık 38.000 nüfuslu ülke Liechtenstein, kripto ve blokzincirle ilgili projeler için yargı yetkisi anlamında en uygun bölgelerden biridir. Aeternity Anstalt gibi şirketlere ev sahipliği yapar ve Liechtenstein Finansal Pazarlar Otoritesi sadece 2018'de fintech şirketlerinden 250'nin üstünde istek almıştır.

Hükümetin ve dağıtık defter teknolojilerine olumlu yaklaşımıyla bilinen Princely Ailesi'nin de desteğiyle, Liechtenstein blokzincir tabanlı projelerin promosyonu için uygun bir regülasyon atmosferini yaratmaya odaklanmıştır. Prenslik, bir "token ekonomisi" içinde hukuki belirliliği sağlamayı amaçlayan Blokzincir Kanunu veya Güvenilir Teknolojiler Yasası (TTL) denen düzenlemeleri geçirmek için çalışmıştır. Yasanın 2019 yazında veya sonbaharında yürürlüğe girmesi beklenmektedir.*

Başka ülkelerdeki yetki alanlarının yaklaşımından farklı olarak, Liechtenstein, bu yeni ve sürekli büyüyen, değişen teknolojiyi tüm yönleriyle kapsayacak daha tanımlayıcı bir agnostik yasal çerçeve benimsemek istemektedir.

Liechtenstein Avrupa Ekonomik Alanı'nın (EEA) bir üyesi olduğu için, bu AB ve EEA direktiflerine uymasını gerektirir.

TTL, regülasyon görüntüsünü hiç şüphesiz şekillendirecek olsa da şu an itibariyle blokzincir ve kripto para birimleri alanında uygulanması olası önceden var olan yasalar ve regülasyonların bazıları şunlardır:

- Bankacılık Kanunu (Bankengesetz)
- Varlık Yönetim Kanunu (Vermögenverwaltungsgesetz)
- Ödeme Servisleri Kanunu (Zahlungsdienstegesetz)
- E-Para Kanunu (E-Geld-Gesetz)
- Menkul Kıymetler Prospektüs Kanunu (Wertpapierprospektgesetz)
- Alternatif Yatırım Fonları Kanunu (AIFMG)
- Transfer Edilebilir Menkul Değerler Kolektif Yatırım Teşebbüsleri Kanunu (UCITS)
- Sigorta Kanunu (Versicherungsvertragsgesetz- VersVG, Versicherungsaufsichtsgesetz- VersAG)
- Due Diligence (Tahkikat) Kanunu

* Yasa Ekim 2019'da kabul edilmiştir.

- Şahıslar ve Şirketler Kanunu (Personen- und Gesellshaftsrecht-PRG; özellikle Tröst Kanunu'yla ilgili olarak)
- Kumar Kanunu (Geldspielgesetz)
- Tüketici Koruma Kanunu (Konsumentenschutzgesetz-KSchG)
- Uzaktan Finansal Hizmetler Kanunu (Fern-Finanzdienstleistungs-Gesetz-FernFinG)
- Mesafeli ve Dış Ticaret Kanunu (Fern- und Auswärtsgeschäfte-Gesetz-FAGG)

LIECHTENSTEIN YASALARINA GÖRE SANAL PARA BİRİMLERİNİN TANIMI

Şimdiye kadar fintech ile ilgili düzenlemeler oldukça seyrektir. Örneğin, kripto para birimlerini de içeren sanal para birimleri, Liechtenstein Due Diligence (Tahkikat) Kanunu'nda para/kambiyo borsalarıyla ilgili olarak tanımlanmıştır. Kendi adına kriptoyu fiat parayla değiştiren veya tersini yapan işlem masaları bu kanuna tabidir ve KYC/AML kurallarına uymalıdır. Eşleşme ve takas aktiviteleri başka düzenlemelere tabi olabilir.

Fakat bu şu anki Liechtenstein yasalarına göre yapılmış bir değerlendirmedir. TTL yasasının beklendiği gibi geçmesi halinde, "pure play (tek bir alanda hizmet sunan şirket)" kripto para birimleri her şeyi kapsayan token tanımı içine girecektir. Bu da "pure play" kripto para birimleri kurallarının tüketicilere kripto paralarla ilgili yasal haklarının ne olduğunu daha net olarak anlatmasını sağlar.

İLK COIN ARZLARI (ICO)

2019 yılındaki yasal çerçeveye göre blokzincir tabanlı bir faaliyet yürüten bir kurum –özel bir lisans şartı yoksa– işe başlamak için basit bir ticaret lisansı almak zorundadır. Ticari direktörün Liechtenstein'da 100 km'lik (veya bir saatlik araba yolu) bir alan içinde ikamet etmesi ve AB, EEA veya İsviçre vatandaşı olması gerekir.

TTL'nin amacı yukarıda bahsedilen şartlar yerine token ihraççılarına özel bir lisans yaratmak ve tüketicinin korunması için bilgi verme şartını getirmektir.

MENKUL DEĞER TOKEN ARZLARI (STO)

Liechtenstein yasaları bir token'ın altında yatan dayanak varlığın incelenmesini gerektirir. Bu dayanak varlık finansal bir enstrüman ise o zaman onu temsil eden token'ın kendisi de MiFID II'ye göre bir finansal araçtır. Herhangi bir klasik sermaye veya borç enstrümanı, aynı zamanda yapılandırılmış başka ürünler bir token tarafından temsil edilebilir. Böylece eğer bir halka arz yapılıyorsa (STO gibi), o zaman, başka bir istisna yoksa, Avrupa Prospektüs Direktifi'nin, Prospektüs Kanunu'ndaki ulusal yasaya dönüştürülmüş hali uygulanabilir.

Ayrıca Liechtenstein'da menkul değerlerin kaydileştirilmesi (dematerialized) yaklaşık 100 senedir tanınmaktadır. Bu da bir menkul değer token'ının transfer kurallarının başka yargı alanları kadar katı olmaması demektir. Ülkede, kaydileştirilmiş bir menkul değerin transferi bir "bildirim/tebliğ" çeşidi olduğu sürece yapılabilir; örneğin, bütün ilgili partilerce onaylanmış olarak, bir menkul değeri transfer etme niyetini bir şekilde ifade etme (işaretlerle devir gibi denen, "Zession durch Zeichen"). Bu durum, borçlunun (token ihraççısı), yeni alacaklıya (token sahibi) ödemesini özgürce yapmasını sağlar.

Bu sebeple ülkede token şeklinde kaydileştirilmiş finansal enstrümanları direkt blokzincir üstünde ihraç etmek bir sorun değildir. Pay sahiplerini elektronik olarak kaydetmek de, diğer bir deyişle blokzincirde, mümkündür. STO gerçekleştirmek isteyen birinin dikkate alması gereken bir konu Menkul Kıymetler Prospektüs Kanunu'nda yer alan muhtemel menkul kıymet prospektüs şartıdır. Bu şarttan muaf olma durumları bulunsa da FMA'dan onaylı böyle bir prospektüs almak faydalı olabilir çünkü o zaman bu prospektüs AB'de ve EEA'da bildirilir (buna pasaport alma denilir); bu sayede start-up'lar AB'nin ve EEA'nın bu pasaport alınmış yargı alanlarında yasalarla uyumlu bir şekilde menkul değer token'larını ihraç edebilir.

Liechtenstein'daki düzenleyicilerin menkul kıymet token'ları konusunda gösterdiği dostane atmosfer ve isteklilik bir menkul değer token'ının satışının onaylanmasıyla kanıtlanmış olup, bizim bildiğimiz kadarıyla, bu satış için onaylanan prospektüs Avrupa Ekonomik Alanı (EEA) içindeki bir düzenleyici tarafından kabul edilmiş ilk prospektüstür. Bu ilk onaydan sonra, ülkedeki düzenleyici kurum STO prospektüslerini onaylamaya devam etmektedir.

YATIRIM HİZMETLERİ

Yatırım hizmetleri alanı, AB ve EEA içinde MiFID II ve CRD IV rejimleriyle ve AIFMD'ye uygun olan fon regülasyonlarıyla geniş ölçüde uyumludur. Bu tip finansal kurumların faaliyetleri ve menkul değer token'ları için gerekli prospektüs AB ve EEA içinde ilan edilebilir (diğer bir deyişle pasaportlanmış olur).

CRR kurumlarının (bankalar) dışında, CRD IV değişik haklara sahip üç ayrı tipte yatırım firması öngörür: tam yatırım firması lisansı, idari haklarla orta ölçekli yatırım firması lisansı, küçük ölçekte yatırım firması veya varlık yönetim lisansı. EEA Ortak Komite Kararı'nın eksik olması nedeniyle MiFID II, EEA'da resmen yürürlüğe girmemiştir ama Liechtenstein tüm kanunlarını MiFID ile tamamen uyumlu hale getirmiştir ki bu da tüm Avrupa Denetim Otoriteleri tarafından kabul görmektedir.

KRİPTO BORSALARININ OLUŞTURULMASI

Görüldüğü kadarıyla, düzenlemeler açısından avantajlı bir ortam sunması ve borsa yönetimiyle düzenleyici arasında sıkı iletişim kanalları olması nedeniyle uluslararası birçok farklı borsa kuruluşu kripto borsaları için Liechtenstein'ı uygun bir seçim olarak görüyor.

Regülasyonlar ülkede farklı çeşitte kripto borsasını mümkün kılıyor. Hizmet token'larının fiat para ve/veya kriptoya karşı alım satım isteklerini eşleştiren borsalar düzenlenmemiş kabul edilirler ve işi yürütebilmek için sadece bir ticaret lisansına ihtiyaçları vardır. Fakat eğer bu token'lar fiat para ödemeleri için borsanın kendisi adına işlem görürlerse, o zaman Liechtenstein Due Diligence Kanunu uyarınca "Wechselstube" olarak (döviz alım satımına aracılık eden kuruluş, kambiyo/işlem masası) sayılırlar. Bu lisanslı bir faaliyet değildir sadece FMA durumdan haberdar edilmelidir. Eğer sadece kripto/kripto çiftlerinin alım satım emirleri borsanın kendisi adına uygulanırsa, bu da düzenlenmemiş bir faaliyet sayılır. Emir eşleştirme bir sorun olmazken, fiat parayla ilgili takas ve hesaplaşma işleri Ödeme Hizmetleri Kanunu düzenlemelerine maruz kalabilir.

Bir de token'laştırılmış finansal enstrümanlar için olan borsalar vardır (menkul değer token'ları). Bu tip borsalar tamamen MiFID II'ye göre regüle edilirler ve MTF (çok taraflı alım/satım yeri) veya OTF (organize alım/satım yeri) ile birlikte bir yatırım firmasına ihtiyaçları vardır. MTF ve OTF arasındaki temel fark MTF'de tüm finansal enstrümanların işlem görebilmesi OTF'de ise sadece belli borçlanma araçlarının işlem görebilmesidir. MTF sadece profesyonel yatırımcıları kabul eder ve bu yüzden MTF'ye bireysel katılım için bir broker-dealer olması şarttır. Diğer taraftan profesyonel olmayan yatırımcılar için OTF'ye direkt katılım mümkündür. İkisi arasındaki diğer bir fark da MTF'nin isteğe bağlı olmayan yapısına karşılık OTF'nin ihtiyari işlem/eşleştirme kurallarına izin vermesidir.

Son olarak, herhangi bir düzenleyici şarta maruz kalmadan, tamamen merkeziyetsiz P2P menkul değer borsalarıyla merkeziyetsiz bir network'ün işlettiği bir borsada, ortada regüle edilecek bir kurum yoktur ve borsanın kendisi de MTF veya OTF tanımına girmez. Bir P2P borsasıyla ilişkili hale gelmiş hizmetlere bağlı olarak, bir broker-dealer veya tam yatırım firması lisansına ihtiyaç olabilir. Her halükârda prospektüs şartlarına uyulmalıdır. Eğer sadece belli teknik hizmetler (bir hizmet olarak yazılım) sağlanıyorsa, bu faaliyet bir düzenleme gerektirmeyebilir ve sadece bir ticaret lisansına ihtiyaç vardır.

ROBO-DANIŞMANLIK VE YAPAY ZEKÂ (AI)

Belirlenmiş iş planına bağlı olarak, robo-danışmanlık ve/veya yapay zekâ (AI), bir varlık yönetim biçimi niteliği taşıyabilir (finansal enstrümanlarla ilişkili olarak analiz ve tavsiye, diğer bir deyişle yatırım hizmetleri).

Nihayetinde, herhangi bir otomatik platformla ilgili regülasyon işlem yapılan token'ın türüne bağlıdır. Bitcoin'in kendisi bir finansal enstrüman değildir; fakat hükümet finansal araç olarak belli şartları yerine getirerek ihraç edilmiş token'ları sınıflandırmaya ve böylece onları regülasyona maruz bırakmaya doğru yönelmektedir.

Bu sebeple, token şeklindeki, regüle edilmiş, transferi yapılabilen menkul değerlerin alım/satımında uygulanacak her tür AI, otoriteler tarafından regülasyona tabidir. Buna karşılık, hizmet veya emtia token'larının (finansal araçları veya e-parayı temsil etmeyen token'lar) alım/satımında uygulanacak hiçbir AI için FMA lisansına ihtiyaç yoktur.

MALTA

Şubat 2018'de Malta hükümeti üzerinde açıkça tartışılmak üzere, "Malta: DLT teknolojisinde bir lider" başlıklı bir doküman yayımladı; DLT'nin açılımı ise "Dağıtık Defter Teknolojisi" (blokzincir). Doküman özellikle dijital finans olmak üzere yeni teknolojiler alanında çalışan işletmeler için Malta'yı cazip kılma niyetiyle ilgiliydi. Ayrıca geliştirilmek ve uygulanmak üzere DLT dostu bir yasal ve idari çerçevenin hatlarını da içeriyordu.

İlerleyen bahar aylarında, blokzincir piyasasında iyi bilinen birçok şirketin Malta yetkililerince benimsenen yolu onaylayarak genel merkezini Malta'ya taşıdığı bildirildi. Haziran ayında Parlamento tarafından Blokzincir Adası konseptinin gerçekleşmesi yönünde büyük bir adım olarak, "kripto para birimleri kanun tasarısı" denen üç tasarı imzalandı. Malta Dijital İnovasyon Otoritesi kuruldu; Sanal Varlıklar Finans Kanunu ICO'ları düzenledi ve Yenilikçi Teknoloji Anlaşmaları ve Hizmet Kanunu blokzincir tabanlı işletmelerin yasal statülerini oluşturdu.

DİJİTAL VARLIKLARIN ÇEŞİDİ

Malta düzenleyici kurumları, kripto para birimleriyle ilgili yeni yasal çerçeve içinde ana terimleri belirlediler ve sanal para birimlerini menkul değerlerden, e-paradan ve sanal token'lardan ayıran bir sınıflandırma geliştirdiler.

DLT bilginin kaydedildiği, karşılıklı rızayla paylaşıldığı ve çoklu düğümlerden oluşan bir ağ boyunca senkronize olduğu bir veri tabanı sistemidir.

Sanal finansal varlık veya VFA, dijital bir değiş-tokuş aracı, bir hesap birimi veya bir tasarruf aracı olarak kullanılan bir çeşit dijital araç kaydıdır; aşağıda sıralananlar VFA değildir:

- E-para
- Finansal enstrüman
- Sanal token

Sanal token, ihraç edildiği dijital platform dışında bir kullanımı, değeri ve uygulaması olmayan bir çeşit dijital kayıt aracıdır ve direkt olarak bu DLT varlığının ihraççısı tarafından bu tarz platformlarda paraya (fona) çevrilebilir (elektronik paranın bu tanımın haricinde tutulması şartıyla). DLT regülasyonu aynı zamanda akıllı sözleşmeleri tanıtır ve tanımlar. Buna göre akıllı sözleşme tamamen veya kısmen elektronik bir biçimde (ki bu bir bilgisayar koduyla

otomatikleştirilebilir ve uygulanabilir) sonuçlandırılmış bir bilgisayar protokolü veya anlaşmasını içeren bir çeşit teknoloji düzenlemesidir; böyle olduğu halde bazı kısımlarda insan girdisi ve kontrolüne ihtiyaç duyulabilir ve bu kısımlar ya sıradan yasal metotlarla ya da ikisinin karışımıyla uygulanabilir hale gelir.

Yatırım testi

Üç kripto para birimi kanun tasarısının yanı sıra, MFSA (Malta Financial Services Authority, Malta Finansal Hizmetler Kurumu), kamuya Sanal Varlıklar Finans Kanunu Tasarısı'nda öngörülen Finansal Enstrüman Testi'ni sunmuştur; daha çok ABD'deki Howey Testi gibi. Bu test dijital bir varlığın durumunu tanımlamayı sağlar ve bu statü aşağıdakilerden biri olabilir:

- Finansal Kurumlar Kanunu 3. programda tanımlanan Elektronik Para (Malta Yasası Fasıl 376)
- Malta'da veya başka yerde ihraç edilmiş olsun olmasın, Yatırım Hizmetleri Kanunu (ISA) 2. program'da tanımlanan bir Finansal Enstrüman (Malta Yasası Fasıl 370)
- Sanal finansal varlık (VFA)
- VFA Kanunu'nda (VFAA) tanımlanan sanal token (VT)

Bu test sadece token ihraççılarına veya ICO düzenleyenlere değil, DLT varlıklarla ilgili faaliyette bulunan kişilere de uygulanabilir. Test, bu faaliyetlerin hangi yasa kapsamına (AB finans yasaları dâhil) gireceğini anlamaya yardım eder.

Test iki aşamalıdır. Birinci aşamada DLT varlığının VFAA'ya göre sanal bir token sayılıp sayılmayacağına karar verilir. İkinci aşamada DLT varlığının AB'nin MiFID direktifine göre bir finansal enstrüman olarak tanımlanıp tanımlanamayacağına karar verilir.

VFAA'ya göre sanal token "…ihraç edildiği DLT platformu dışındaki platformlarda bir kullanımı, değeri ve uygulaması olmayan ve bu platformlarda fon karşılığı bir değiş tokuş yapılamayan" bir DLT varlığıdır. Diğer bir deyişle, takas edilebilirlik ve amaç üzerinden tanımlanan bir sanal token sadece ihraç edildiği DLT platformu içinde veya DLT platformlarından oluşan sınırlı bir ağ içinde takas edilebilir olarak kalmak zorundadır ve kullanımı, değeri ve uygulaması sadece mal ve hizmetlerin alımıyla sınırlı olmalıdır.

MiFID'a göre finansal enstrüman olarak tanımlanacak DLT varlıkları şöyle tanınabilir:

- Transfer edilebilen menkul değerler (sermaye piyasalarında devredilebilir, ödeme araçları hariç) olarak
- Para piyasası araçları (hazine bonoları, mevduat sertifikaları, ticari senetler gibi –ödeme araçları hariç olmak üzere– normalde para piyasasında işlem gören) olarak
- Kolektif yatırım planlarındaki birimler olarak

- Finansal türev araçları (Test altta yatan dayanak varlığa bağlı olarak yedi türev çeşidi ayırt eder) olarak
- Emisyon ödeneği (belirli bir süre boyunca bir ton karbondioksit veya buna eşdeğer bir küresel ısınma yaratacak başka bir sera gazı emisyonu için olan ödenek) olarak

Yatırım Hizmetleri Kanunu bu listeye testten hariç tutulan iki tip finansal enstrüman daha ekler:

- Kanunun kapsamında olan herhangi bir enstrümanla ilgili olarak mülkiyet hakları veren sertifikalar veya başka enstrümanlar
- Yatırım amaçlı elde edilen ve tutulan döviz

İLK COIN ARZLARI (ICO) VE TOKEN JENERASYON ETKİNLİKLERİ (TGE)

ICO'lar ve TGE'ler VFA kanununa göre düzenlenir ve MFSA tarafından tescil edilerek onaylanmak zorundadır.

MFSA'ya göre ICO'nun tanımı "'coin' veya 'token' kullanılarak yatırımcılardan fon toplanılan yenilikçi bir metot"tur. ICO'lar farklı türde projelere fon sağlamak için kullanılırlar. ICO ihraççısının Malta yasası gereği tüzel kişiliği olmalıdır. ICO/TGE ihraççıları, kendilerine rehberlik ve danışmanlık vermek üzere bir VFA temsilcisi tayin etmek zorundadır. Hukuk firmaları, avukatlar, yetkili kurumsal hizmet sağlayıcılar, muhasebeciler veya denetçiler VFA temsilcisi olarak tanımlanıp kayıtlı olabilirler. ICO ihraççıları hakkında Sanal Finansal Varlık Kararnamesi 2. Bölüm'de anlatılan detaylı kurallar ve gereklilikler aşağıdadır.

VFA ihraççıları için sanal finansal varlık kuralları

Her ihraççı bir yönetim kurulu kurmalı ve kendisinin faaliyetlerini kontrol etmek üzere memurlar istihdam etmelidir.

Yönetim kurulu

Yönetim kurulunun ana rolü ihraççının, güncel ve ileride çıkabilecek MFSA kurallarının getirdiği yükümlülüklere riayet etmesini sağlamaktır. Bu görev ayrıca, ihraççının AML/CFT şartlarına uymasını sağlayarak ve çıkar çatışmasından kaçınarak, ihraççıya ait risklerin tanımlanmasını ve yönetilmesini içerir ama bunlarla da sınırlı değildir. Kurul, ihraççının memurlarına verilen yetkiyle yürütülen fonksiyonları gözlemekle de sorumludur.

Memurlar

VFA Kararnamesi'ne göre bir ihraççı her zaman aşağıda sıralanan memurları atamak ve istihdam etmek zorundadır:

- Bir VFA temsilcisi

- Bir sistem denetçisi
- Bir emanetçi (custodian/saklama hizmeti veren)
- Bir denetçi
- Bir kara para aklama raporu görevlisi (MLRO)

Her memurun bilgi teknolojileri, DLT varlıklar ve altta yatan dayanak teknolojileri ve ayrıca ihraççının yaptığı işin ne olduğu konularında yeterli bilgisi ve tecrübesi olmalıdır. MFSA'nın isteği halinde her memur değiştirilmeye maruz kalabilir.

VFA temsilcisi

Bir VFA temsilcisi MFSA ile olan iletişimde ana aracıdır. Tüm iletişim, toplantılar, duyurular ve/veya MFSA'ya ibrazlar bir VFA temsilcisi üzerinden yapılmalıdır. İhraççının birden fazla temsilci atamak hakkı vardır. Bu durumda, ihraççı sorumluluğun nasıl dağıtılacağını saptayıp yetkili makamı bilgilendirmelidir.

VFA temsilcisi, ihraççının white paper'ının VFA ile uyumlu olduğunu tasdikler, imzalar, içine ortak bir beyan ekler, finansal enstrüman test sonucunu onaylar ve ihraççı üzerinde tahkikat yapar.

Başka sorumlulukların yanında, temsilci ihraççının "yatırımcılara iletilen kilometre taşlarına ulaşıp ulaşmadığını ve gerekli kamu bilgilendirmelerini yapıp yapmadığını" kontrol eder.

Sistem denetçisi

Bir sistem denetçisi, ihraççının yenilikçi teknoloji anlaşmalarını (akıllı sözleşmeler) ve siber güvenlik anlaşmalarını gözden geçirmek ve denetlemekle sorumludur. Akıllı sözleşmeler üzerine yıllık bir sistem denetimi raporu hazırlamak ve bunun MFSA tarafından belirlenmiş kalitatif standartlarla uyumunu onaylamak zorundadır.

Emanetçi (custodian/saklama hizmeti veren)

İhraççı hem yatırımcıların fonlarının hem kendi varlıklarının –sanal finansal varlıklar ve fiat paralar olarak her ikisi de– emaneten saklanması için emanetçi olarak çalışacak bağımsız bir 3. partiyi atamak zorundadır. Sanal finansal varlıklar için saklama hizmeti veren kişi veya kurum VFAA lisansına sahip olmalıdır veya lisanstan muaf ise bu VFA'nın 4(1) (o) nolu düzenlemesine göre olmalıdır. Bu, kabul görmüş bir yargı yetkisi alanında da kanıtlanabilir.

Fiat paralar için olacak emanetçi çeşitleri ise şunlardır: merkez bankası, AB 2013/36 direktifi hükümlerine göre yetkilendirilmiş bir kredi kuruluşu, üçüncü bir ülkede yetkili olan banka, para piyasası yatırım ortaklığı, elektronik para kurumu veya bir ödeme kuruluşu.

Denetçi

Kurallara göre bir ihraççı MFSA tarafından onaylanmış bir denetçi tayin etmeli ve her daim hazır bulundurmalıdır. Denetçinin ihraççının aktiviteleri hakkında yeterli bilgisi ve tecrübesi

olmalıdır. Denetçi, her yıllık muhasebe döneminde uluslararası denetim standartlarına uygun olarak bir yönetim mektubu hazırlar.

Kara para aklama raporu görevlisi

Bu memurun "geleneksel finansal hizmetler çerçevesi, kanun kapsamında geliştirilmiş yasal çerçeve ve Kara Para Aklamayı Önleme Kanunu ve ilgili her türlü düzenleme ve kurallar" hakkında yeterli bilgisi ve profesyonel tecrübesi olması şarttır.

Siber güvenlik

Siber güvenliğe ayrı bir önem atfedilmektedir. İhraççı, Genel Veri Koruma Yönetmeliği (GDPR) hükümlerine uyan ve uluslararası kabul görmüş siber güvenlik standartlarıyla bağdaşan bir siber güvenlik çerçevesi kurmalıdır.

Sanal finansal varlıkların arzı

MFSA Kararnamesi'nde VFA arzları ve VFA'ların DLT borsalarında işlem görme şartları belirlenmiştir. Bu arzları yapabilmek için ihraççı, VFA temsilcisi aracılığıyla aşağıdaki dokümanları MFSA'ya ibraz etmelidir:

- White paper
- Yönetim kurulunca imzalanmış Finansal Enstrüman Testi'nin bir kopyası
- Sistem denetçisinin sonuç raporu
- İhraççının son üç senelik denetimden geçmiş yıllık muhasebe kayıtlarının bir kopyası (ihraççı bir gruba aitse konsolide raporlar sunulmalıdır)
- kuruluş evraklarının tasdikli kopyası
- MFSA'nın istediği başka her türlü ek bilgi

Kısıtlı kişiler

Bu kavramla kastedilen kişiler, ihraççıyla ilgili olarak kamuya açıklanmamış, fiyata duyarlı bilgi sahibi olması muhtemel bir yönetim kurulu üyesi, memurlar veya çalışanlardır. Kısıtlı kişinin aşağıda sıralanan durumlarda direkt veya endirekt hiçbir şekilde ihraççının sanal finansal varlıklarıyla bir ilgisi olmamalıdır:

- VFA'lara ilişkin henüz yayınlanmamış, fiyata duyarlı bilgi sahibi olunan her durumda
- İhraççının sanal finansal varlık piyasa fiyatıyla ilgili olarak, henüz yayınlanmamış, fiyata duyarlı bilgiyi kapsayan olağanüstü nitelikteki hususların duyurusunun öncesinde
- bu amaç için belirlenmiş yönetim kuruluna önceden yazılı ihbar verilmeden
- MFSA tarafından zaman zaman belirlenebilecek böyle başka dönemler olması boyunca

Düzenlenmiş bilgi

MFSA, ihraççının VFA yatırımcılarına düzenlenmiş bilgi vermesini ister. Kararnameye göre (Rulebook), "Düzenlenmiş bilgi medyaya, iletişimin güvenliğini sağlayacak, veri bozulması ve yetkisiz erişim riskini minimize edecek ve düzenlenmiş bilginin kaynağı olarak kesinlik sağlayacak bir şekilde bildirilmelidir."

Sanal finansal varlık arzının iptali/feshi

"İhraççının white paper'ında anlatıldığı üzere, belirlenen soft cap'e (bir arzda yatırımcılardan alınabilecek minimum para) ulaşılmaması da dahil olmak üzere, herhangi bir sebeple sanal finansal varlık ilk arzı iptal edilirse, ihraççı yatırımcılardan toplanan fonların usulüne uygun olarak iade edileceğini garanti eder. Bu süreç bir VFA temsilcisi tarafından gözlemlenir."

BORSALARIN REGÜLASYONU

Borsa platformları listeledikleri token'lar finansal enstrüman olma vasfında değilse, VFA Kanunu'nca regüle edilir. Aksi takdirde, Prospektüs Direktifi gibi daha evvelki finansal regülasyonlar uygulanır ve sanal paranın ikincil bir piyasada işlem görmesi için giriş izni alınması gerekir. MFSA, Malta finansal sisteminin ve yatırımcıların çıkarları doğrultusunda VFA'ların DLT'ye kabul edilebilirliğini kontrol eder.

DLT borsası, Malta'da veya başka yetki alanlarında olsun herhangi bir çeşit DLT varlığın, platformun veya hizmet sahasının kurallarına uygun olarak işlem gördüğü bir trading ve/veya değiş tokuş platformu veya hizmet sahasıdır.

VFA borsası ise, Malta'da veya Malta'dan operasyon yapan ve kendisinde sadece sanal finansal varlıkların, yetkili makamların lisans verdiği platformun veya hizmet sahasının kurallarına uygun olarak işlem gördüğü bir DLT borsasıdır.

VFAA kripto para birimleriyle ilgili işletmeler için, AB'nin MiFID lisanslama sistemini yansıtan ve 4 farklı lisans türü belirleyen bir lisans rejimi kurmuştur:

- Sınıf 1- Hamil birim (holder/taşıyan) emir alabilir ve aktarabilir, VFA'larla ilgili yatırım danışmanlığı ve yatırım yapabilir.
- Sınıf 2- Şirkete müşterinin parasını tutma ve kontrol etme yetkisi verilir ancak kendi hesabına işlem yapmasına veya bir VFA borsası işletmesine izin verilmez.
- Sınıf 3- Hamil birim kendi hesabına işlem yapmaya, müşterinin parasını tutmaya ve kontrol etmeye yetkilidir ancak bir VFA borsası işletmesine izin verilmez.
- Sınıf 4- Bir VFA borsası işletme ve müşterinin parasını, VFA'ları veya özel kriptografik anahtarları tutma ve kontrol etme yetkisi verilir. Sadece bir VFA borsasının operasyon ve aktiviteleriyle ilgili olarak saklama ve temsilci/vekil hizmetleri de sağlanabilir.

Eğer bir borsa fiat paraları destekliyorsa, bir Ödemeler Kurumu lisansı da almak zorunda kalabilir.

ICO/TGE ihraççılarıyla ilgili olarak bahsi geçen şartların çoğu VFA borsaları için de geçerlidir; siber güvenlik çerçevesi ve bilgi teknolojisi (IT) altyapısı da dahil olmak üzere.

VERGİLENDİRME

Malta vergi mevzuatı, bir değiş-tokuş aracı olarak kripto para birimlerini regüle etmez. Kripto paranın satışı alışkanlık şeklinde yapılıyorsa ve/veya mülkiyetin süresi çok kısaysa, %5'lik bir gelir vergisi uygulanabilir. Fiat paraların kripto para birimleriyle değiş-tokuşu veya tersi işlemler KDV'den muaftır.

Kripto para birimlerinin satışı, uzun vadeli bir yatırım aracı olarak edinilmiş olması şartıyla (ticaret yapmak amacı olmadan), sermaye kazanç vergisine de tabi değildir. Kripto para birimleri, Gelir Vergisi Kanunu'nun 5. Maddesi'nde listelenen varlıklar arasında yer almamaktadır; bu listedeki varlıkların elden çıkarılması ise sermaye kazancı olarak vergilendirilir.

Borsalar gibi, kripto para birimleriyle ilgili iş yapan şirketler KDV ve gelir vergisine maruzdurlar.

MAN ADASI

Birleşik Krallık'a dahil olmadan Kraliyet'e bağlı olan Man Adası, kripto para birimlerinin ve ilgili yasal düzenlemenin ilk benimseyenlerinden olmuştur. 2015'de Suç Gelirleri Kanunu "belirlenmiş işletmeler" olarak sanal para birimi işletmelerini de katmak maksadıyla değiştirilmiş böylece ICO yöneten start-up'lar da dahil olmak üzere hepsi AML/KYC yasalarına tabi hale getirilmiştir.

Malta kendisini Blokzincir Adası olâarak tanıtırken, Man Adası Bitcoin Adası unvanını benimsemiştir. Ada, fintech, yatırım ve online şans oyunları/kumar endüstrileri için düşük-vergi uygulamalarıyla ünlüdür. Bu anlamda kripto para birimleri resme gayet güzel uymaktadır. Gittikçe artan sayıda yerel işletme çoktandır Bitcoin'i ödeme aracı olarak kabul etmektedir. Online şans oyunları/kumar hizmetleri 2016 Online Kumar (kanun değişikliği) Düzenlemesi'ne dayanarak kripto para birimlerini işletebilirler.

DİJİTAL VARLIK ÇEŞİTLERİ

Man Adası yönetimi token'ı bir yatırım olarak sınıflandırmaz, onun yerine bir mal olarak görür. Fakat token bir yatırıma ait özellikler taşıyorsa, örneğin şirket hissesine dönüştürme hakkı gibi –varanta benzer– o zaman bir yatırım olarak addedilebilir. Bunun sonucunda yatırımlarla ilgili uğraşlarda, anlaşma yapmalarda, yatırımları yönetme, saklama ve korumada ve 2008 Finansal Hizmetler Kanunu gereği verilen IOMFSA lisansı olmadan yatırım tavsiyesi vermede kısıtlamalar gündeme gelir.

TOKEN İHRAÇÇILARI VE ICO

Herhangi bir Man Adası kuruluşu tarafından gerçekleştirilecek bir ICO ve Man Adası'nda veya Man Adası'ndan çalışan bir işletmenin kripto token'larla yaptığı alışveriş işlemleri, 2015 Belirlenmiş İşletmeler (Kayıt ve Gözetim) Kanunu'na (DBROA) göre Man Adası Finansal Hizmetler Kurumu'na (IOMFSA) tescil ettirilmelidir. Ayrıca bunlar Man Adası AML/CFT şartlarına uymalıdır.

IOMFSA'nın DBROA'ya göre yapılan bir tescil başvurusu süreci üç ay sürmektedir.

IOMFSA işletmenin yönetiminden ve kontrolünden sorumlu olacak başvuru sahibi ve diğer kişilerin uygun ve doğru kişiler olup olmadığını değerlendirecek ve bu kişilerin sağlamlığını göz önüne alacaktır.

Başvuru sahibinin planının tasarımı IOMFSA'nın, yönetim kadrosunun atanmasında kontrol sahibi olan kişilerin ve nihai hak sahiplerinin kim olduğunu tespit edebileceği şekilde olmalıdır.

Bilhassa kripto para birimlerinin yatırımları çekmek, fon oluşturmak ve varlıkları yönetmek için kullanıldıkları yerlerde, bazı anlaşmalar kolektif yatırım planları (fonları) içerebilir.

2008 Kolektif Yatırım Planları/Fonları (CIS) Kanunu, Man Adası'nda regüle edilmemiş CIS'lerin kurulmasını ve promosyonunu sınırlar. CIS olarak addedilmiş bir anlaşma şu şekillerde yapılandırılmış olmalıdır: muaf bir plan/fon (en fazla kırk dokuz yatırımcı olması ve kamuya veya kamunun herhangi bir bölümüne tanıtımının yapılmasının yasak olması); bir uzman fonu; nitelikli bir fon; regüle edilmiş bir fon veya IOMFSA'ya kayıt veya oradan onay gerektiren yetkili bir plan/fon. Zamanlama kullanılan yapıya bağlı olacaktır.

Bazı durumlarda yatırım işi yapabilmek için FSAO8'e göre çıkarılacak bir lisansa ihtiyaç vardır. Zamanlama yapılan aktivitelere ve gerekli görülen lisans sınıfına bağlı olacaktır.

Token ihraççısı fiat parayla şirkete özgü yatırım aktivitelerine dahil olursa (diğer bir deyişle, bilançosunda, yatırım için daha fazla kullanılabilir rezerv bulundurursa) bu tip anlaşmalar CIS oluşturabilir ve CIS için yapılmış ilgili düzenlemelere maruz kalabilir.

Herhangi bir muafiyet ve hariç tutma yoksa düzenlenmiş aktiviteler ancak ilgili bir lisans eşliğinde yapılabilir. Bu, –diğer birçok şeyin yanında– yatırım işi (yukarda bahsi geçen) veya FSAO8'e göre IOMFSA'nın vereceği lisansı gerektiren parasal aktarım hizmetleri ve/veya Kumar Gözetim Komisyonu'nca çıkarılacak lisansın şart olduğu kumar/şans oyunları aktivitelerini içerebilir.

Man Adası'ndaki lisanslı bir kurumsal hizmet sağlayıcısının AML/CFT koşullarına göre müşteriden ayrıntılı tahkikat raporu (due diligence) almak gibi idari fonksiyonları yapabilmesi için görevlendirilmesi beklentimiz dâhilindedir.

BORSALARIN REGÜLASYONU

Man Adası'nda veya Man Adası'ndan çalışan bir kripto para borsası DBROA'ya göre IOMFSA'ya kayıt olmak zorundadır ve Man Adası AML/CFT şartlarına uymalıdır. Fiat paraların akışına bağlı olarak, borsa parasal aktarım hizmeti işletmecisi olarak görülebilir ki bu da bir lisansa tabidir.

PARA TRANSFERİ HİZMETİ VERENLER

Parasal aktarım hizmeti verenler FSAO8'e göre IOMFSA'dan lisans almak zorundadırlar.

VERGİLENDİRME

Man Adası'nda standart kurumlar gelir vergisi oranı %0'dır. Ancak bankacılık faaliyetlerinden veya bazı belirli durumlarda adadaki perakende işlerden kaynaklanan kazançlar %10'luk

Kurumlar Vergisine tabidir. 6 Nisan 2015'den itibaren geçerli olmak üzere, adadaki arazi ve mülkten kaynaklanan kazançlar %20 oranında vergilendirilir; öncesinde bu oran %10'dur.

Bir varlığın elden çıkarılmasıyla oluşan kazanç ve kayıplar genelde gelir vergisi kapsamı dışındadır. Eğer elden çıkarma, bir ticaret izi taşıyorsa (buna, ticari iş sayılma kriterlerine göre karar verilecektir), bunun sonucunda oluşan her kazanç gelir vergisine tabi olacaktır. Ticari işlemden doğan her kazanç uygun oranda vergilendirilecektir –eğer bu kazanç bankacılık/perakende aktivitesinden ve arazi/mülkten gelen gelir değilse, standart oran %0'dır.

Ayrıca, Man Adası'nda ikamet etmeyen şahıslar tarafından tamamen sahip olunan her şirket, vergi beyannamesi başvurularında basitleştirilmiş şartlardan faydalanabilir. Basitleştirilmiş beyanname şartlarına göre şirket sadece aktivitelerinden kaynaklanan muhasebe kârını açıklamak zorundadır.

Gelir Vergisi Tahakkuk Birimi Bitcoin, kripto para birimleri veya token'ların vergilendirilmesi hakkında bir rehber yayımlamıştır; bu bakımdan Man Adası kurumlar gelir vergisi pozisyonunun belirlenmesinde genel prensipler kullanılmalıdır.

Şirketin bir aktivitesinin sermaye mi yoksa bir ticaret faaliyeti mi olup olmadığına karar vermek için, özel durumlar dikkatle incelenerek resmi bir analiz yapılması gereklidir.

Patent hakkı ödemeleri indirimleri

Kazançlar bir trading aktivitesi olarak gelir vergisine tabi tutulmuşsa, o zaman tamamen ve özellikle bu geliri elde etmek için katlanılan her maliyet düşürülebilir olmalıdır.

Eğer Man Adası'nda yerleşik olmayan bir şirkete telif/isim hakkı ödemeleri yapılıyorsa, stopaj vergisi kesintisi yapmak için bir şart olmamalıdır.

Eğer Ada'da ikamet etmeyen bir şahsa, ortaklığa veya şirket olmayan başka bir teşekküle telif/isim hakkı ödemeleri yapılıyorsa, stopaj vergisi kesintisi yapılıp yapılmaması konusu düşünülmelidir.

CEBELİTARIK

Cebelitarık, Birleşik Krallık'ın denizaşırı bir toprağıdır ve AB üyesidir; fakat yasama ve vergi sistemi kendine aittir. Bu da, finansal girişimler için ülkeyi çok talep edilen bir offshore yetki alanı ve çekici bir lokasyon haline getirir.

1 Ocak 2018'de DLT Düzenleyici Çerçeve yürürlüğe girmiştir. Blokzincirle ilgili işletmeler belirli şartları yerine getirilmek koşuluyla Cebelitarık Finansal Hizmetler Komisyonu (GFSC) tarafından lisanslandırılmaya başlamıştır.

2018'in ikinci çeyreğinde parlamentoya sunulmak üzere, ICO'ları düzenleyen ve ilgili yatırımcıları koruyan bir kanun teklifi olduğu duyurulmuştur. 2019'un ortaları itibariyle hâlâ geliştirilmektedir.

Token'lar dizayn ve amaç açısından çok çeşitlilik gösterirler. Token'ların kripto para birimleri olarak çalıştığı veya fonksiyonel bir yararının olduğu (bir ürüne erişim için olan ön ödeme veya toplanan fonlar kullanılarak geliştirilecek bir hizmet gibi) durumlarda, bunlar çoğunlukla herhangi bir düzenleyici çerçevenin dışında kalırlar. Token'lar menkul kıymetleri temsil ettiğinde (örneğin, hamiline kâr payı/kâr dağıtım hakkı tanıması) ise tanıtımları ve satışlarıyla bağlantılı olarak regülasyona tabi olacaklardır.

Cebelitarık'taki finansal hizmetler mevzuatının kapsamı dışında kalmış olarak sınıflandırılan bir token olması durumunda, token'ın değerindeki ekonomik bir büyümenin serbest piyasa arz talep ilkeleriyle çalışması gibi, ülke yasalarında da yeterli esneklik vardır.

TOKEN İHRAÇÇILARI VE İLK COIN ARZLARI (ICO)

9 Şubat 2018'de Cebelitarık hükümeti ve Cebelitarık Finansal Hizmetler Komisyonu (GFSC), ileriki haftalarda geliştirilmek üzere ICO'ları düzenleyen bir yasa metni taslağını duyurmuşlardı.

Bugün itibariyle, ülkede belirli bir ICO çerçevesi ve bir hizmet token'ı tanımı yoktur. Bir hizmet token'ının var olan regülasyonlara tabi olup olmayacağına vaka bazında karar verilecektir.

Genel olarak, sadece menkul kıymetleri temsil eden (menkul kıymet/değer tanımına uyan) token'lar promosyonları ve satışlarıyla bağlantılı olarak GFSC tarafından regülasyona tabi tutulacaktır. Bir token'ın işlevselliği, ne yapmak istediğine bağlı olarak başka regülatif noktalarla temas halinde olabilir.

GFSC'nin düşündüğü düzenleyici çerçeve büyük olasılıkla tüm token'ların tanıtımını ve satışını kapsayacak ve uygulanmaları halinde genellikle güncel çerçevenin kapsamı dışında kalan hizmet token'larını içerecektir.

Bir token ihraççısı token'ın yapısına ve gerçekleştirdiği aktiviteye bağlı olarak bir çeşit izin almak zorunda kalabilir.

Yukarıda açıklandığı üzere, bu durum, aktiviteler Cebelitarık Finansal Hizmetler Mevzuatı'nın kapsamı dışında kaldığı zaman regüle edilmemiş/edilmeyen olarak düşünülmelidir. Bundan başka ihraççı GFSC'den kararın kabul edildiğine dair bir onay istemeyi düşünmelidir.

Eğer bir token üçüncü partilere ait bir değer transferi veya saklaması ima ediyorsa, o zaman uygulanacak düzenleme yüksek ihtimalle DLT çerçevesi olacaktır.

Cebelitarık yasasına göre, kolektif yatırım fonları/planları uygulanabilir mevzuat içinde düşünülecektir. Bunlar, menkul kıymetlerin tek tek bireysel olarak satın alınması yerine, belli sayıda yatırımcının varlıklarının bir araya getirilip, bunların profesyonel olarak bağımsız bir yönetici tarafından yönetilmesini sağlar.

Cebelitarık'taki en tipik iki fon aracı şunlardır:

Tipik olarak deneyimli, profesyonel yatırımcılara yönelik, hafif düzenlenmiş bir fon aracı olan "Tecrübeli Yatırımcı Fonu (EIF)". EIF, "hafif bir düzenleme"ye tabidir.

Özel sermaye fonu ise tanımlanabilir bir kategorideki kişiler için (tipik olarak, arkadaşlar, aile bireyleri veya iş arkadaşları) olan ve tanıtımı yapılamayan düzenlenmemiş bir fondur. Bu tarz bir fona katılım için yapılacak arz sadece 50 kişiye iletilebilir. Bu sınırlı sayıya, yatırım fırsatı sunulmuş ama tercih etmemiş potansiyel yatırımcılar da dahildir.

BORSALARIN REGÜLASYONU

Cebelitarık'ta yerleşik en bilinen ve en büyük borsa Cebelitarık Blockchain Borsası'dır (GBX). Web sitesindeki (https://gbx.gi/) kotasyon süreci aşağıda gösterildiği üzere üç basamaktan oluşmaktadır ve henüz nihai şeklini almadığı için değişime tabidir:

- Token Jenerasyon Etkinliği: Sponsor bir firmanın hizmetlerinden faydalanmak için öncelikle token adaylarının konseptle ilgili önemli ve geçerli bir kanıt sunmaları gerekir.
- Daha sonra sponsor firma token adayını başvurunun gözden geçirilmesi için hazırlar ve bu sırada GBX Birlik Konseyi ve yenilikçi bir sponsor destekleyici mekanizması tarafından oluşturulmuş talimat ve kodlara bağlı kalır.
- GBX, düzenleyici çerçeve doğrultusunda yaptığı incelemelerden sonra, bir karara varır ve başarılı bulunan token kabulleri duyurulur ve ikincil piyasalarda işlem görmesi onaylanır.

VERGİLENDİRME

Vergilendirilebilir kazanç, brüt gelirden mahsup edilebilir harcamaların düşülmesinden oluşur.

Bir şirketin kazancı, ancak eğer bu kazançları yaratan faaliyetler Cebelitarık'ta yapılıyorsa vergiye tabidir. Sadece Cebelitarık'ta gerçekleştirilen aktiviteler lisanslamaya ve regülasyona tabidir. Sermaye kazançları vergilendirilmez.

Özellikle ve tamamen brüt gelirin oluşumuna katkıda bulundukları ölçüde harcamaların düşürülmesi genellikle mümkündür. Royaltilerin vergiden düşürülemeyeceğine dair özel bir kural yoktur.

Bağlantılı tarafların lehine olan harcamalar için yapılan kesinti ile ilgili kısıtlamalar vardır. Bu kısıtlamalar, söz konusu harcamadan önce de hesaplandığı gibi brüt gelirin %5'inden veya kazancın %75'inden daha aşağıda olanıdır.

KUZEY AMERİKA
AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ

ABD'de kripto para birimlerini düzenleyen kurallarda büyük bir çeşitlilik vardır. Bunun temel sebebi bu aktiviteleri gözetmek için sadece tek bir düzenleyici kurumun atanmış olmamasıdır. Bunun yerine "üç büyükler" denilen üç federal düzenleyici kurum, SEC, CFTC ve IRS kripto para birimleri hakkındaki görüşlerini ve yaklaşımlarını açıklamışlardır. Ek olarak, Hazine Departmanı/OFAC yasadışı işlemleri engellemek için uluslararası bir politikayı koordine etmeye çalışmaktadır. Hazinenin başka bir kolu olan FinCEN, AML prosedürlerini uygulamakta ve mali suçlulara dava açmaktadır. FinCEN piyasa oyuncularının bu prosedürlere uymalarının gerekli olduğunu açıkça belirtmiştir.

Mayıs 2019'da yayınladığı yeni rehberde FinCEN, kriptoyla ilgili olan hangi işletmelerin ve tarafların Banka Gizliliği Kanunu'nu (Bank Secrecy Act, BSA) ve diğer regülasyonları takip etmek zorunda olabileceğinden bahsetmiştir. Açık bir şekilde para aktarım hizmetleri sunanlar para transferi hizmeti verenler olarak tanınacak ve BSA yükümlülüklerini yerine getireceklerdir. Bunlar değiş tokuşçular/alım satım yapanlar (bir faaliyet olarak kripto para birimleri alan ve satan kişiler), yöneticiler (kripto para birimlerini ihraç eden ve paraya dönüştürebilen kişiler), hosted cüzdan (hosted wallet) sağlayanlar, merkezi borsalar ve kripto aktarımlarını anonim hale getirmeye yardım eden kişilerdir. Kriptoyla ilgisi olan her kurum kripto para birimi kabul edip aktarım yaptığı sürece *para transferi hizmeti veren* olarak görüleceğinden bu liste sadece burada sıralananlarla mahsus değildir. Buna rağmen FinCEN, nadiren P2P işlemleri yapan gerçek kişileri, unhosted kripto cüzdanları, sadece şahsi cüzdanlara erişim veren kripto ATM'lerini, çoğu DApps ve geliştiricilerini, merkeziyetsiz anonim kripto para birimi kurucularını, anonimliği artıran yazılım ve donanım geliştiricilerini, olağan ICO katılımcılarını, merkeziyetsiz borsaları, kripto para birimi geliştiricilerini, ve havuz/bulut madenciliği yöneticilerini *para transferi hizmeti verenler* olarak değerlendirmez.

Son dönemlerde kripto para birimlerini ve dağıtık defter teknolojilerini daha yakından sorgulayan hükümete bağlı federal kurumlar bir yana, her eyaletin kendi bölgesinde kripto para birimlerini yönetmede kendi kurallarını koyma hakkı vardır.

Kripto para birimi yasamasıyla ilgili yasal kurumların bu karışımı ABD'de yamalı bir mevzuat görünümü yaratmıştır. Bizler bu el kitapçığında şu anda uygulanan güncel regülasyonların özünü ve odak noktasını ortaya çıkarmaya çalıştık.

DİJİTAL VARLIK ÇEŞİTLERİ

Kripto para birimleriyle ilgili olarak, "üç büyükler"in her birinin kendi yaklaşımı vardır.

Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu (SEC)

SEC tüm kripto para birimiyle ilgili varlıkları (token'lar ve kripto para birimleri) ve bağlantılı altyapıyı (ICO, borsalar vb.) iki kategoriye ayırır. Bu da, bir varlık, bir menkul kıymeti ya temsil eder ya da temsil etmez demektir. Temsil etmiyorsa o zaman o varlık SEC'in odağı dışında kalır.

Emtia Vadeli İşlemler Ticaret Komisyonu (CFTC)

CFTC kripto para birimlerini emtia olarak görür. ABD Yasası'nda (USC 1a/9) "emtia", sıralanan birçok şeyle beraber "şimdi veya gelecekte ticareti yapılmak üzere vadeli teslimat sözleşmelerinde olan tüm hizmetler, haklar ve menfaatler" olarak yer alır. "Emtia"nın tanımı çok geniştir. Bkz Şikago Ticaret Odası/SEC temyiz kararları, 677 F.2d 1137, 1142 (7th Cir.1982). Bu tanım Bitcoin ve diğer sanal para birimlerini kapsar ve bu varlıklar "emtialar" olarak tanımlanmışlardır.

Kripto bir varlık işe bir menkul kıymet olarak başlamış olsa bile gelecekte emtiaya dönüşebilir. Bu bağlamda her kripto para birimi vadeli sözleşmesi (futures) CFTC tarafından onaylanmak zorundadır ve bunu izleyen regülasyona tabidir.

ABD Gelir İdaresi (IRS)

IRS, ABD federal vergi yasalarını yönetir ve uygular. Vergi açısından IRS kripto varlıkları eşya olarak görür ve onlarla bağlantılı her operasyon sermaye kazancı vergisi yönünden dikkate alınmalıdır.

IRS "sanal para birimini" bir değiş/tokuş aracı, bir hesap birimi ve/veya bir değer deposu gibi iş gören değerin dijital temsilcisi olarak tanımlar. Bazı ortamlarda "gerçek" bir para birimi gibi çalışır –ABD'nin veya başka bir ülkenin yasal geçerli parası olarak belirlenmiş kâğıt ve madeni para gibi–, tedavüldedir ve ihraççı ülkede alışılagelmiş şekilde bir değiş tokuş aracı olarak kabul edilir ve kullanılır. Fakat herhangi bir yargı alanında yasal geçerlilik durumu yoktur. Mal ve hizmet ödemesinde kullanılabilir veya yatırım olarak tutulabilir.

Gerçek bir para birimine eşdeğer bir değeri olan veya gerçek paranın yerine geçen bir sanal para birimi, "dönüştürülebilir" sanal para birimi olarak anılır. Bitcoin dönüştürülebilir sanal para birimine bir örnektir. Bitcoin'in kullanıcılar arasında dijital olarak alım-satımı yapılabilir ve ABD Doları, Euro ve diğer gerçek veya sanal para birimleriyle satın alınabilir veya bunlarla değiş tokuşu yapılabilir.

Dönüştürülebilir sanal para birimlerinin daha kapsamlı tanımı için FinCEN'in (Mali Suçlar Kanun Uygulama Ağı) Sanal Para Birimlerini Yöneten, Değiş Tokuşunu Yapan veya Kullanan Kişiler Hakkındaki Rehber'ine bakılmalıdır (FIN-2013-G001, 18 Mart 2013).

TOKEN İHRAÇÇILARI VE ICOS

Bu bölümdeki metin Medium'da Argon Grup tarafından yayımlanan bir makaleye dayanmakta ve oradan alıntılar içermektedir.

SEC

SEC, ICO'ların kesin ve tartışmasız bir şekilde aksi kanıtlanmadıkça menkul kıymet olduğunu düşünür. Bir şeyin menkul kıymet olarak nitelenip nitelenmeyeceğine karar vermek için Howey Testi'ni (1946) kullanarak ICO'ları test eder. Bu kısaca iki soruyla özetlenebilir:

- **Token bir yatırım olarak mı satılıyor?**

  Eğer alıcılar gelecekte kazanç veya fiyat artışı bekliyorsa veya token alıcıya bir çeşit kullanım değeri sağladığı için satın alınıyorsa bu sorunun cevabı, "Evet"tir.

- **Değer yaratma süreci tek bir tarafa/partiye mi dayanıyor?**

  Bir değer yaratımı için tek bir tarafa/partiye dayanma, token'ı bir şirketin paydaşı olma haline eşitlerken (mutlaka hissedar olmak gerekmez), eğer token ekonomisinde değer yaratma süreci rastgele ve merkeziyetsiz ise o zaman token'ın bir menkul kıymet olarak düşünülme olasılığı daha azdır.

Bu iki soruya da cevap "Evet" ise, token yüksek olasılıkla bir menkul kıymettir. Fakat bu konuda SEC'in tam detaylı bir rehberi yoktur.* Bu sebeple de hizmet olarak düzenlenmiş bir token'a menkul kıymet statüsü verilip verilmeyeceği kesin değildir.

Token'ların henüz bir ürün/hizmet bulundurmadan önce (kullanım değeri yaratma niyetinin daha ileride geliştirilmek üzere saklı tutulmasıyla) satıldığı durumlarda daha da fazla tartışma görülmektedir. Bu birçok ön ürün ICO'su için geçerlidir. Hizmet token'ları olarak dizayn edilebilirler, fakat ihraç sırasında bir yatırım sözleşmesi sunabilirler.

Başka bir tartışma konusu da token'ın asıl doğasını önemsemeden onları bir yatırım olarak tutan token alıcılarıyla ilgilidir. Yatırım özellikleri taşımamak üzere başarılı bir şekilde oluşturulmuş hizmet token'ları bulunmasına rağmen sayıları oldukça azdır.

SEC "biçimden önce öz/özün önceliği" felsefesiyle hareket eder; komisyon, token'ların kullanılma amacından çok gerçekte nasıl kullanılıyor olduklarına bakar. Bu da birçok projenin menkul kıymet olarak sınıflandırılmasına yol açabilir; projeler başlangıçta token'ları bir hizmet olarak oluşturmuş olsalar bile. Bunun sebebi de ekonomik gerçekliğin, katılımcıların aslında kazanç beklentisiyle yatırım yapıyor olmasıdır.

Token'larla ilgili olan bu karmakarışıklık göz önüne alındığında, ihraççılar arzlarını artık Regülasyon D, Regülasyon S, Regülasyon A+ ve Regülasyon Kitle Fonlaması gibi özel vakalar regülasyon çerçevesi kapsamında yapmayı tercih etmektedir. Bu, hizmet token'ı olarak yapılacak ilk halka arzları yönetmekten çok daha ucuz ve hızlı bir yöntemdir ve yasal riskleri de önemli ölçüde azaltır.

* SEC bu konuda bir rehber yayımlamıştır.

Simple Agreement for Future Tokens (Gelecekteki Token'lar İçin Basit Anlaşma) (SAFT çerçevesi)

SAFT çerçevesi ilk olarak Ağustos 2017'de tanıtıldı. SAFT'ın gerekçesi, hangi tür token'ın menkul kıymet olup hangi türün olmadığına net olarak karar verilememesi olmuştur. Bu sebeple, halka satılan hizmet token'ları, ihraç tarihinde SEC'e göre menkul kıymet olup çıkabilir ki bu da çoğunlukla istenmeyen birçok yasal sonucu beraberinde getirir.

Tescil edilmemiş menkul kıymet ihracı, 1933 Menkul Kıymetler Kanunu Bölüm 5'in ihlali demektir; ağır mali cezaların ötesinde ihraççılar beş yıla varan federal hapis cezası alabilirler. Token işlemlerine olanak sağlayan ikincil işlem piyasalarının kendileri de bir broker-dealer, borsa veya alternatif işlem sistemi (ATS) olarak tescil olmazlarsa cezalara maruz kalabilirler. Token'larının menkul kıymet olmayan hizmet token'ı olduğunu iddia eden, kayıt olmayan veya bir kayıt muafiyeti de olmayan bir organizasyon, token alıcılarının ikamet ettiği tüm eyaletlerin "Mavi Gökyüzü (Blue Sky)" menkul kıymetler yasasını da ayrıca hesaba katmak zorundadır.

SAFT nasıl çalışır

SAFT çerçevesi bu belirsizliği hem yatırımcılar hem ihraççılar için çözmeyi amaçlar. Token'lar gelecekte bir hizmet/emtia olacakları inancıyla satılıyorsa, bir menkul kıymetin akredite yatırımcılara satılması gibi bir SAFT kontratı yaratılabilir. Bu anlaşma yatırımcılara, çalışan bir ağ veya uygulama geliştirilip, token'ların burada kullanımı mümkün olur olmaz, token'ların teslimatını garantiler. SAFT yatırımcılarının ve ihraççılarının iddiası, SEC'in veya mahkemelerin nihayetinde token'ların menkul kıymet olmadığına karar verecek olmasıdır; token'lar ICO sırasında menkul kıymet olarak sınıflandırılsalar bile bu henüz tam olarak çalışan bir ağ olmadığı (kullanım değeri yok) için böyle olmuştur.

SAFT kullanmanın faydaları

SAFT çerçevesi iki aşamalı bir prosesle, token finansmanı için şirketlerin amacına uygun bir finansman yapısı ve standardı sağlar. SAFT white paper'ında ortaya koyulduğu gibi gerçekleştirilirse, bir token satışı kullanıcılarına önemli bir risk almadan oluşum ve büyüme aşamalarına finansal olarak katılma izni verir. Ek olarak, bu yapı bu tarz token satışlarına katılımda daha fazla kurumsal yatırımcının kendisini güvende hissetmesini sağlar.

SAFT white paper'ını başlatan kişi Marco Santori, bu çerçeveyi, teknolojiyi içeren herhangi bir mevzuat değişikliği beklemeden, var olan yasalarla birlikte çalışmanın bir yolu olarak görür.

Böylece bu anlaşmalar kurumsal yatırımcılar için riskleri azaltırken canlı bir ikincil piyasa yoluyla da erişim imkânını demokratik hale getirir.

Bu yolla, nihai ürünün –ağın– kusurlu olarak ortaya çıkması durumunda, sadece varlıklı bireyler ve kurumsal alıcılar projenin başarısız olma riskini taşırken, tüketicinin korunmasına dair regülasyonlar hâlâ uygulanabilir.

SAFT çerçevesinin eksiklikleri

Her ne kadar SAFT kullanarak ihraç edilen token'ların SEC'in menkul kıymet sınıflandırmasından kaçma olasılığı daha yüksek olsa da, SEC henüz bu iki aşamalı çerçevenin gerçekten istenilen şekilde çalıştığını resmi olarak teyit etmemiştir.

SAFT kendileri menkul kıymet olan (örneğin, DAO token'lar gibi sınırlı ortaklık payları) token'lar için pek bir şey kazandırmaz. SAFT kullanmak, bir menkul kıymet token'ını menkul kıymet olmaktan alıkoyamaz. SAFT sadece "hizmet token"ları için çalışır.

Bu çerçeve, satın alanların token dolaşıma girdikten sonra gelmesini bekledikleri kazançlar için token satıcılarının (veya başkalarının) çabalarına bel bağladıklarında da faydasız kalır. Bunlara örnek olarak, satıcının, ihraççının fiyatı yükseltmek için token'ı geri alacağına dair verdiği söze bağlı kaldığı haller veya satıcının satıştan sonra bir noktada gerçekten değerli bir işlevsellik geliştireceğine dair söz verdiği durumlar gösterilebilir.

SAFT çerçevesi ABD federal yasama organları üzerinde odaklanmıştır ve dünya genelinde pek uygulanamaz; ABD regülasyonları konusunda faydalı olsa da başka yargı bölgelerinde çok rahat yasa dışı olarak görülebilir ve potansiyel olarak birçok uluslararası katılımcıyı dışlamaktadır.

Son olarak, token satışının ilk bölümüne sadece akredite yatırımcılar katılabildiği için, SAFT yaklaşımının, genel kamuyu katılımın haricinde tutmak gibi talihsiz bir etkisi de vardır.

VERGİLENDİRME

Bu bölümdeki metin kripto para birimlerinin vergilendirilmesi konusunda IRS hükümlerinden alıntılara dayanmakta ve oradan bilgiler içermektedir.

ABD Gelir İdaresi (IRS)

IRS Sanal Para Birimi Kılavuzu: Sanal Para Birimleri, ABD federal vergi amaçlarına uygun olarak bir eşya gibi işleme alınır; mülkiyet işlemlerine uygulanan genel kurallar geçerlidir.

Bir yatırımcının madencilikle kazandığı sanal para birimleri vergiye tabidir. Bunlar elde edildiği zamanki adil piyasa değerinden hesaba katılmalı ve brüt gelir olarak sınıflandırılmalıdır.

Bir vergi mükellefinin sanal para birimi "madenciliği" bir ticaret veya işletme faaliyeti oluşturuyorsa ve bu "madencilik" faaliyeti, vergi mükellefi olan bir çalışan tarafından yapılmıyorsa, bu aktiviteden gelen serbest meslek net geliri (genelde brüt gelirden masraf yazılabilen kesintiler düşülerek bulunur) "serbest meslek geliri" olarak tanımlanıp serbest meslek vergisine tabidir.

Bir sanal para biriminin satışı veya değiş-tokuşu ya sermaye kazancı ya da sıradan kazanç yaratır ki bunlar ABD'de farklı şekilde vergilendirilir. Hisse senetleri, tahviller ve diğer yatırım malları genelde sermaye varlıklarıdır; diğer taraftan bir ticaret veya işletme işinde daha çok müşterilere satılmak üzere tutulan mal stokları veya diğer mallar sermaye varlığı olarak

görülmez. Kazancın vergilendirilmesi de sanal para biriminin bir sermaye varlığı olarak satılıp satılmadığına veya bir sermaye varlığı olarak değiş tokuşunun yapılıp yapılmamasına göre değişir.

Sanal para birimini, mal ve hizmet karşılığında yapılan bir ödeme olarak alan bir vergi mükellefi brüt geliri hesaplarken sanal para biriminin eline geçtiği zamanki adil piyasa değerini ABD Doları cinsinden eklemek zorundadır.

Sanal para birimi karşılığında elde edilen malın adil piyasa değeri, vergi mükellefinin sanal para biriminin tespit esasına dayanan değerini geçerse, vergiye tabi kazanç oluşmuş olur. Tersi durumunda vergi mükellefinin kaybı oluşur.

Yabancı para birimi kazanç veya kaybı için, sanal para birimine uygulanacak bir hesaplama yoktur; ayrıca sanal para birimi federal vergi amacına uygun olarak yabancı para kazancı veya kaybı oluşturacak bir para birimi gibi de işlem görmez.

Sunduğu hizmet karşılığında bağımsız bir yüklenici tarafından elde edilen sanal para birimleri serbest meslek geliri oluşturur. Sonuç olarak, bu yolla kazanılan sanal para biriminin elde edildiği tarihte ABD Doları cinsinden olan adil piyasa değeri serbest meslek vergisine tabi olur.

Masraf kesintilerine, yapılan aktivitenin bir işletme faaliyeti mi yoksa bir hobi mi olduğuna göre karar verilir.

Bir işveren tarafından hizmet bedeli olarak ödenen sanal para birimi ücret kapsamına girer ve işveren istihdam vergisi söz konusu olur.

Sanal para birimi kullanılarak yapılan bir ödeme hakkında, mal/varlıkla yapılan her ödeme gibi bilgiyi raporlama şartı vardır. Örneğin, bir vergi yılı içinde, bir ticaret veya işletme faaliyeti sırasında, vergiden muaf olmayan bir ABD alıcısına, 600 dolar ve üstü değerinde sanal para birimi kullanarak sabit ve belirlenebilir gelir ödemesi yapan biri, bu ödemeyi IRS'ye ve alıcıya bildirmek zorundadır. Sabit ve belirlenebilir gelir ödemeleri örnekleri içinde kira, maaş, ücret, primler, yıllık ödenek ve tazminatlar yer alır.

Sanal para birimi kullanılarak yapılan ödemeler, bir mal/varlıkla yapılan her ödeme gibi yedek stopaja tabidir; bu sebeple sanal para birimi kullanarak bildirilmesi zorunlu ödeme yapanlar, alıcıdan vergi mükellefi kimlik numarası (TIN) istemek zorundadırlar.

Tüccarlar ve müşterileri arasındaki ödemeleri yapmak için, bağlantılı olmayan çok sayıda tüccarla sözleşme yapan bir üçüncü tarafa, üçüncü taraf hesaplaşma organizasyonu (TPSO) denir. TPSO, bir tüccara yapılan ödemeleri, Ödeme Kartı ve Üçüncü Taraf Network İşlemleri, Form 1099-K isimli formla, şu her iki durumda da bildirmek zorundadır: eğer bir takvim yılı içinde tüccar için yapılan işlemlerin sayısı 200'ü geçerse ve yapılan ödemelerin brüt miktarı 20.000 Amerikan Doları'nı geçerse.

KANADA

Kanadalı yasa yapıcıların sanal para birimlerini regüle etmeye "düzenle-ve-benimse" gibi bir politikayla daha rahat yaklaştıkları, öncelikle kara para aklama sorununa odaklandıkları görülmektedir.

Kanada'da, menkul kıymetler dahil olmak üzere belli finansal işlemlerin regülasyonu için federal bir yasa yoktur. Araştırma ve/veya danışma kapsamında hizmet veren bazı federal kurumlar bulunsa da her eyalet kendi bağlayıcı yasalarını geçirir.

Ülke, 2014 Kara Para Aklama ve Terörist Finansmanı yasalarının ikisine de eklediği "sanal para birimleri alım satımı yapan kişiler" terimiyle kripto para birimleri regülasyonunda öncü bir ülke olmuştur.

Kanada'da sanal para birimleri geçerli yasal para değildir. Ancak 2014'de Kanada Kara Para Aklama Mevzuatı "sanal para birimleriyle iş yapan" kişileri, "para hizmetleri işletmeleri" olarak sınıflandırmak amacıyla düzeltilmiş ve bu işletmeler AML/CFT şartlarına tabi tutulmuşlardır.

DİJİTAL VARLIK ÇEŞİTLERİ

Dijital para birimi bir elektronik paradır; banknot ve madeni para olarak mevcut değildir.

Kripto para birimleri bilgisayar algoritmaları kullanılarak yaratılmış bir tür dijital para birimidir. En popüler kripto para birimi Bitcoin'dir.

Hiçbir organizasyon, örneğin bir merkez bankası, dijital para birimi yaratmaz. Dijital para birimleri merkeziyetsiz, eşten eşe, P2P, ağ tabanına dayanırlar. Bu ağdaki "eşler", dijital para birimi işlemlerine katılan kişiler ve ağı kuran bilgisayarlardır.

Bitcoin veya diğer kripto para birimleri gibi dijital para birimleri Kanada'da geçerli yasal para değildir. Kanada'da sadece Kanada Doları resmi para birimi olarak tanınır.

KRİPTO BORSALARI

Kanada yasa koyucusu yaptığı bildirimde kripto para birimleri borsalarının (bir ICO'da yaratılan token'ların, Bitcoin gibi dijital coin'ler veya ulusal para birimleri karşılığında değiş

tokuşunun yapılabildiği yerler) menkul kıymetler alım satımı alanına girebileceğini söylemiştir. Bu, böyle borsaların, halka arz edilip edilememesi ve bunun zamanı bakımından, bir dizi regülasyona tabi olabilecekleri anlamına gelir.

Kanada son zamanlarda, kripto para birimleri borsalarına uygulanabilecek düzenlemeleri hazırlayan ülkelerden biri olmuştur; daha çok kara para aklama, terörist finansmanıyla mücadele, kayıt tutma, şeffaflık ve kimlik doğrulama gereklilikleri konularında olmak üzere.

Bundan başka, tescil oldukları eyalete bağlı olarak, kripto para birimi borsalarına ek şartlar getirilebilir. Örneğin, Quebec'de Finansal Piyasalar Otoritesi (AMF), bu tip borsaların para hizmetleri işletmeleri olarak lisans almalarını talep eder.

Şimdiye kadar Kanada Menkul Kıymetler Yönetimi'ne (CSA) kayıt olmuş bir kripto para birimi borsası bulunmasa da, düzenleyici kurum bu tip borsalar için, sundukları coin'lerin "menkul kıymet" oluşturup oluşturmadığına karar vermek gerektiğinin altını çizmektedir ve eğer böyleyse, bir piyasa yeri olarak kaydolmalarını veya bu kayıt şartıyla ilgili bir muafiyet almalarını ister.

ICOS

Bazı ICO'lar menkul kıymetleri temsil edebilir ve menkul kıymetler gibi CSA regülasyonlarına tabi olabilirler.

MADENCİLİK

Madencilikten gelen her gelir vergi makamlarına bildirilmelidir ve vergiye tabidir.

PARiBU

STASIS
Wallet

GET IT ON Google Play

Download on the App Store

PARiBULOG

ParibuCom

ParibuCom

ParibuCom

company/paribu